

ОДЛУКУ

О ДОНОШЕЊУ ПЛАНА РАЗВОЈА КУЛТУРЕ ГРАДА ЛЕСКОВЦА ЗА ПЕРИОД ОД 2026-2030. ГОДИНЕ

Члан 1.

Доноси се План развоја културе града Лесковца за период од 2026-2030. године.

Члан 2.

Саставни део ове Одлуке је План развоја културе града Лесковца за период од 2026-2030. године.

Члан 3.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику града Лесковца".

СКУПШТИНА ГРАДА ЛЕСКОВЦА

Број: 060-34/26-I

У Лесковцу, 19. јуна 2026. године

ПРЕДСЕДНИК

Александар Ђуровић, с.р.

ПЛАН РАЗВОЈА КУЛТУРЕ ГРАДА ЛЕСКОВЦА

ЗА ПЕРИОД 2026 – 2030. ГОДИНЕ

МАРТ 2026. ГОДИНЕ
ЛЕСКОВАЦ

САДРЖАЈ

УВОД.....	3
Методологија израде документа и процес консултација.....	4
Анкетно истраживање.....	7
Фокус групе.....	8
Стратешки и институционални оквир.....	8
АНАЛИЗА СТАЊА.....	11
Историјски подаци о граду Лесковцу.....	11
Град Лесковац- општи подаци.....	12
Споменици културе и археолошка налазишта.....	14
Организација и функционисање културе у Лесковцу.....	17
Град Лесковац – Престоница културе 2026. године.....	18
Институције културе.....	19
Најзначајнији фестивали у граду Лесковцу.....	29
Инфраструктура у култури.....	33
Посећеност догађаја у култури и публика.....	36
Запослени у култури.....	40
Консултативни процес са запосленима у култури.....	41
Финансирање културе у граду Лесковцу.....	43
Финансирање установа културе.....	45
Буџет у 2026. години.....	49
Средства из буџета за реализацију пројеката у култури.....	49
Удружења грађана у култури.....	50
Консултативни процес – удружења грађана и самостални уметници.....	53
SWOT ANALIZA.....	54
ЦИЉЕВИ И МЕРЕ ПЛАНА РАЗВОЈА КУЛТУРЕ ГРАДА ЛЕСКОВЦА СА ДЕФИНИСАЊЕМ ЖЕЉЕНЕ ПРОМЕНЕ.....	56
ВИЗИЈА.....	56
Општи циљ.....	56
Посебни циљеви и мере.....	58
ОКВИР ПРОГРАМСКОГ БУЏЕТА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА РАЗВОЈА КУЛТУРЕ ЛЕСКОВЦА ЗА ПЕРИОД 2026 – 2030. ГОДИНЕ.....	76
ОКВИР ЗА ПРАЋЕЊЕ, ВРЕДНОВАЊЕ УЧИНКА И ИЗВЕШТАВАЊЕ О СПРОВОЂЕЊУ ПЛАНА РАЗВОЈА КУЛТУРЕ ЛЕСКОВЦА 2026 – 2030. ГОДИНЕ.....	78

УВОД

План развоја културе града Лесковца за период 2026 – 2030. године (у даљем тексту: План развоја културе Лесковца) представља основни документ јавне политике града Лесковца у области културе, којим се на целовит начин утврђују правци деловања и приоритети у култури ради унапређења јавног деловања у области културе. Планом развоја се плански и систематски регулише јавни интерес у области културе у граду Лесковцу и одређују се стратешки приоритети развоја културе у периоду од пет година. Централни мотив израде Плана развоја културе је да се култура у Лесковцу позиционира као темељ идентитета локалне средине који промовише одређени систем вредности.

План развоја културе се доноси на основу члана 7. Закона о култури („Службени гласник РС“, бр. 72/2009, 13/2016, 30/2016 – испр., 6/2020, 47/2021, 78/2021 и 76/2023) и члана 32. став 1. тачка 6. и члана 66. став 3. Закона о локалној самоуправи („Сл. гласник РС“, бр. 129/2007-41, 83/2014-22 (др. закон), 101/2016-9 (др. закон), 47/2018-3, 111/2021-3 (др. закон) и члана 39. Статута града Лесковца („Сл. гласник града Лесковца“ бр. 28/18), а у складу са Законом о планском систему (Службени гласник РС – бр. 30/2018).

Израда документа се ослања на План развоја града Лесковца за период од 2023. до 2029. године који је усвојен у децембру 2022. године. План развоја у својој визији ставља фокус на културу, односно на обавезу Града да води бригу о томе да грађани имају богат и разноврстан културни живот. Стратешка опредељеност Града да негује и развија културу се препознаје у оквиру Приоритетног циља 3.1. Развити и унапредити културу и креативно стваралаштво и Мере 3.1.11 Доношење Стратегије културног развоја града Лесковца.

Ово је први стратешки документ развоја културе у граду и резултат је препознавања потребе да се културном развоју града приступи на стратешки и системски одржив начин, који је базиран на професионалним стандардима и савременом приступу. План развоја културе представља основу за креирање јавних политика и усмеравање буџетских средстава у области културе, са циљем обезбеђивања дугорочне стабилности, квалитета и одрживости културног развоја града Лесковца.

Град Лесковац је препознао значај културе као једног од кључних носилаца друштвеног и економског развоја заједнице и својим континуираним дневним активностима, преко установа и организација у култури и стратешког приступа, труди се да омогући боље услове и квалитет живота за све грађане Лесковца, посебно да пружи шансу младима да остану или да се врате да живе у граду у коме су рођени. Са друге стране, култура и културне активности данас на најбољи начин представљају Лесковац у свету и свет Лесковчанима. Због тога Лесковац препознаје и подржава развој културе као важан елемент развоја читаве заједнице.

Да је Лесковцу култура заиста важна, не само на папиру, говоре чињенице да је ниво буџетских издавања за културу у претходном средњорочном периоду износио у просеку 7,67%. Поред тога, Лесковац има посебну буџетску линију за јачање културне продукције и уметничког стваралаштва кроз дотације организацијама и удружењима, где издваја

значајна средства, а део новца за подршку иницијативама младих у области културе је обезбеђен и кроз рад и конкурсе Канцеларије за младе града Лесковца.

Поред наведеног, град Лесковац је у 2026. години одлуком Министарства културе понео титулу Националне престонице културе у оквиру програма „Престоница културе Србије“, чиме је постао четврти град у Србији који носи ово значајно признање, а први из југоисточне Србије. Титула Престонице културе представља снажан подстицај за очување културе сећања, али и обавезу да град негује културни живот ширећи позитиван утицај у корист свих грађана, као и да ствара нову, савремену културну епоху у Лесковцу. Реализација програма се заснива на пројекту „Лесковачки павиљон културе – место сусрета и слободе стварања“, који обједињује традиционално наслеђе, савремене уметничке праксе и иновативне културне садржаје.

Доношењем Одлуке о изради Плана развоја културе града Лесковца за период 2026 – 2030. године од 24.9.2025. године, започео је процес израде документа који је спроведен на принципима транспарентности, инклузивности и партнерства, уз активно учешће свих актера културног живота – установа културе, организација цивилног друштва, професионалаца у култури, младих и грађана. Документ је базиран **на три стратешка приоритета** који су значајни како би град Лесковац унапредио квалитет културног садржаја, очувао културну баштину и побољшао инфраструктуру у култури. Стратешки приоритети се односе на:

- Унапређење повезаности актера у култури и њиховог капацитета
- Развој одрживе и динамичне културне понуде
- Унапређење инфраструктуре и опремљености институција у култури

Методологија израде документа и процес консултација

Методологија израде Плана развоја културе Лесковца је усклађена са Законом о планском систему и Уредбом о методологији управљања јавним политикама. Припрема Плана развоја културе је подразумевала спровођење следећих фаза у процесу израде документа:

1

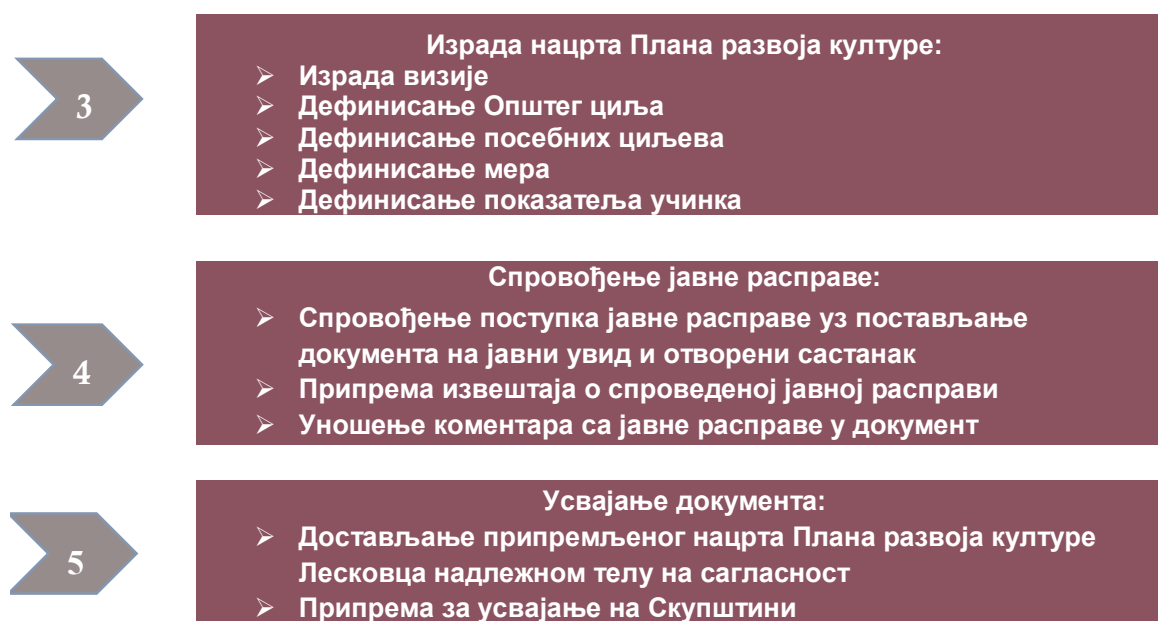
Припремне активности:

- Подношење иницијативе за израду Плана развоја културе
- Доношење Одлуке о изради Плана развоја културе
- Утврђивање плана активности за реализацију
- Именовање Радне групе за израду Плана развоја културе

2

Анализа стања у култури:

- Прикупљање података за анализу стања у области културе
- Припрема анализе стања
- Припрема SWOT анализе
- Спровођење консултација

Израда Плана развоја културе је заснована на ширем партиципативном процесу, који је укључивао бројне актере из света културе на локалном нивоу на које документ може имати утицај. Партиципативан процес је осигуран оснивањем Радне групе за израду Плана развоја културе у следећем саставу:

1. Бојан Марчић, члан Градског већа града Лесковца задужен за област културе и туризма,
2. Владимир Костић, члан Градског већа града Лесковца задужен за област планирања и изградње,
3. Бојан Тојага, шеф Одељења за друштвене делатности и локални развој,
4. Александра Стојановић, шеф Одсека за културу, спорт и информисање Одељења за друштвене делатности и локални развој
5. Александар Стојановић, координатор Канцеларије за младе,
6. Данијела Костић, представник Одељења за финансије,
7. Емилија Тонић, представник Канцеларије за локални развој,
8. Сања Цонић, директор Лесковачког културног центра,
9. Станислав Грујић, директор Народног позоришта Лесковац,
10. Небојша Димитријевић, директор Народног музеја Лесковац,
11. Весна Илић, директор Народне библиотеке „Радоје Домановић”,
12. Марија Лазаревић, директор Историјског архива Лесковац,
13. Мирослав Станојевић, директор Дома културе „Тихомир Ракић Вељко“ Печењевце,
14. Милош Ранђеловић, директор Дома културе Брестовац,
15. Срећко Живковић, директор Дома културе Рома,
16. Драгана Николић, в.д. директора Дома културе Вучје,
17. Мирослав Пејковић, в.д. директора Дома културе Грделица,
18. Биљана Миљковић, директор Музичке школе „Станислав Бинички”,
19. Дијана Ранђеловић, директор Туристичке организације Лесковац,
20. Мирослав Јовановић, протојереј;

21. Братислав Анђелковић, уметник;
22. др Јелена Цветковић Црвеница, редовни професор Факултета уметности Универзитета у Нишу;
23. Мирољуб Цветковић, дипломирани музички педагог.

Задатак Радне групе као стручног консултативног тела је био да координира, прати и учествује у изради нацрта Плана развоја културе града Лесковца за период 2026 – 2030. године, да помогне у прикупљању релевантних података и усмерава процес израде документа.

Први корак након формалног успостављања процеса израде Плана било је **прикупљање и документовање релевантних података** и информација од свих идентификованих актера у култури, као и сагледавање прописа и докумената јавних политика у области културе, што је омогућило реалну процену стања, потреба и могућности за развој ове области. Подаци су обрађени и сагледани, израђена је анализа стања и, као последњи корак у процесу анализе, урађена је SWOT анализа са представницима Радне групе ради сагледавања кључних снага, слабости, прилика и претњи у сектору културе.

Ове две анализе су представљале основу за креирање стратешког оквира Плана развоја културе, заједно са процесом консултација који је од самог почетка стратешког планирања текао паралелно и представљао континуиран процес. Овакав приступ је омогућио ране интервенције и сугестије одређеног спектра актера још у фази анализе стања, као и у свакој наредној фази. Циљ консултација је био добијање стварног увида у проблеме и потребе у области културе, затим боље разумевање идентификованих изазова, као и приоритизација оних проблема које би требало решавати у предвиђеном планском периоду у складу са доступним ресурсима.

Консултације су спроведене путем анкетног истраживања мишљења грађана Лесковца и организацијом фокус група са кључним актерима културног живота града на које План развоја културе може имати утицај и који својим предлозима могу да допринесу квалитетној изради документа јавне политике у области културе. Уз ова два коришћена алата, установама културе је послат кратак упитник електронским путем, са циљем прикупљања мишљења запослених о потребама и проблемима. У исто време, путем званичне интернет презентације Града, постављањем посебног банера посвећеног процесу израде Плана развоја културе, шира јавност се упознавала са свим израђеним документима у току процеса и корацима које је предузимала Радна група за израду Плана. Широј јавности је омогућено и да допринесе процесу израде документа слањем предлога и мишљења електронским путем.

Приоритети и циљеви предложени у Плану развоја културе Лесковца према томе почивају на прецизној анализи садашњег стања у култури града, уважавајући развојне потенцијале и могућности Града да финансира активности. Поред осмишљавања мера и активности које се односе на јавни сектор (што укључује и установе културе), у Плану су одређене и мере и активности усмерене ка стварању подстицајног окружења за деловање свих субјеката у култури, укључујући цивилни сектор и младе.

У табели у наставку је дат приказ одржаних састанака и предузетих активности у току израде Плана развоја културе града Лесковца:

Активност	Сврха
Израда упитника за установе културе	Прикупљање мишљења и потреба установа културе ради израде анализе стања у култури
Прикупљање података од релевантних субјеката у култури	Прикупљање циљаних података од установа културе и осталих актера у култури ради израде анализе стања
Израда и постављање упитника на интернет презентацији Града	Прикупљање мишљења грађана о стању и потребама у култури.
Радионица за израду SWOT анализе	Израда SWOT анализе у култури са представницима Радне групе
Одржавање уводне радионице	Представљање методологије за израду Плана развоја културе Радној групи и упитника за прикупљање података од грађана за анализу стања
Фокус група са запосленима у култури	Прикупљање информација и мишљења о потребама запослених у култури
Фокус група са удружењима и осталим самосталним актерима у култури	Прикупљање информација и мишљења о потребама у култури у граду Лесковцу
Фокус група са младима	Прикупљање информација, мишљења и потреба младих у култури
Радионица за израду циљева и мера	Дефинисање визије, општег циља, посебних циљева и мера са Радном групом
Радионица за дефинисање активности	Дефинисање активности и ресурса за реализацију активности
Састанак са представницима Градског већа	Усклађивање потреба идентификованих у току процеса анализе, анкете и фокус група са актерима и политици
Финална радионица са фокус групом	Представљање стратешког оквира Плана развоја културе
Јавна расправа о нацрту Плана развоја културе Лесковца	Представљање нацрта Плана и прикупљање предлога, коментара и сугестија заинтересованих страна за евентуално унапређење пре усвајања

Анкетно истраживање

Упитник за анкетно истраживање мишљења грађана који је припремљен садржао је сет од 21 питања уско везаних за стање и потребе грађана у култури, подељених у 5 области. Постављен је на званичној интернет презентацији Града путем упитника на Google платформи и сви грађани Лесковца су позвани да дају своје мишљење и сугестије. Упитник је попунило 397 грађана Лесковца претежно из градске средине (80,6% : 19,4%). Највећи постотак испитаника су запослени, старости од 31 – 60 година. Највећи број испитаника чини високообразована популација, женског пола. Резултати истраживања грађана су уграђени у анализу стања у култури и знатно су допринели одређивању приоритета развоја културе града Лесковца.

Упитник за установе у култури је прослеђен свим установама културе ради добијања релевантних података од професионалаца у култури. Путем упитника су прикупљена мишљења о:

- Програмима и активностима
- Условима рада
- Финансирању и ресурсима у култури
- Проблемима, ограничењима и изазовима
- Препорукама за унапређење

Предложена мишљења пристигла од установа културе су сагледана приликом израде стратешког дела Плана развоја културе Лесковца.

Фокус групе

У току израде документа одржани су састанци са фокус групама како би се сазнали ставови, мишљења и потребе:

- Младих – Млади су у току анализе стања идентификовани као циљна група која није довољно укључена у свет културних дешавања, односно, као група која је знатно мање присутна у културним дешавањима, те јој треба понудити више одговарајућег садржаја и прилагодити приступ са циљем интензивнијег укључивања у свет културе. Због тога је било потребно сазнати њихове ставове и мишљења, како би овај стратешки документ таргетирао проблеме са којима се они суочавају у култури на прави начин.
- Представника цивилног сектора и професионалаца у култури - Културну делатност у Лесковцу чини *више од 20 удружења грађана*, међу којима има оних са дугом традицијом и признањима у области културе, као и *велика база самосталних уметника, креативаца и професионалаца* у култури. Заједно са установама културе они чине главну базу субјеката у култури која може и треба да утиче на развој културе. Додатно, они су препознати као значајан фактор у креирању уметничке и културне сцене Републике Србије, будући да производе велики број програма и пројеката у култури. Имајући у виду наведено, они су одабрани као циљна група од које је требало прикупити информације и коју би требало таргетирати кроз План развоја културе Лесковца.
- Запослених у установама културе – Запослени у установама културе, као основна карика у ланцу између јавног, цивилног сектора и грађана, и као актери који комуницирају са јавношћу дугорочно, учествују у стратешком планирању развоја своје институције и развоја публице. Важни су и као носиоци реализације Плана развоја културе који треба да разумеју своју улогу до краја и најбоље допринесу таргетирању реалних проблема који ометају развој културе.

Стратешки и институционални оквир

План развоја културе града Лесковца, усаглашен је са међународним документима, законодавством Републике Србије, стратешким документима Републике Србије и локалним документима јавних политика.

На међународном нивоу План се усаглашава са Агендом одрживог развоја 2030 (у даљем тексту: Агенда 2030). Уједињене нације су на самиту одржаном септембра 2015. године усвојиле резолуцију A/RES/70/1 – Transforming our world: the 2030 Agenda

for Sustainable Development. Агенда 2030 је универзална стратегија којом се од држава потписница очекује да мобилишу све ресурсе како би циљеви дефинисани у њој били остварени до 2030. године. Влада Републике Србије је потписница Агенде која има 17 циљева, док је План развоја културе Лесковца усаглашен са 4 циља Агенде 2030:

- Циљ 4. Квалитетно образовање: обезбедити инклузивно и квалитетно образовање и промовисати могућности целоживотног учења, Подциљ 4.7;
- Циљ 8. Достојанствен рад и економски раст: промовисати инклузиван и одржив економски раст, запосленост и достојанствен рад за све, Подциљ 8.9;
- Циљ 11. Одрживи градови и заједнице: учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, прилагодљивим и одрживим, Подциљ 11.4;
- Циљ 17. Партнерством до циља: учврстити глобално партнерство за одрживи развој.

Нова европска агенда за културу – Током израде Плана развоја културе града Лесковца, водило се рачуна о стратешком оквиру Европске комисије постављеном у документу **Нова европска агенда за културу**, где је препорука решавања уобичајених проблема културе кроз:

- промоцију културних различитости,
- промоцију интеркултурних дијалога и инклузивности,
- креативне индустрије,
- промоцију вештине и све већег броја мобилности,
- обнављање и заштиту културног наслеђа и мобилност колекције,
- промоцију међународне сарадње,
- развој статистичких база података како би се осигурала мерљивост напретка и утицаја одређеног културног сектора.

Конвенције UNESCO – Циљеви Плана развоја културе града Лесковца усклађени су са одредбама УНЕСКО-ових конвенција:

- Конвенције о заштити нематеријалног културног наслеђа,
- Конвенције о заштити светске културне и природне баштине,
- Конвенције о заштити и промоцији различитости културних израза.

На националном нивоу, План развоја културе града Лесковца је усаглашен са Законом о култури („Службени гласник РС, бр. 72/2009, 13/2016 и 30/2016 – исп., 6/2020, 47/2021, 78/2021 и 76/2023“), Законом о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС, бр. 30/2018“), Нацртом стратегије развоја културе Републике Србије од 2020 до 2029.године, Нацртом Стратегије развоја туризма Републике Србије за период 2016-2025.

Закон о култури Републике Србије – На националном нивоу, израда документа је усклађена са Законом о култури и начелима културног развоја, укључујући очување културног и историјског наслеђа, слободу изражавања у културном и уметничком стваралаштву, заштиту и унапређење културне разноликости и јачање интеркултурног дијалога, јачање капацитета културе и њених веза са другим областима. Овим Законом предвиђено је и да се јединица локалне самоуправе стара о задовољавању потреба грађана у култури на својој територији и доноси план развоја културе у складу са законом и Стратегијом развоја културе Републике Србије.

Закон о планском систему Републике Србије – План развоја културе града Лесковца је усаглашен са Законом о планском систему Републике Србије, којим се дефинише садржина докумената јавних политика на целовит начин и утврђује стратешки правац деловања у конкретној области планирања. Закон прецизира елементе који укључују визију усмерену ка постизању циљева, преглед и анализу постојећег стања, опис одговарајућих мера, кључне показатеље учинака на нивоу општег и посебних циљева и мера, институционални оквир и друге елементе прописане подзаконским актом Владе. Овим законом, прописано је и да документ јавних политика јединице локалне самоуправе усваја локална скупштина.

Нацрт Стратегије развоја културе Републике Србије – План развоја културе града Лесковца је усаглашен са Нацртом стратегије развоја културе Републике Србије од 2020. до 2029. године, са њеним циљевима и приоритетима прилагођеним локалном нивоу и усмерен је ка развоју и унапређењу институционалних капацитета, ка развоју инфраструктуре, кадрова, међуресорне сарадње, ка културном наслеђу, савременом стваралаштву, дигитализацији у култури.

Нацрт Стратегије развоја туризма Републике Србије за период 2026-2030. године План развоја културе града Лесковца усклађен је са Посебним циљем 1 – Повећање туристичког промета и подстицање целогодишњег туризма и Мером 1.2 – Подстицаји за унапређење квалитета туристичке понуде, у оквиру које је превиђено да надлежна министарства у сарадњи и у складу са расположивим финансијским средствима, креирају и имплементирају програме подстицаја руралног, културног, спортског туризма (као нише специјалних интереса), еко-туризма и других туристичких производа, као и да раде на унапређењу туристичке валоризације културног наслеђа у сврху развоја културног туризма. Такође, у оквиру Посебног циља 5 - Дигитална трансформација туристичког сектора и развој паметног туризма, планирана је израда дигиталних водича ради повећања туристичке атрактивности дестинација.

На локалном нивоу - План развоја културе града Лесковца, усаглашен је са Планом развоја града Лесковца за период од 2023. до 2029. године, који је усвојен у децембру 2022. године. Стратешка опредељеност Града да негује и развија културу се препознаје у оквиру Приоритетног циља 3.1. Развити и унапредити културу и креативно стваралаштво и Мере 3.1.11 Доношење Стратегије културног развоја града Лесковца. Важност културе у Плану развоја града Лесковца се препознаје и у визији Плана која промовише "уравнотежено и свеобухватно побољшање квалитета живота у граду Лесковцу", чији је неодвојиви део и култура.

АНАЛИЗА СТАЊА

Историјски подаци о граду Лесковцу

У античко доба на великом делу јужне Србије живели су Дарданци. Након трогодишњег рата 75 – 72. године п.н.е. Дарданце су победили Римљани, а током првог века п.н.е. покоравају и племе Меза. Римљани су затим, формирали провинцију Мезију у којој се нашла и територија данашњег Лесковца, а током владавине цара Диоклецијана територија данашњег града ушла је у састав новоформиране провинције Дарданије. Бројни археолошки налази сведоче о присуству Римљана на данашњем лесковачком брду Хисар, а свакако најзначајнији римскодобни археолошки локалитет је насеље и некропола код Мале Копашнице. Током V и VI века на територију тадашњег Источног римског царства дошло је до продора Словена и Авара, а током владавине цара Ираклија се насељавају и Срби. Жупа Глубочица (Дубочица) ушла је у састав српске државе током друге половине XII века, за време владавине цара Манојла Комнина, који је Стефану Немањи даровао исту у Златни сан заједно са титулом великог жупана. Први помен Лесковца забележен је у повељи краља Милутина из 1308. године, а затим се Лесковац помиње и у даровници цара Душана манастиру Хиландар 1348. године. Лесковац се помиње и у Пантелејмонској повељи кнегиње Милице из 1395. године, којом је манастиру Св. Пантелејмона на Светој Гори даровала кућу и два човека у Лесковцу. Назив Дубочица – Глубочица потиче из старословенског језика (од старословенског корена. Глб – блато, мочварно подручје или Дуб – храст, а назив самог града по многобројим стаблима леске која су, по легенди, на његовом простору изникла. Током XV века Дубочица долази под власт Османлија.

Крајем XVIII века Лесковац је већ центар Лесковачког пашалука којим је управљао Шехсувар Абди паша, познат и као Шашит паша. Француски географ Ами Буе, 1837. године пише да Лесковац има 3000 кућа: 2400 хришћанских, 500 турских, 30 циганских и 10 јеврејских, укупно 15.000 становника. Помен Лесковца налазимо и у делима Феликса Каница.

Након ослобођења од Турака 1878. године, Лесковац полако постаје центар текстилне индустрије захваљујући оснивању првих фабрика гајтана, а тај развој је прекинут окупацијом лесковачког краја од стране Аустро – Угарске, Немачке и Бугарске (од 1915 – 1918.). Током окупације нанета је велика штета лесковачком становништву и привреди. Ипак, Лесковац до избијања Другог светског рата достиже свој зенит у привредном развоју, због чега је постао познат и као Српски Манчестер. Шестог априла се на небу изнад Лесковца појавио први пар нацистичких авиона, а већ осмог априла 1941. године су пале прве бомбе око железничке станице и главне улице према Хисару. Немци су 11/12. априла 1941. године ушли у Лесковац и окупирали га.

Лесковац је у току Другог светског рата поднео велике људске и материјалне жртве, али када је слобода била надомак руке, 6. септембра 1944. године доживео је катастрофу. У оквиру операције Пацовска недеља савезнички бомбардери обрушили су се на Лесковац. Град је озбиљно страдао, а тачан број погинулих и рањених никада није установљен. Процене се крећу од 2,5 до 4 хиљаде страдалих. Порушено је и оштећено

укупно 1840 објеката. Убрзо затим, 11. октобра 1944. Лесковац је ослобођен од фашистичке окупације, након што је у град ушла 15. Бригада 47. дивизије НОВЈ.

Град Лесковац- општи подаци

Град Лесковац је градско насеље и седиште истоимене територијалне јединице у Србији. Административни је центар Јабланичког управног округа и један од највећих градова у југоисточној Србији.

Лесковац лежи на надморској висини од 228 метара, смештен са још 144 насеља у плодној котлини, која је била огранак некадашњег Панонског мора. Око котлине су планине Радан (1409 m) и Пасјача на западу, Кукавица и Чемерник (1638 m) на југу и Бабичка гора (1098 m), Селичевица (903 m) и Сува планина на истоку. На северу се граничи са нишком котлином, а на југу преко Грделичке клисуре са врањско - бујановачком котлином. Ово подручје карактерише јасно изражен брежуљкасто-брдовит и планински рељеф и велика речна долина Јужне Мораве. Највећи део терена је брдовит, пун речица, јаруга, повремених бујичних токова, потока и долина, углавном благо заталасан.

Лесковац са својом околином представља јединствено подручје богато природним лепотама међу којима се посебно истиче кањон реке Вучјанке и планина Кукавица, Грделичка клисура и Предејане, комплекс са значајним воденим акумулацијама као што је језеро Барје, обронци Бабичке горе, итд. На територији Града налази се заштићено природно подручје Строги резерват природе „Зеленичје“.

Подручје Града налази се између: општина Дољевац и Гаџин Хан на северу; Власотинце и Црна Трава на истоку; општина Владичин Хан, града Врање и општина Косовска Каменица (АП Косово и Метохија) на југу; општина Лебане, Бојник и Житорађа на западу. Кроз град протиче река Ветерница, а недалеко од Лесковца протиче Јужна Морава, која прима све веће притоке града.

Град Лесковац има површину од 1.025 km² и на тој површини се налази 144 насељених места.

Град Лесковац саобраћане везе остварује: државним путем IА реда бр. 1 (Е-75) - државна граница са Мађарском (гранични прелаз Хоргош) – Нови Сад - Београд - Ниш - Врање - државна граница са Македонијом (гранични прелаз Прешево) и државним путем IБ реда бр. 39 - Пирот - Бабушница - Власотинце - Лесковац - Лебане - Медвеђа - Приштина - Пећ - државна граница са Црном Гором (гранични прелаз Чакор). Са мањим центрима и осталим насељима у окружењу повезан је и мрежом државних путева IIA и IIB реда. Поред друског, на територији града, заступљен је и железнички саобраћај, магистралном једноколосечном железничком пругом (Е-85): Београд - Ниш – граница Републике Северне Македоније.

Коришћено пољопривредно земљиште чини 31,9% укупне површине града, док обрасле шумске површине заузимају 40,8%. Оранице и баште чине 72% (23.582ha) пољопривредног земљишта, 13,6% (4.442ha) чине воћњаци, ливаде и пашњаци чине

11,2% (1.877,5ha), док виногради заузимају 2,4% (795ha), односно 3,9% укупне површине под виноградима у Републици Србији¹.

Према последњем званичном попису из 2022. на територији града Лесковца живи 123.950 становника. Просечна густина насељености на територији града (2022.год.) износи 120 становника по километру квадратном (km²), што је значајно изнад просека Републике (76 ст./ km²), региона Источне и Јужне Србије (54ст./km²) и Јабланичког округа (65 ст./ km²).

У граду Лесковцу економски активно становништво износи 41,58% у односу на укупан број становника. У структури економски активног становништва града, у делу запослених према делатностима, доминира запосленост у прерађивачкој индустрији (40%), затим у трговини на велико и мало моторних возила око 18%. У укупној запослености у већој мери учествују и делатности из домена јавних услуга: здравствена и социјална заштита (9-11%), а потом следе образовање и државна управа.

Становништво је према националној припадности веома хомогено. Најбројнији већински народ су Срби, а остали су грађани ромске, црногорске, македонске, бугарске и других националности. Ромско становништво је сконцентрисано у четири неформална ромска насеља и представља део становништва где је присутна културна разноликост, недовољна социјална укљученост и незапосленост.

Образовну мрежу града Лесковаца чине: 22 основне школе и 62 издвојена одељења. У граду постоји и Школа за основно образовање одраслих, Школа за основно и средње образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом, Музичка школа у којој се настава реализује у основном и средњем образовању. Средње образовање се реализује и у школама: Гимназија, Техничка школа, Трговинско - угоститељска школа, Економска школа, Школа за текстил и дизајн, Пољопривредна школа, Хемијско-технолошка школа и Медицинска школа, Средња школа у Вучју, Средња школа у Грделици.

У Лесковцу се налазе Технолошки факултет, Академија струковних студија Јужна Србија и испоставе акредитованих приватних универзитета.

Поред установа образовања, важан ресурс у граду Лесковцу је Канцеларија за младе, која постоји у оквиру Одељења за друштвене делатности и локални развој Градске управе града Лесковца. Канцеларија за младе представља мост између младих са једне стране, локалне самоуправе, организација и институција које се баве младима са друге.

Здравствене установе на територији града су: Општа болница Лесковац, Дом здравља Лесковац, Завод за јавно здравље Лесковац. Мрежа објеката примарне здравствене заштите Дома здравља Лесковац обухвата 35 амбуланти: у градском (6) и приградским и сеоским насељима (29). Социјална заштита организована је у оквиру Центра за социјални рад и Установе за одрасле и старије.

Установе културе, чији је оснивач град Лесковац, у градском језгру су: Народна библиотека „Радоје Домановић“ Лесковац (матична библиотека са истуреним одељењима у Грделици, Вучју, Брестовцу, Предејану и Печењевцу); Лесковачки културни центар; Народно позориште Лесковац; Историјски архив Лесковац; Народни

¹ Извор: Copernicus Land Monitoring Service, 2022; Републички геодетски завод, 2020) и Стратегија развоја урбаног подручја града Лесковца <https://novi.gradleskovac.org/wp-content/uploads/2024/11/Strategija-razvoja-urbanog-podrucja-grada-Leskovca.pdf>

музеј Лесковац (у чијем су саставу: Градска кућа, Музеј текстилне индустрије у Стројковцу, Спомен-кућа Косте Стаменковића и Археолошки локалитет Царичин град); Дом културе Рома. У сеоским срединама Града су: Дом културе „Тихомир Ракић Вељко“ Печењевце; Дом културе Брестовац; Дом културе „Вучје“; Дом културе Грделица.

Град Лесковац је „побратим“ са градовима из Србије и иностранства, међу којима су: Ново Место- Република Словенија, Куманово, Крива Паланка, Струмица - Република Северна Македонија, Бања Лука, Бјељина- Република Српска, Елин Пелин, Силистра - Република Бугарска, Вервје- Краљевина Белгија, Пазин - Република Хрватска, Зрењанин, Призрен, градском општином Врачар - Република Србија, Ланцоу - Народна Република Кина, Оахака де Хуарез – Савезна држава Мексико, Јерисос – Република Грчка.

Споменици културе и археолошка налазишта

На територији града Лесковца налазе се значајни споменици културе, археолошка налазишта и знаменита места. Као најважнија се могу издвојити:

Комплекс Јашуњских манастира који је због својих историјских, архитектонских и уметничких вредности, стављен под заштиту ЗЗСК РС 1947. године, а проглашен за културно добро од националног значаја 1983. године. Под заштитом је државе и околни природни амбијент манастирског комплекса. У оквиру комплекса се налази Манастир Светог Јована Претече и Крститеља Господњег у Јашуњи. Манастир је подигнут за време Алај-бега 1517. године, на темељима некада постојеће светиње из ранијег периода, а неколико година након подизања женског манастира **посвећеног Ваведенју Пресвете Богородице**. У току 2017. године обележено је петсто година постојања манастира Св. Јована Крститеља у Јашуњи.

Стара црква Свете Богородице, тзв. „Оцаклија“ је саставни део црквеног комплекса Саборне цркве у Лесковцу. Саграђена је 1803. године на темељима претходног храма и посвећена рођењу Пресвете Богородице. У време Турака није било могуће саградити православну богомољу, па су по легенди, мештани тврдили да не граде цркву већ парохијску кућу и дом свештенику, који је био и учитељ. Зато је ова јединствена црквена грађевина укопана у земљу око једног метра, како не би упадала у очи турским властима. Због огњишта и димњака названа је оцаклија. Дебели зидови једнобродне базилике, са тремом, аркадама и дрвеним стубовима, зидани су од ћерпића. Дуж свода и у зидовима на по метар размака, распоређени су земљани лонци окренути грлићима ка унутрашњости, па видљиви мали отвори доприносе акустици храма.

Етно-археолошки парк на Хисару заузима површину од 24 ha. Археолошка истраживања обухватају распон од праисторијског, преко византијског до турског периода. Проналасци од XIII до X века п.н.е. указују на присуство Дарданаца. Археолошка ископавања су започета 1954. године на источној падини, када је откривена мала једнобродна камена црква, а интензивирани су од 1998. године. Један од најзначајнијих проналазака је компактна гвоздена игла (жезло) од чистог, нерђајућег гвожђа, што је епохално откриће јер се ни уз сву савремену технологију овакви примерци не могу излити. На Хисару су пронађени и трагови фресака из XII и XIII века. Од 2002. до 2006. године откривен је већи број архитектонских и других објеката, керамике, новца и археолошких предмета од метала, стакла, кости и камена. Посебну вредност имају диптих од слоноваче са копчом и сребрна копча.

Скобаљих град, односно остаци тврђаве, леже на северним падинама Кукавице изнад Вучја, 18 km јужно од Лесковца. Утврђење је у XV веку саградио српски војвода Никола Скобаљих ради одбране подручја Дубочица од Турака. На једном хектару подигнути су Горњи и Доњи град и подграђе. Најмоћнији бедеми су на западу, а одбрамбени ров на северу. Мања кула је поред улаза у Доњи град, а већа Донжон кула у северозападном делу. Зидови су очувани до висине приземља.

Археолошко налазиште Царичин град на око 29 километара западно од Лесковца, важи за црквено и административно-управно средиште северног Илирика и јако војно утврђење Јустинијана I из VI века. Налазиште се простире на 42.000 m². Град је био окружен спољним и унутрашњим бедемима, у оквиру којих су архитектонске целине на које се надовезују подграђе и споменици у околини.

Мала хидроелектрана Вучје или МХЕ Вучје је друга по старости хидроелектрана у Србији, која се налази неколико километара изнад места Вучје код Лесковца и саграђена је 1903. године на реци Вучјанци. Како је електрана удаљена од Лесковца 17 km, изграђен је далековод за електрификацију града, први у Краљевини Србији. ХЕ је почела рад са 2 хидроагрегата марке SIEMENS&HALSKE од по 139 kW, а 1931. године пуштен је у рад и трећи хидроагрегат шведске марке ASEA од 800 kW, тако да је ова електрана добила укупну инсталисану снагу нешто већу од 1 MW. Ова електрана је била у време изградње трећа у Србији, али је била много јача по количини електричне енергије коју је тада испоручивала Лесковачкој индустрији. Она је била прва електрана у Србији за коју је изграђен до тада највећи далековод напонског нивоа од 7 KV у дужини од 17 километара, од Вучја до Лесковца. Данас је ХЕ Вучје у систему Електропривреде Србије и производи око четири милиона киловат-часова струје годишње.

Влада Републике Србије је хидроелектрану "Вучје" код Лесковца прогласила спомеником културе.

Кућа Боре Димитријевића Пиксле код Саборног храма, је типично једносратно градско здање у балканском стилу с краја XIX века. У њој је извесно време било седиште турског паше. У кућу се улази кроз мали хол, из кога воде дрвене степенице ка спрату. У приземном делу је и подрум који је нешто нижи од пода приземља. У појединим собама сачувана су оригинална врата, таванице од дрвета и долапи узидани у зидове. Зграда је више пута преправљана, али је углавном доведена у првобитно стање на основу оригиналних докумената.

Музеј текстилне индустрије у Стројковцу се налази 11 km јужно од Лесковца на путу за Вучје. У овом здању су предузимљиви лесковачки трговци основали прву фабрику 1884. године. У више трошних зграда, уз воденицу и неколико чаркова производили су се врло тражени гајтани. Тако су ударени темељи индустрији текстила по којој је Лесковац деценијама био познат као Српски Манчестер. У згради поред главног објекта изложени су оригинални предмети за производњу гајтана.

Спомен парк у Лесковцу на источној падини Хисара, постављен је 1971. године по пројекту Богдана Богдановића, у славу стрељаних и погинулих мештана, поводом тридесете годишњице оружаног устанка у Лесковцу. Око централног споменика, који симболизује Грчку богињу победе Нике, односно „Шумску богињу“ по речима аутора, поређано је 17 каменова са симболима живота и именима најистакнутијих бораца лесковачког краја.

Остали споменици културе од значаја за град Лесковца су поменути у оквиру *Табеле 1*.

Табела 1: Споменици културе и археолошка налазишта

Активност	Споменици културе и археолошка налазишта
Манастири и цркве	Манастир Рударе
	Манастир Бабичко
	Црква Свете Петке у Кумареву
	Црква Сабор светих апостола у Турековцу
	Саборна црква Свете Тројице
	Манастир Чукљеник
	Манастир Рударе
Куће и зграде	Кућа у улици Милоша Обилића у Лесковцу
	Кућа Шоп Ђокића
	Спомен кућа народног хероја Косте Стаменковића
	Кућа Борисава Анђелковића у Лесковцу
	Објекат који је био седиште некадашње редакције „Наша Реч“
	Зграда хотела "Дубочица"
	Грађанска кућа у ул. Радоја Домановића 1-3
	Зграда Јабланичког управног округа
	Зграда Дома занатлија
	Зграда Окружног суда Лесковац
	Зграда скупштине града Лесковца
	Зграда у ул. Јужноморавских бригада 83
	Зграда Трговачког магацина, ул. Светозара Марковића 60
	Зграда католичке цркве у улици Бранислава Нушића бр. 12
	Зграда у ул. Лоле Рибара 66
	Грађанска кућа у ул. Јужноморавских бригада 93
	Грађанска кућа у ул. Ђорђа Лешњака 1
	Грађанска кућа у ул. Радоја Домановића 5
	Грађанска кућа у ул. Радоја Домановића 13
	Грађанска кућа у ул. Пасјачког одреда 42
	Грађанска стамбена кућа у ул. Светозара Марковића 69
	Грађанска кућа у ул. Доситеја Обрадовића 29
	Грађанска кућа у ул. Владе Ђорђевића 23

	Грађанска кућа у ул. Масариковој 32
	Грађанска кућа у ул. Ратка Павловића 12
	Грађанска кућа у ул. Максима Горког 15
	Грађанска кућа у ул. Војводе Мишића 15
	Грађанска кућа у улици Бранислава Нушића број 25 у Лесковцу
	Грађанска кућа у улици Николе Скобаљића број 34-36 у Лесковцу
	Грађанска кућа у улици Максима Горког број 21
	Стамбено-трговачка кућа у улици Светозара Марковића број 67
Палате	Палата Калодерма (зграда ЛКЦ-а)
	Тонкићева палата (Зграда хотела "Дубочица")
	Палата Сотира Илића
Остало	Споменик палим ратницима од 1877-1918, Лесковац
	Комплекс воденице и гајтанаре, Стројковце
	Градац, Злокућане, О Лесковац
	Кале - Међа, Доње Бријање, О Лесковац
	Кале - Гурец, Горње Бријање, О Лесковац

Организација и функционисање културе у Лесковцу

У Градској управи Града Лесковца за послове у области културе задужено је Одељење за друштвене делатности и локални развој у оквиру кога се налази и Одсек за културу, спорт и информисање. У оквиру Одсека је оформљена Група за послове праћења и развоја културе и јавног информисања, са четворо запослених. Одсек врши надзор над реализацијом програма рада, финансијских планова и пословања установа културе чији је оснивач град Лесковац, планира развој ових јавних установа, прати квалитет, доступност, ефикасност и ефективност услуга које оне пружају, проучава последице утврђеног стања и припрема предлоге мера за решавање идентификованих проблема. Такође, Одсек израђује информације, анализе, мишљења о плановима рада установа, израђује извештаје о утврђеном стању, учествује у изради аналитичких докумената и уговора, предлаже и стара се о плану развоја делатности у области културе и јавног информисања и предлаже мере за побољшање на основу утврђене политике у овим областима.

Задатак Одсека је и реализација Конкурса за финансирање и суфинансирање пројеката у области културе и пројеката уметничких, односно стручних и научних истраживања у култури, које Одсек расписује сваке године.

Међу члановима Градског већа, за област културе надлежан је Градски већник за културу и туризам. Делатношћу културе бави се десет јавних установа културе чији је оснивач град Лесковац.

У Табели 2 су представљене установе културе у граду Лесковцу:

Табела 2: Установе културе чији је оснивач град Лесковац

Установе културе у Лесковцу
Историјски архив Лесковац
Народна библиотека „Радоје Домановић“
Лесковачки културни центар
Народно позориште Лесковац
Народни музеј Лесковац
Дом културе „Тихомир Ракић Вељко“ Печењевце
Дом културе Брестовац
Дом културе Рома
Дом културе Грделица
Дом културе Вучје

Град Лесковац – Престоница културе 2026. године

На основу расписаног Јавног позива за учешће у програму „Престоница културе Србије 2026“, Министарство културе донело је одлуку о суфинансирању пројекта Града Лесковца под називом „Лесковачки павиљон културе – место сусрета и слободе стварања“, што значи да град Лесковац у 2026. години носи титулу Престонице културе.

Програм „Престоница културе Србије“ представља националну иницијативу усмерену на развој и унапређење културног живота градова кроз савремене програме, инфраструктурна улагања и јачање културног идентитета. Лесковац је титулом Престоница културе постао четврти град у Србији који носи ово значајно признање, а први из југоисточне Србије. Програм обједињује традиционално наслеђе, савремене уметничке праксе и иновативне културне садржаје. Министарство културе Републике Србије је подржало пројекат са 298.158.742,00 динара, док је Град Лесковац обезбедио додатних 100.200.000,00 динара.

Током 2026. године биће реализовано више од 300 културних активности кроз три програмске и 17 потпрограмских целина. Посебан акценат је стављен на равномерну територијалну заступљеност културних садржаја и активно укључивање установа културе на ширем подручју града.

Кључне инфраструктурне инвестиције у оквиру пројекта обухватају реконструкцију Дома војске и његову пренамену у мултифункционалну концертну дворану и Музичку школу, адаптацију изложбеног и конференцијског простора Народног музеја Лесковац, као и подизање споменика краљу Милану Обреновићу.

Програм има за циљ да подстакне културни, туристички и економски развој града, као и да допринесе већој видљивости Лесковца на културној мапи Србије и региона. Титула Престонице културе представља снажан подстицај за очување културе сећања, али и за стварање нове, савремене културне епохе у Лесковцу.

Институције културе

Народни музеј

Народни музеј Лесковац је основан 2. маја 1948. године са циљем да прикупља, обрађује, чува и излаже музејску грађу везану за прошлост лесковачког краја. Музеј је био смештен у адаптираној кући Боре Димитријевића Пиксле све до 10. маја 1974, када је отворена нова зграда, чијим су се пуштањем у рад стекли прави услови за даљи развој музејске делатности. Музеј је установа комплексног типа која у свом саставу има више одељења: за археологију, историју, историју уметности, етнологију, конзервацију. У склопу музејске зграде налазе се: стална поставка, галерија, сала за научне скупове и стручна библиотека са преко 15.000 наслова. У састав музеја улазе и издвојени објекти: Градска кућа, Музеј текстилне индустрије у селу Стројковцу, Спомен-кућа Косте Стаменковића и Археолошки локалитет Царичин град.

После скоро седам деценија постојања као регионални музеј, Народни музеј у Лесковцу постао је једна од водећих институција културе не само на југу Србије већ и шире. Добитник је Вукове награде (1998.), четири награде МДС за најбољи музеј „МИХАИЛО ВАЛТРОВИЋ“ (1986, 2015, 2019. и 2021.) и Октобарске награде Града Лесковца (1970. и 1987.). Народни музеј у Лесковцу добитник је „Жива награде“ за најбољи Словенски музеј за 2023.годину. Награда „Жива“, за најбољи словенски музеј установљена је од стране Форума словенских култура 2012. године, а њен циљ је препознавање и промовисање успешних пракси у области покретне и непокретне културне баштине словенских земаља.

Приступачност музеја

Музеј изразито води бригу о приступачности за све категорије становништва, и у складу са тим је израдио „Водич на знаковном језику“ - апликација Паметни видео-водич на знаковном језику која је инсталирана на таблет-уређајима у оквиру сталне поставке музеја. Тиме је унапређен друштвени положај глувих и наглувих лица која су, у оквиру концепта инклузивног друштва, ефикасније укључена у савремене друштвене токове. Апликација садржи причу о историји Лесковца на знаковном језику подржаним текстуалним сегментом и фотографије експоната сталне поставке. Пројекат је реализован у партнерству Градске организације глувих и наглувих Лесковац и Народног музеја у Лесковцу. Тактилна изложба - намењена је приступачности културној баштини и људима са оштећеним видом прилагођавањем сталне музејске поставке слепим и слабовидим особама. У том смислу, припремљена је тактилна изложба са 19 реплика одабраних експоната из збирки музеја са циљем да се допринесе социјалној интеграцији слепих и слабовидих кроз доступност културним садржајима. Изложба је отворена 15. октобра 2018. на Међународни дан белог штапа и део је сталне поставке Народног музеја у Лесковцу. Инклузивна радионица – Реализацијом инклузивних радионица постигнута је промоција друштвене и образовне улоге музеја иновативним приступом деци са инвалидитетом, као и промена става и свести остале деце о једнаком третману, без обзира на разлике, као и стварање музејског простора без препрека. Активним укључивањем детета у образовни процес, отвара се могућност да учи са разумевањем и кроз игру. Зато су едукативне радионице прилагођене специфичним потребама циљних група и образовном нивоу учесника.

Историјски архив Лесковац

Делатност архива је заштита архивске грађе и регистратурског материјала у њеном настајању и чувању код ствараоца, односно имаоца, и сређивање, обрада, дигитализација и микрофилмовање грађе која је преузета како би била доступна корисницима за **остваривање права из радног односа, имовинско правног односа**, истраживање и публикавање. Ову функцију Архив обавља на територији Јабланичког округа код **око 680 имаоца/ствараоца архивске грађе** из свих области, почев од органа управе, школства, здравства, судства, социјалне заштите, културе, спорта, разних удружења итд. Обиласком и стручним надзором врши се контрола начина на који се чува архивска грађа и регистратурски материјал и у каквим условима. Налажу се мере и пружа стручна помоћ са циљем да документација која се налази код **имаоца/ствараоца** буде заштићена.

Архив у свом раду примењује високе стандарде како у сређивању, обради тако и у самом чувању грађе у просторијама депоа. Свакодневним праћењем влажности ваздуха и температуре чува се **520 фондова** у строго контролисаним условима. Архив успешно дигитализује архивистички сређене фондове, а такође се ради и микрофилмовање најзначајније грађе. Сређена и обрађена грађа је на располагању истраживачима у читаоници Архива, а за потребе странака се издају копије докумената.

Поред основне делатности, Архив има богату издавачку делатност, организује изложбе, стручна предавања, итд. До сада је организовано више од 20 изложби. На тај начин се јавности презентује културно-историјска баштина коју поседује архив.

Све активности које је до сада спровео Историјски архив сматрају се успешним, али међу њима се издваја награда коју је Историјски архив добио „Златна архива“. Додељена је од стране фондације Александра Арнаутовића у сарадњи са Државним архивом Србије 2020. године.

Историјски архив у Лесковцу обавља своју делатност у згради која је у поступку реституције коначним решењем донетим 14.10.2024. године и зграда је враћена старом власнику. Због тога је неопходно обезбедити нову, наменску зграду архива.

Народно позориште Лесковац

Почеци позоришног живота у Лесковцу датирају из далеке 1896. године, када је Радоје Домановић тадашњи професор Гимназије формирао дилетанску дружину назвавши је „Грађанско Позориште Југ Богдан“. Исте године изведен је комад „Косовски бој“ Матије Бана. Позоришна дружина је престала да ради 1898. године одласком Домановића из Лесковца.

Међутим, од 1898. до 1926. године Лесковац није остајао без позоришних представа. У Лесковцу су гостовале, по неколико месеци, позоришне дружине и путујућа позоришта из разних градова.

Професионално позориште формирано је 23. августа 1926. године под називом „Лесковачко градско позориште“, а 10. октобра 1926. године одиграна је прва представа „Смрт мајке Југовића“ Иве Војновића. Ово позориште је врло брзо престало са радом, али је већ 18. новембра 1934. године у Лесковцу основано „Академско позориште“. У јануару 1935. године одиграна је прва представа, „Обичан човек“ Б. Нушића. „Академско позориште“ је радило све до фебруара 1941. године.

После ослобођења Лесковца, 23. октобра 1944. године основана је драмска секција при Окружном културно просветном одбору која касније прераста у Народно Позориште.

Од 3. октобра 1971. године, Народно Позориште Лесковац ради, једино у Југославији (вероватно и у Европи), као позориште без благајне (бесплатно) те су га популарно називали ПОЗОРИШТЕ СВИХ – ПОЗОРИШТЕ ЗА СВЕ, ова пракса је трајала све до средине деведесетих. Душан Михајловић (Бата Душа) и Томислав Н. Цветковић су осмислили бесплатно позориште 1971. године, поводом чега је Душан Михајловић добио Октобарску награду Града Лесковца исте те године.

Исте године је на идеју Томислава Н. Цветковића тадашњег директора позоришта почето са реализацијом фестивала „Класика на југословенској сцени“, где су у наредним годинама учествовала сва позоришта са простора бивше Југославије која су имала на свом репертоару класична дела драмске литературе.

Од 2013. године позориште изузетно негује на свом репертоару деčју сцену уводећи стални термин за одигравање деçјих представа недељом у подне.

Међународни празник детета „Деçја недеља“ Народно позориште Лесковац обележава кроз бесплатно играње деçјих представа у току те недеље за сву децу предшколског узраста и полазнике првих разреда на територији града Лесковца и шире.

Драмски уметници (глумци, редитељи, сценографи, костимографи, аутори музике...) били су награђивани у претходних 130 година са преко 100 награда на позоришним фестивалима .

1965. године започета је реализација смотре позоришних представа у Републици Србији јужно од Београда под називом „Сусрети професионалних позоришта Србије“ „Јоаким Вујић“. Један од оснивача је био и тадашњи председник општине Лесковац са осталим председницима општина у којима су постајала професионална позоришта. Народно позориште Лесковац је било домаћин овог фестивала осам пута.

Народно позориште Лесковац награђено је Орденом братства и јединства са златним венцем, Вуковом наградом, Повељом о Одликовању Народном позоришту Лесковац Орденом Вука Караџића, Похвалом Града Лесковца за изузетан допринос и резултате остварене у области културе за афирмацију позоришне уметности. Народно позориште Лесковац је доживело у својој историји неколико реконструкција најзначајније су 1947. године и 2014. године.

Народна библиотека „Радоје Домановић“ Лесковац

Иако се први записи о постојању организоване Читаонице у Лесковцу могу наћи много раније, званично је регистрована у јуну 1879. године. Читаоница у Лесковцу се развијала и 1935. године прераста у Библиотеку, а децембра 1959. године добија назив који и данас носи – Народна библиотека „Радоје Домановић“.

Библиотека у Лесковцу, као установа од посебног друштвеног интереса, прикупља, обрађује, чува и даје на коришћење сву библиотечку грађу којом располаже, као и информације и податке који се односе на библиотечку грађу. У оквиру своје основне библиотечко-информационе делатности спроводи матичне функције у јавним, школским и специјалним библиотекама у Јабланичком округу.

Редовно организује културно-образовне програме: књижевне сусрете, стручне и научне трибине и предавања, изложбе књига и уметничких слика, едукативне радионице за децу, стручне акредитоване семинаре, обуку библиотечко-информационих стручњака у

различитим сегментима библиотечког пословања, обуку корисника, едукацију запослених и друго. Важна активност Библиотеке је и издаваштво.

Библиотека има пет стационираних огранака у Брестовацу, Печењевцу, Предејану, Грделици и Вучју и располаже са 880 m² радног и смештајног простора, што је трећина од потребног (2800 m²). Посебно је изражен проблем недостатка магацинског простора (депоа за књиге и периодику). Библиотека користи простор и за Завичајно одељење и за легат Николаја Тимченка који се налази ван матичне установе, у истој улици. Формиран је Библиотечки трг испред Читаонице и Дечји културни центар у пасажу између стамбених објеката и Библиотеке.

Најуспешнији програми библиотеке су:

- Фестивал дечјег стваралаштва „Уметник из школске клупе“, јер је узео међународне оквири и на њему учествује преко 1.000 деце и младих кроз конкурсе, радионице и дружења са писцима.
- Традиционална манифестација „Добро дошли, прваци!“ је активност која се реализује преко пола века, а у оквиру ње сви прваци са територије града Лесковца и околине добијају бесплатан упис.
- Књижевни сусрети, промоције, предавања и трибине јер доприносе популаризацији књиге, знања и читања. Доприносе како формалном тако и неформалном образовању суграђана.
- Књижевни програм „Завичајност“ јер се кроз програм могу представити наши завичајни књижевни ствараоци.
- Радионице за децу и дружења деце са писцима јер се на тај начин промовише књига и читање и развија љубав према Библиотеци.
- Ликовни програм „Слике међу књигама“ јер лесковачки уметници, али и сви други, имају могућност да представе своју уметност публици. Библиотека омогућава младим уметницима да реализују своје прве самосталне изложбе слика и других уметнина

Лесковачки културни центар

Лесковачки културни центар (у даљем тексту: Културни центар) је савремена установа културе која више од четири деценије делује као централно место културног живота града.

Делатност Културног центра обухвата организацију културних програма, продукцију и промоцију уметничких садржаја, едукацију деце и омладине, афирмацију локалних уметника и подршку културном стваралаштву свих генерација.

Зграда установе је јединствена грађевина заштићена законом. Налази се у строгом центру града и састоји се од комплекса вишенаменских просторија, укупне површине 1180 m².

Културни центар управља са више програмских простора: Камерна сала, која је уједно и биоскопска сала са 133 седишта, Велики хол, Хол на спрату, Галерија, Дигитални културни центар, Балетска сала и учионица за радионице и едукативне програме.

Историјат установе је обележен континуираним развојем, стратешким унапређењима и позиционирањем Културног центра као најдинамичнијег културног чворишта у Јабланичком округу.

Културни центар карактерише десет различитих програма намењених грађанима свих генерација.

Главне активности културног центра су:

Ликовни програм (Самосталне и колективне изложбе, Мајски ликовни салон, Октобарски ликовни салон, Ликовна колонија Власина са традицијом дужом од 50 година).

Књижевно - издавачки програм (Фестивал „У ритму дијалекта“ који негује поезију на свим дијалектима Србије, промоције књига, издавање часописа за књижевност „Наше Стварање“, издавање зборника „У ритму дијалекта“). Сценски програм (организација фестивала ФАПОР – фестивала аматерске позоришне режије који окупља најбоље аматерске ансамбле у региону, радионице, Школа глуме, Драмска група „Драматери“).

Филмски програм обухвата организацију једног од најзначајнијих регионалних фестивала филмске режије ЛИФФЕ који постоји пуних 18 година и окупља најпознатије редитеље и филмска остварења из региона. При Културном центру ради једини биоскоп у граду.

Музички програм (организација Међународног фестивала уметничке музике СТРИНГС и летње академије музике, концерти класичне, духовне, џез, поп, рок и етно музике).

Програм културног аматеризма (сарадња са аматерским удружењима и појединцима, организација Фестивала особа са инвалидитетом, јединог те врсте у Србији).

Дечји и програм за младе (креативне радионице, трибине, изложбе дечјих радова и сарадња са предшколским и школским институцијама, организација Фестивала за децу и младе „Сценске минијатуре“).

Уметност фотографије (самосталне и колективне изложбе и Самит фотографа екс ју простора).

Трибински програм (организовање округлих столова на актуелне теме савременог друштва).

Биоскоп Лесковачког културног центра почео је са радом 10. октобра 1981. године ретроспективом лесковачког аматерског филма. Од свог оснивања до данас Биоскоп Лесковачког културног центра није престајао са радом. У њему се одржавају многи културни догађаји који су од значаја за Лесковац, међу којима је и Лесковачки интернационални фестивал филмске режије – LIFFE. Биоскоп Лесковачког културног центра члан је мреже Еуропа Cinemas од 2013. године. Реновиран простор биоскопа поседује најновију технику за приказивање филмова, укључујући дигитални 3D пројектор и биоскопско озвучење за репродукцију филмског звука. Биоскоп је отворен за посетиоце седам дана у недељи, има један екран и 133 места.

Препознајући значај фотографије као визуелне уметности, Лесковачки културни центар је 2012. године основао Уредништво за уметност и културу фотографије. Основни циљ уредништва је да ради на развоју уметничке фотографије кроз програмске активности које обухватају организовање изложби фотографија, фото колонија, семинара и трибина.

У оквиру програма Градови у фокусу, као део Лесковачког културног центра, формиран је Дигитални културни центар, простор замишљен као место које младим ствараоцима пружа могућност и ресурсе да стварају нова уметничка дела, посебно у области дигиталних уметности, а надовезује се на излагачке капацитете (галерије) Лесковачког културног центра, у којима ће бити могуће представити стваралаштво младих настало у овом простору.

Дом културе „Вучје“

Дом културе „Вучје“ постоји од 1993. године. Пре тога, установа је радила као Раднички универзитет, а касније, до 1993. године, као установа културе „Жика Илић-Жути“. Простор којим управља Дом културе „Вучје“ је зграда која има 700 m² са биоскопском салом, две галерије за изложбе слика, свечаном салом за предавања, књижевне вечери и за различите промоције у култури.

Главне активности које спроводи Дом културе Вучје су: Светосавски ликовни салон, Музичко поетско вече посвећено Међународном дану жена, Ликовна колонија Скобаљих град, песнички конкурс Слапови вучјанке, Поречјанско културно лето са много концерата, Дечји фолклорни фестивал ФОЛКФЕСТ, Сабор народног стваралаштва, Дечји маскенбал (дечја недеља), Дани воденица Вучје, Дечји музички фестивал. Једна од традиционалних манифестација је и "Такмичење у беседништву" у част Владике Николаја Велимировића и на тој манифестацији учествују деца средњих школа са територије града Лесковца. Између осталог, у току године се организују књижевне вечери, изложбе слика, разне дечје радионице, представе за децу и одрасле, итд. У 2026. години, Дом културе Вучје први пут организује културну гастротуристичку манифестацију "Промоција Лесковачких брендова" која ће се одвијати на купалишту "Вучјанка", у кањону реке Вучјанке, са намером да она постане традиционална.

Дом културе Грделица

Дом културе у Грделици формиран је 1993. године као самостална установа. Оснивач установе је Скупштина општине Лесковац, а примарни циљ њеног постојања је задовољавање културних потреба грађана Грделице и околине. Као једини Дом културе на територији која обухвата око 18.000 становника, он представља кључно чвориште друштвеног живота. Програмски садржај и све активности ове установе директно проистичу из основног концепта развоја културе овог краја. За извршење своје функције, Дом културе има на располагању следеће објекте и просторије: Административни део – Канцеларија у згради Месне заједнице Грделица, Биоскопску салу опремљену бином, галеријом и припадајућим подрумским просторијама, „средњу“ салу површине 156m² и „малу“ салу површине 40m², као и отворени и заједнички простор који обухвата централни хол и летњу башту. Целокупан комплекс обухвата укупну површину од 1023m² и функционише као јединствена грађевинска и програмска целина.

У оквиру Дома културе, од 2000. године, делује Књижевни клуб „Дервен“. Клуб је фокусиран на подстицање и неговање књижевног стваралаштва, при чему се посебан значај придаје раду са младима. Клуб пружа подршку својим члановима у презентацији радова, стимулише њихово учешће на књижевним конкурсима и бави се издавачком делатношћу, објављујући различита прозна и поетска дела.

Поводом Дана варошице Грделице, Дом културе сваке године расписује ликовно-литерарни конкурс намењен ученицима основних и средњих школа. Овом активношћу институција настоји да мотивише ученике на исказивање маштовитости, оригиналности и креативности, истовремено развијајући код њих здрав такмичарски дух.

У оквиру установе активно делује Грделичко аматерско позориште „ГАП“, основано 2001. године са циљем оживљавања драмског аматеризма у овом крају. Једно од основних опредељења позоришта су дечје драмске радионице, чија је основна идеја сталан рад са децом и подстицање њиховог међусобног дружења.

На пољу ликовне уметности, Дом културе ствара трајне услове за изражавање деце и младих. Кроз ликовне радионице под називом „Отворени ликовни атеље“, реализују се бројне акције, уређење јавних простора (летња башта биоскопа, дечје одељење у Дому здравља) и организују изложбе ликовних колонија. Као резултат ових активности, осликани су и мурал на фасадама Дома културе и вртића у Грделици.

Такође, у оквиру Дома културе Грделици делује школа фолклора и школа карате Брана.

Традиционалне манифестације Дома културе Грделица су: „Грделичка регата“ - Спортско-еколошки спуст низ Јужну Мораву који окупља велики број младих и промовише очување животне средине, „Сајам вина“ - манифестација на отвореном у центру Грделице која окупља винарије из целог региона, „Мото скуп“ - Окупљање бајкера из Србије уз рок концерте и демонстрације вештина, „Грделичко лето“ - Централна манифестација са богатим програмом концерата и културних дешавања, „Грделичка јесен“ - Манифестација посвећена књижевности, која обухвата књижевни маратон и гостовања еминентних писаца, „Грделички класик“ - Фестивал класичне музике, оперских арија и гитаре који се одржава у новембру, „Грделичка зима“ - Децембарски програм који спаја акустичну музику, изложбе и документарне филмове, „СТРИМ фест“ - Фестивал кратких видео записа снимљених мобилним телефоном, усмерен на укључивање што већег броја младих, „Недеља филма“ - Манифестација кратког и документарног филма, први пут организована 2025. године.

Дом културе „Тихомир Ракић – Вељко“ Печењевце

Дом културе Печењевце је као установа културе основан пре више од пола века. Установа званично почиње са радом 1972. године и у наредном периоду ће обележити културно – образовно стваралаштво северног дела града Лесковца. Дом културе у оквиру основних делатности обавља програмирање и непосредно реализовање разних културних, уметничких облика, као што су: забавни, музички, књижевни, ликовни, спортски, филмски и други програми, манифестације, смотре, итд.

Дом културе издаје часопис, књиге, каталоге и друге публикације, организује књижевне вечери, литерарне сусрете, трибине, књижевне фестивале и такмичења у циљу популарисања писане речи. Такође, прати текућу домаћу и страну издавачку продукцију, подстиче аматерско културно и уметничко стваралаштво за децу и младе у култури и особе са инвалидитетом, подстиче младе таленте у области културног и уметничког стваралаштва (књижевно, ликовно, сценско, као и уметничку фотографију), организује ликовне изложбе и колоније и подстиче тржиште уметничких дела у култури. У свом раду Дом културе организује приказивање кинематографских дела и манифестације филмских фестивала и подстиче активност кино-клубова.

Најважније традиционалне манифестације које Дом културе организује су:

- Културно лето „Светоилијске вечери“ које има традицију дугу више од три деценије, садржајно је и намењено различитимзрастима. Траје и до месец дана сваке летње вечери. Кроз програме прође и по 100 учесника.
- Дечја ликовна колонија „На крилима маште“ траје 31. годину и окупља најталентованију децу са подручја града Лесковца.
- „Кромпиријада“ која је постала прави препознатљив симбол Печењевца. Поред разних предавања стручних служби из области пољопривреде, организује се и „Вече вина“ које окупља винаре и виноградаре из лесковачког краја.

- У оквиру обележавања светског дана заштите животне средине организује се Фестивал кратких филмова на тему очувања природе.

Осим ових активности, организују се представе, како дечјег карактера тако и за старију публику, а за награђене учеснике у оквиру Дечје недеље организује се културна разгледница у оквиру које се посећују културни споменици у Србији.

Дом културе Брестовац

Дом културе Брестовац, као један од најстаријих поливалентних центара културе у Јабланичком округу основан је 1971. године. Зграда установе изграђена је педесетих година прошлог века, а до 1993. године функционисао је у склопу Културног центра Лесковац. Од 2. марта 1993. године постаје самостална установа културе чији је оснивач Скупштина општине Лесковац.

Установа користи две канцеларије, једну малу просторију као простор за радионице/састанке и мање скупове до 15 људи и малу салу од 60 m² са 50 седећих места. Велика сала није у употреби због стања инфраструктуре, стога је потребно њено реновирање. У склопу Дома културе налази се и кошаркашки терен за програме на отвореном, али је потребна и његова реконструкција. У склопу установе функционише фолклорна секција и радионице макетарства.

Програми и активности

Годишњи програм Дома културе Брестовац садржи књижевни, музички, ликовни, спортски и остале програме уз обележавање значајних датума и догађаја, едукативне радионице и предавања из различитих области.

Традиционални програми Дома културе су:

- Песнички конкурс за децу и младе „Моравске елесије-Бранку Миљковићу у част“
- Ликовни конкурс „Љубав и виноградар“ и „Насликај ми песму“
- Манифестација „Кад пролеће дође-све најбоље пође“
- „Брестовачко лето“
- Шаховски турнири
- Турнир у уличном баскету „Брестовац баскет“
- Програми поводом Дечје недеље и Ноћи музеја
- Књижевни конкурс за пунолетне за награду „Миша Цветановић“
- Такмичење у певању изворних народних песама „Извор“

Дом културе Рома

Дом културе Рома основан је одлуком Скупштине општине Лесковац 7. новембра 1997. године, са циљем очувања културе, језика, обичаја и традиције Рома. Мисија и циљ установе су да кроз своје активности и сарадњу са свим образовним институцијама у граду као и са свим другим културним установама и уметничким удружењима, обезбеди остваривање заштите интереса у области културе и културног наслеђа ромске националне мањине. Дом културе Рома као установа од јавног значаја, носилац је разних програма и пројеката који јој омогућавају да у оквиру свог деловања утиче на подизање опште свести грађана у погледу духовног развоја и квалитета живота.

Дом културе Рома је носилац свих културних дешавања ромске националне мањине, својеврсни сервис грађана и једини прави чувар културног блага и културног наслеђа Рома на овим просторима. Годинама успешно организује традиционалне манифестације и обележавање свих важних датума значајних за Роме и њихову

историју. Притом, у Дому културе се организује велики број радионица, предавања и трибина не само из области културе, већ и из многих области којима Дом културе Рома помаже грађанима да се активно укључе у све токове друштвеног живота.

Дом културе реализује програме који су намењени млађим генерацијама, због велике посећености и заинтересованости самих учесника. Такође, Дом културе организује и реализује традиционалне манифестације као што су обележавање 8. априла, Светског дана Рома и „Ђурђевдански уранак“.

Дом културе Рома сарађује са удружењима грађана из области културе са којима су реализовани следећи пројекти:

- „Караван информисаности“ у сарадњи са НВО „Романи асвин“ (Ромска суза).
- „Јачање социјалне инфраструктуре у општинама погођеним мигрантском кризом“ у сарадњи са ASB SEE у Србији (немачка хуманитарна организација) и ADC (Аустријска развојна агенција) за чију имплементацију је задужен ГИЗ (Немачка организација за међународну сарадњу).
- „Од отпада до бизниса“ у сарадњи са компанијом Поречје ДОО Вучје.
- „Не жури да одрастеш, детињство, не брак“ у сарадњи са НВО Praxis.
- „Помоћ при запошљавању угрожених група“ у сарадњи са немачком организацијом HELP-ом (реализација пројекта подршке за угрожене групе).
- „Социјална инклузија и економско оснаживање ромске популације у 12 општина“ у сарадњи са ASB SEE у Србији (немачка хуманитарна организација).
- „Улога и значај сакупљача секундарних сировина“ у сарадњи са компанијом Поречје Вучје.

Остали актери у култури

Туристичка организација Лесковац (у даљем тексту: ТОЛ) - Туристичко друштво „Никола Скобаљић“ основано је у Лесковцу раних шездесетих година. Из њега је проистекао Туристички савез општине Лесковац, а 1995. године је основана Туристичка организација општине Лесковац. Када је Лесковац добио статус града, Установа прераста у Туристичку организацију града Лесковца.

Туристичка организација се бави промоцијом и унапређењем туризма на територији града Лесковца. Њен задатак је валоризација, очување и заштита туристичких вредности.

Активности ТОЛ-а су подељене у следеће категорије:

- ✓ Информативно-пропагандна и промотивна делатност,
- ✓ Издавачка делатност
- ✓ Манифестације.

Од 2025. године, Туристичка организација града Лесковца је својим делатностима додала у управљање заштићеним подручјем Споменик природе „Кањон реке Вучјанке“.

У комплексу Шоп-Ђокићеве куће, где је седиште ТОЛ-а, налази се Туристичко-информативни центар (ТИЦ), отворен 24. новембра 2010. године. Основна функција ТИЦ-а је пружање информација о туристичкој понуди града, његовим смештајним капацитетима, гастрономији, предстојећим манифестацијама, актуелним дешавањима у граду, културним збивањима. Најзначајније манифестације у организацији ТОЛ-а су: Роштиљијада, Лесковачки карневал и Лесковачко лето.

Канцеларија за младе – Кроз Програм за младе таленте Град Лесковац, преко Канцеларије за младе, подржава младе таленте у области културе и уметности за освојена признања на такмичењима и за постигнуте успехе у образовању. Додатно, Канцеларија за младе кроз програм „Активирај се“ финансијски подржава иницијативе младих у области културе и уметности, као део Локалног акционог плана за младе, док је простор **Омладинског клуба** са пратећом опремом доступан младима током целе године.

Омладински клуб представља простор у коме се реализују политике усмерене на директан рад са младима. Омладински клуб представља везу између политика дефинисаних Локалним акционим планом за младе, који укључује и културу, и њихове реализације у конкретне програме и омладинске иницијативе.

Омладински клуб Лесковац су заједничким ангажовањем основали Канцеларија за младе Лесковац, Удружење Народни парламент Лесковац, Едукациони центар Лесковац, Ресурс центар Лесковац, Опште удружење предузетника Лесковац, Удружење пословних жена „Даница“, Удружење Музичка комуникација и велики број неформалних омладинских група окупљених око ових организација. Заједничка идеја је стварање простора отвореног за све младе људе у Лесковцу, оснаживање младих кроз неформално образовање и радионице за активно учешће у друштву, организовање културних, спортских и хуманитарних дешавања за младе, организовање програма за квалитетно провођење слободног времена у циљу да се изађе у сусрет потребама младих људи у Лесковцу.

Систем образовања у култури

Град Лесковац је један од ретких градова у Србији који има **развијен систем образовања у области културе и уметности** који обухвата:

- на нивоу средњег образовања: Школу за текстил и дизајн Лесковац и Музичку школу „Станислав Бинички“;
- на нивоу високог образовања: Технолошки факултет Лесковац, Академију струковних студија Јужна Србија са два одсека у Лесковцу: Одсек Висока пословна школа Лесковац, Одсек Високо технолошко уметничка школа Лесковац, поред Лесковца Академија има и један одсек у у Бујановцу - Одсек Висока школа за васпитаче Бујановац.

Образовне институције, поред смерова за уметност и дизајн, садрже и студијски програм за менаџмент у култури и медијима. Образовне активности, у складу са програмом, често се реализују кроз сарадњу установа културе и образовања, што повезује младе са публиком и активно их укључује у културни живот града.

Најзначајнија образовна установа која има позитиван утицај на културни живот у граду је **Музичка школа „Станислав Бинички“**, која више од седам деценија пружа младим људима стимулативну и креативну образовну атмосферу, као и прилику да промовишу своје знање и постигнућа. Ученици и наставници годинама освајају бројна признања и награде у области музике. Многи ученици се након студија и усавршавања врате у Лесковац и започну своја педагошка искуства у школи која им је пружила основно музичко образовање. Музичка школа „Станислав Бинички“ у Лесковцу данас у свом саставу има предшколско, основно и средње музичко образовање, као и издвојена одељења у Лебану, Власотинцу и Медвеђи и организатор је значајне манифестације: ЛЕДАМУС – Лесковачки дани музике.

Најзначајнији фестивали у граду Лесковцу

Иако не постоји званична статистика, анализом програма и извештаја рада установа културе и организација које раде у култури, може се видети да грађани Лесковца и посетиоци имају привилегију да током целе године прате различите културне садржаје. Најзначајније манифестације које се у континуитету одржавају и имају значајан утицај на културу града су:

Лесковачки интернационални фестивал филмске режије "ЛИФФЕ" - Лесковачки интернационални фестивал филмске режије – ЛИФФЕ покренут је 2008. године у циљу промоције филмских остварења и аутора из земље и региона. Током своје осамнаестогодишње историје, у организацији Лесковачког културног центра, развио се у престижну манифестацију која далеко превазилази локалне оквире и има све већу популарност код филмофила и филмских стваралаца.

ЛИФФЕ се труди да сваке године верној публици али и гостима понуди широк спектар пратећих програма. Промоције књига, трибина и разговори са публиком познатих глумаца и редитеља, изложбе и концерти музичких звезда региона. Сваке године окупља најзначајније ствараоце из света филма са простора некадашње Југославије. Учесници и гости фестивала протеклих годинама били су најзначајнији филмски уметници, међу којима су редитељи Пуриша Ђорђевић, Лордан Зафрановић, Столе Попов, Миша Радивојевић, Боро Драшковић, Срдан Голубовић, Вук Ршумовић, Драган Бјелогрић; глумци Милена Дравић, Мира Бањац, Тања Бошковић, Наташа Нинковић, Сека Сабљић, Милош Биковић, Гордан Кичић и многи други. Досадашњи лауреати награде за афирмацију филмске уметности у свету "Живојин Жика Павловић" су Мики Манојловић, Лазар Ристовски, Раде Шербеџија, Драган Николић, Бата Живојиновић, Славко Штимац, Емир Кустурица, Слободан Шијан, Богдан Диклић и Горан Паскаљевић. Од 2024. на фестивалу се додељује нова награда „Отисак Горана Паскаљевића“ која је до сада припала Владимиру Перишићу и Игору Безиновићу.

Међународни фестивал и летња академија музике СТРИНГС је за тринаест година постојања, од некадашње школе музике са 12 полазника и три професора, прерастао у доминантну музичку манифестацију у овом делу Србије, а трајање од 13 година потврђује његову улогу као значајног простора за презентацију и размену највиших домета гудачке уметности. Фестивал је изградио препознатљив идентитет – место сусрета врхунских уметника из земље и иностранства, посвећених камерном изразу и музици као универзалном језику. Одржава се крајем јула / почетком августа месеца. На фестивалу се свакодневно одржавају концерти угледних музичара, организују се предавања, изложбе, радионице и сл. СТРИНГС је добитник ЕФФЕ етикете - европског печата квалитета за период 2019-2020, који додељује Европска асоцијација фестивала за изузетне уметничке смотре.

Фестивал дечјег стваралаштва је традиционална међународна манифестација Народне библиотеке "Радоје Домановић" из Лесковца која тежи да применом модерне технологије у дечјем стваралаштву подстакне децу и младе да увиде и решавају проблеме на нов и другачији начин, користећи књигу и читање као незаобилазни елемент људског стваралаштва, образовања и културе. Фестивал обухвата три сегмента: дружење са писцима, конкурсни сегмент (литерарни, ликовни и конкурс за трејлер о омиљеној књизи) и радионичарски сегмент. Због свог садржаја и иновативног приступа, још прве године, Фестивал је изазвао пажњу деце из региона, а касније и из других земаља Европе.

Самит фотографа екс Југославије данас представља једну од најзначајнијих међународних манифестација на простору Балкана, која има за циљ да унапреди сарадњу и оснажи пријатељство фотографа и фото организација са идејом стварања иновативних програма, културних садржаја и уметничких радова у области фотографије. Самит је покренут 2009. године у циљу развоја међународне сарадње у овој области и према расположивим информацијама, више од 90 различитих програма и пројеката у области фотографије реализовано је кроз сарадњу договорену на Самиту у Лесковцу. Афирмацијом фотографске уметности, концептом и садржајима, задобио је признање културне и стручне јавности. Фото клуб "Лесковац" додељује награду "Томин шешир", за допринос развоју међународне сарадње у области фотографије. Награда Томин Шешир је названа тако по Томиславу Петернеку, који је током импресивне каријере дуже од пола века, избрисао границе између уметничке и документаристичке фотографије.

Балканска смотра младих стрип аутора је једна од највећих стрип манифестација на свету, која се бави подстицањем креативног стваралаштва код деце и младих у области стрип уметности. Повезујући искусне стрип ауторе, децу и младе кроз различите програмске активности, смотра отвара нови уметнички простор за све учеснике пружајући им потпуну слободу да изразе своје мишљење, покрену дијалог и искажу своју креативност стварајући нове стрипове. Према речима британског теоретичара Пола Гравета, Балканска смотра младих стрип аутора је најмасовнија стрип манифестација на свету. Током 2025. године, на манифестацији је учествовало 3172 излагача из 53 земље са свих шест стално насељених континената.

Карневал Лесковац - Карневал Лесковац - Традиција лесковачких карневала датира између два светска рата, када је Лесковац био један од ретких градова у Краљевини Југославији у коме се организовао карневал. Први Карневал одржан је 17. марта 1929. године на тему Женидба Краљевића Марка, а организовано су га извели чланови Спортског клуба „Момчило“. Традиција је обновљена 2006. године, када је организован први карневал. Лесковац је 2009. године постао пуноправни члан Федерације европских карневалских градова - FECC-а. Карневал је профилисан у посебну шестодневну манифестацију којој су додати: Карневал трећег доба, Дечји карневал, Велики маскенбал, Карневалске игре на води, Еко карневал, Карневал tatto-а, Face & Body painting-а, карневал кућних љубимаца, фестивали ватре, свечани дефиле мажореткиња, наступ уличних забављача и жонглера, представљање олдтајмера... Затим, ту су Карневалска колонија, цртање карневала на тротоару, радионице за израду маски, трке у бурадима, карневалски концерти и изложбе... Преко две хиљаде учесника и огроман број гледалаца чине да Лесковац тих дана личи на велику туристичку престоницу.

Педесетак атрактивних група из Србије и из више од десет земаља региона, са близу две хиљаде учесника, сваке карневалске суботе продефилије главним Булеваром Лесковца. Неколико десетина хиљада Лесковчана и њихових гостију из земље и иностранства поздрављају учеснике, који својим живописаним маскама, кореографијама, алегоријским возилима, жонглерским нумерама и другим карневалским занимљивостима, пролазе кроз шпалир посматрача и на два пункта приказују троминутне програме. Лесковац је један од угледнијих чланова Федерације европских карневалских градова. Може се похвалити да је поред бројних група угостио и уважене чланове дипломатског кора, најугледније представнике карневалских градова, уважене госте из земље и иностранства, културне и јавне раднике, привреднике, уметнике, итд.

Карневал у Лесковцу добија још више на значају с обзиром да је градоначелник Лесковца, др сци. мед. Горан Цветановић, председник Федерације европских карневалских градова у Србији. На ту функцију изабран је новембра 2018. године.

ЛЕДАМУС – Лесковачки дани музике је манифестација коју организује Музичка школа „Станислав Бинички“ и представља озбиљан и престижан музички фестивал уметничке музике који се одржава 17. пут у Лесковцу, за који је заинтересована лесковачка публика и музичка јавност Србије и земаља из окружења. Фестивал је високо позициониран на музичкој сцени наше земље, а 2014. године је добио награду „Музика класика“ за фестивал од регионалног значаја. Поред концерата најпознатијих светских уметника, као што су Стефан Миленковић, Немања Радуловић, Александар Маџар, Роман Симовић, Владимир Милошевић, Дејан Гаврић, Јанош Балинт, Анета Илић, Мари Клодин и многи други, на фестивалу се организују трибине везане за образовно-васпитни процес у школи, мајсторске радионице, као и разговори са уметницима.

Друм Дум фестивал је једини музички фестивал у Србији и на Балкану који промовише бубањ, ритам и бубњаре. Едукативним делом Феста, кроз интерактивне бубњарске радионице, унапређује се знање заинтересованих учесника, док ревијални део Феста промовише бубњеве и бубњаре ширем аудиторијуму. Кроз такмичарски део Феста, овај фестивал подстиче и представља младе људе који се баве музиком и удараљкама.

Ликовна колонија Власина се традиционално одржава од 1972. године августа на Власинском језеру и траје недељу дана. Радови настали на колонији представљају се на изложби у Лесковачком културном центру. У Галерији Лесковачког културног центра, отворена августа 2025. године отворена је изложба под називом „51. Ликовна колонија Власина 2024“ у организацији ове установе културе и под покровитељством локалне самоуправе. Захваљујући овој колонији, Лесковачки културни центар има богат ликовни фонд од преко 750 слика, који је дигитализован уз подршку Министарства културе Републике Србије.

Октобарски ликовни салон је најзначајнија годишња изложба ликовних уметника Лесковца. Најстарија ликовна манифестација у граду окупља академске сликаре, аматере, као и студенте ликовних академија. У 2025. години одржан је 63. Октобарски салон. Стручни жири је констатовао да то издање представља помак и у погледу одазива сликара и по разноврсности приступа и ликовних израза. Посебан квалитет манифестације је у томе што су уз доајене лесковачке ликовне сцене заступљени млади, талентовани аутори који су тек ступили на уметничку позорницу Србије и града у коме живе.

Најзначајније ликовне манифестације поред Октобарског ликовног салона су и Мајски ликовни салон и ликовна колонија Власина. Осим тога, организују се самосталне и колективне изложбе истакнутих уметника из земље и иностранства, међу којима су Мића Поповић, Милан Коњовић, Пабло Пикасо, Салвадор Дали, Уметничка колонија „Колут Мандић“ и други. Шансу имају и млади талентовани ствараоци који су тек ступили на ликовну сцену.

Фестивал аматерске позоришне режије ФАПОР својим резултатима и квалитетом изведених представа у такмичарском програму, у континуитету доприноси развоју аматеризма у Србији. Фестивал је добио међународни карактер учешћем позоришне трупе из Бања Луке. По пропозицијама додељују се четири глумачке награде и три награде за режију, од којих прва носи име Драгана Димитријевића, некадашњег глумца лесковачког Народног позоришта.

Фестивал сценских минијатура окупља драмске и плесне групе из целе Србије. Фестивал сваке године отварају познати дејчи писци, а организује се и пратећи програм. Додељују се награде за најбољу представу у целини, за минијатуру, режију, импровизацију, сценску адаптацију, сценску бравуру, сценографију, ликовност и глумачке награде.

Фестивал књижевности Think Tank Town је једна од највећих некомерцијалних регионалних манифестација књижевности. Тематски избор и разноврсност програма, уз бројне домаће и иностране госте, сврставају ову манифестацију на листу значајних књижевних програма.

Дани „Николаја Тимченка“ представљају значајну годишњу књижевну манифестацију посвећену области есејистике, књижевне критике и историје књижевности. На манифестацији се сваке године додељује награда за најбоље књижевно дело у области науке о књижевности. Манифестација носи назив по Николају Тимченку који је био књижевни критичар, теоретичар, есејиста и сврстава се међу најзначајније ствараоце у историји Лесковца.

Културно - забавна манифестација „Лесковачки летњи фестивали“ одржава се у другој половини јуна у простору етно - комплекса Шоп-Ђокић. Замишљена је тако да анимира грађане Лесковца, који не напуштају Лесковац у време када се школска година завршава и када почињу годишњи одмори, кроз велики број културних и забавних активности (позоришне представе, поп и рок концерти, концерти класичне музике, балетске представе и представе за децу, књижевне вечери). Манифестација има своју редовну публику и претходних година је привлачила око 30.000 посетилаца током двонедељног трајања. По трајању, спада у ред јединствених и најдужих манифестација у Републици, па је са правом уврштена у Републички календар приредби Туристичке организације Србије.

Фестивал културе особа са инвалидитетом „ОСИ“, је манифестација посвећена промоцији стваралаштва и заједништва. Фестивал се традиционално одржава под покровитељством Министарства културе Републике Србије и Градске управе града Лесковца. Пројекат се реализује у сарадњи са установама и удружењима која континуирано доприносе унапређењу положаја особа са инвалидитетом. Фестивал „ОСИ“ посвећен је свима који својим талентом и креативношћу доказују да уметност не познаје границе, да стваралаштво нема препреке и да је различитост наше највеће богатство.

Роштиљијада

Град Лесковац и Туристичка организација града Лесковца, годинама уназад, на простору "Широке чаршије" у центру Лесковца организују привредно - туристичку манифестацију Роштиљијада са традицијом дугом 35 година. Ова манифестација постаје највећи гастрономски догађај на простору Балкана и једна је од највећих у Европи. С обзиром на број посетилаца, излагача и пратеће садржаје, Роштиљијада је једна од најзначајнијих манифестација у Србији. Процена организатора је да Лесковац годишње посети више од пола милиона љубитеља добре хране и квалитетног провода и тај број се сваке године повећава. Лесковац, као некадашњи "Српски Манчестер" – град „текстила, "град козметике", "сајамски град", данас се на туристичкој карти Србије препознаје и по специјалитетима са роштиља и Роштиљијади.

Инфраструктура у култури

Све установе културе чији је оснивач Град Лесковац поседују просторне капацитете за обављање своје делатности. У њих спадају: Лесковачки културни центар са галеријским и биоскопским простором; Народна библиотека "Радоје Домановић" са шест издвојених одељења; Народни музеј Лесковац који управља и Градском кућом са двориштем погодним за културне догађаје и кућом Косте Стаменковића на територији урбаног језгра града; Народно позориште Лесковац са сценом која прима 278 гледалаца и уједно је највећа сала у Граду; Историјски архив са простором за чување архивске грађе; домови културе у Печењевцу, Брестовцу, Грделици, Вучју и Дом културе Рома који такође имају своје зграде. Осим наведених, Туристичка организација Лесковац има простор са великим двориштем у центру града који се често користи за реализацију различитих културних и туристичких манифестација. Омладински клуб такође омогућава младима да у унутрашњем простору и дворишту реализују различите програме мањег формата.

Град Лесковац уназад годинама улаже средства у реконструкцију и обнову установа културе. Као резултат континуиране подршке културном и креативном сектору, у Лесковцу је у значајној мери **унапређена културна инфраструктура** – адаптиране су просторије зграде Народног музеја у Лесковцу, Лесковачког културног центра (урађена је комплетна реконструкција Камерне сале Лесковачког културног центра), Народне библиотеке „Радоје Домановић“ (са адаптацијом истурених одељења ван градског језгра) и Народног позоришта.

Урађена је санација спомен куће Косте Стаменковића која припада Музеју, створени су услови за унапређење процеса дигитализације библиотечке, архивске, музејске грађе, рукописа, старих и ретких књига у Јабланичком округу путем формирања и опремања посебног Одељења за дигитализацију и нове технологије у оквиру Народне библиотеке „Радоје Домановић“ у Лесковцу. Уређен је и проширен посебан простор Библиотеке у Лесковцу у коме је оформљено Одељење за дигитализацију и нове технологије. Такође, редовно се води брига и одржавају се споменици културе као део значајног културног наслеђа и туристичке понуде града Лесковца. На дому културе Рома урађена је спољна фасада енергетски ефикасна, реконструисана је велика сала Дома културе Рома и извршена је адаптација кровне конструкције.

Настављају се радови на санацији депоа Народног музеја у Лесковцу, као и извођење архитектонско – грађевинских радова за трећу фазу сталне поставке „Буне, устанци и ратови“. Радови подразумевају уређење простора бивше поставке Народно ослободилачке борбе, за пријем и презентацију предмета у оквиру сталне поставке Времепплов лесковачког краја – Буне устанци и ратови.

Оно што је још важно издвојити јесте Градски трг, који је након уређења постао централно место на коме се одигравају сва културна дешавања и програми на отвореном – од мањих радионица до великих концерата са више хиљада посетилаца. Сам концепт је од почетка планиран као отворени простор за различите програме, са изграђеном сталном позорницом која омогућава актерима у култури да реализују различите програме на месту где пролази велики број људи током целог дана.

Иако је до сада реализован значајан број инфраструктурних пројеката на објектима установа културе, потребно је додатно и континуирано улагати како у инфраструктуру, тако и у модернизацију објеката културе. Предстоји да поједини објекти установа културе буду доведени у стање још адекватније функционалности простора, обезбеђивање додатних простора за функционисање, модернизација опреме.

Лесковачком културном центру је потребна реконструкција Летње баште са циљем поновног активирања простора за реализацију летњих културних програма, затим покривање терасе Фото-клуба са циљем заштите простора и стварања нових услова за реализацију програмских активности, као и извођење још неких мањих грађевинских радова који унапређују простор Лесковачког културног центра. Предстоји и набавка ЛЕД монитора у сврху унапређења информисања публике и модернизације презентације програмских садржаја, набавка и унапређење опреме за озвучење биоскопске сале ради побољшања квалитета филмских пројекција и других аудио-визуелних програма, даље увођење савремених технолошких решења и јачање дигиталне присутности и видљивости Лесковачког културног центра.

На згради Народног музеја Лесковац је потребно заменити надстрешницу на главном улазу, ревитализовати степениште на улазу и урадити ревитализацију текстилног музеја у Стројковцу (архитектонско – грађевински радови и замена сталне поставке).

За Дом културе у Грделици у наредном периоду је потребно планирати средства за санацију и текуће одржавање објекта – постепено улагање у кров, столарију, подове и санитарни чвор, ради побољшања безбедности и комфора посетилаца; унапређење сценске и техничке опреме – набавка или замена дотрајале расвете, озвучења и основне сценске опреме, опремање простора за пробе и радионице за рад културно-уметничких друштава, секција и едукативних програма, унапређење дигиталне инфраструктуре ради боље промоције институције и унапређења свакодневног рада.

За Дом културе у Брестовцу је потребно планирати средства за санацију крова, реконструкцију и стављање у функцију велике сале, а за *Дом културе Рома* средства за надоградњу објекта како би се повећали просторни капацитети, као и средства за уградњу топлотне пумпе.

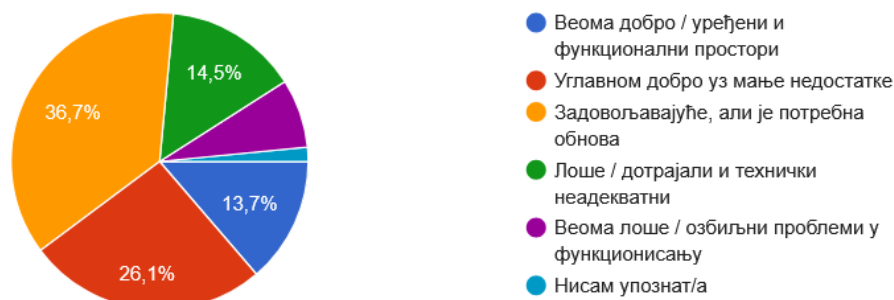
У циљу добијања прецизних информација о потребама за улагањем у објекте културе на територији града, потребно је проверити стање свих објеката у култури, а посебно оних у руралној средини. Ово се нарочито односи на зграде некадашњих домова културе, који имају потенцијал активирања за културне програме и оживљавање културног живота ван центра града. У том смислу је најреалније урадити попис потребних реконструкција и адаптација свих објеката, како би се одредила листа приоритета. Улагање би се одвијало постепено, у складу са могућностима буџета Града.

О стању инфраструктуре у култури и потребама за обновом и изградњом су се изјашњавали грађани Лесковца путем анкете. Од укупног броја испитаника 13,7% сматра да је инфраструктура у потпуности уређена и да установе културе нуде уређене и функционалне просторе, 26,1% испитаника сматра да је инфраструктура добра уз мање недостатке, а 36,7% сматра инфраструктуру задовољавајућом уз неопходност обнове. Веома мали број грађана сматра да је инфраструктура незадовољавајућа.

У складу са мишљењем грађана, град Лесковац треба најпре да се фокусира на реконструкцију постојећих објеката у култури, како би се просечном грађанину омогућио модеран и за „око“ пријемчив простор о чему се изјаснило 50,1% анкетираних грађана. Иза тога, грађани сматрају да је важна изградња нових мултифункционалних простора за коју се залаже 45,1% грађана. Уколико се овоме придода мишљење 46,2% грађана који истичу потребу за новим објектом у култури - концертном двораном, број грађана који сматрају да су нови простори у култури неопходни је прилично велик и говори о значајним културним потребама грађана Лесковца. За неопходност унапређеног, техничког опремања установа се определило 42,8% грађана, за бољу доступност програма 27%, а за неопходност обезбеђивања простора за независне уметнике и

удружења 22% грађана. Графикон у наставку показује како грађани оцењују стање културне инфраструктуре у Лесковцу.

Графикон 1: Оцена стања инфраструктуре у култури

Када су у питању капитална улагања у инфраструктуру и изградња нових објеката, потребно је издвојити *Народну библиотеку „Радоје Домановић“* и *Историјски архив* Лесковац, који тренутно имају највећу потребу за адекватним простором. Постојећи просторни и технички капацитети библиотеке не одговарају у потпуности савременим потребама корисника, обиму фонда и развојним правцима библиотечно-информационе делатности. У садашњој згради не постоји адекватан и заштићен простор за завичајни фонд, па је због тога потребна изградња мултифункционалног културно-образовног центра са отвореним и приступачним простором за све категорије корисника. У новом простору би се омогућило и оснивање Одељења за тинејџере Народне библиотеке.

Ради заштите историјске грађе и проширења капацитета за њен смештај, *Историјском архиву* је потребна нова зграда с обзиром на то да је зграда која се тренутно користи као Историјски архив неадекватна, нема довољно смештајног простора и у поступку пред Агенцијом за реституцију је враћена наследницима. Изградњом нове зграде Архива, омогућио би се рад установе у новим и адекватним условима.

Такође, град Лесковац нема простор за галерију, па би овај пројекат могао да уђе у прва три приоритета за изградњу објеката у култури, заједно са зградом Народне библиотеке и Историјског архива.

Кроз пројекат Лесковац – Престоница културе планирана је реализација три капитална пројекта, који у знатној мери унапређују културни живот грађана Лесковца. **Први пројекат** се односи на пренамену простора Дома војске у Лесковцу у концертну дворану, објекат који ће по најсавременијим извођачким стандардима и техничким капацитетима омогућити реализацију различитих музичких и сценских програма (концерата, опера, балета, мјузикла, представа...), позиционирајући град Лесковац на југу Србије као регионални културни центар. Овим пројектом се реализује потреба локалног становништва за изградњом концертне дворане која је изказана у анкети за грађанство и ствара се адекватан и квалитетан простор за даљи развој културног живота града. У исто време, даје се намена објекту Дома војске који се налази у центру Лесковца.

Други пројекат се односи на реконструкцију конференцијске и изложбене сале Народног музеја у Лесковцу површине 236,82 м². Сала има значајну улогу у

организовању научних скупова, презентација, одржавања семинара и изложби. С обзиром на намену простора, неопходна је његова адаптација, као и стварање услова за примену нових дигиталних технологија уз испуњавање савремених функционалних захтева. Овим пројектом је предвиђена адаптација и унутрашње уређење изложбене и конференцијске сале, унапређење расвете, озвучења и климатизације, без промене постојећих површина.

Трећи пројекат се односи на израду и постављање споменика краљу Милану Обреновићу у самом центру града. Иницијатива је покренута поводом обележавања значајног јубилеја – 150 година од ослобођења Лесковца од османске власти. Споменик је планиран као монументална бронзана коњичка фигура краља Милана, значајне уметничке вредности и величанственог изгледа која је постављена на репрезентативном постаменту.

Осим улагања у објекте и зграде, потребно је и улагање у непокретна културна добра од изузетног значаја, као што су археолошка налазишта, спомен паркови и споменици културе, јер пружају значајан потенцијал за развој културних, уметничких и туристичких садржаја. Улагање у њих представља прилику за стварање нових програма и активности који би обогатили културну понуду града Лесковца. За реализацију ових активности потребно је ослањати се претежно на изворе ван буџета града, аплицирањем са пројектима код других финансијера. Такође, за реализацију оваквих пројеката неопходна је сарадња са Министарством културе, Заводом за заштиту споменика културе Ниш и другим републичким установама.

Посећеност догађаја у култури и публика

Квалитет културног садржаја у Лесковцу је значајно унапређен последњих година и стално се ради на његовом додатном развоју. Публика у Лесковцу је имала прилике да ужива у значајним делима домаће и светске уметности: у изложбама слика и графика Пабла Пикаса, Салвадора Далија, Саве Шумановића, награђиваним представама из земље и иностранства приказаним у Народном позоришту, док је Лесковачки фестивал филмске режије приказао најбоља остварења регионалне кинематографије и довео у Лесковац познате филмске уметнике и ствараоце из региона.

Са две потпуно нове музејске поставке, Народни музеј у Лесковцу се сврстао међу најбоље музеје у Србији, о чему сведоче бројна признања и награде за допринос развоју музејске делатности.

Народна библиотека у Лесковцу је своје пословање у потпуности прилагодила савременом окружењу, па је данас једна од ретких у Србији и региону где корисници могу изнајмити електронске читаче књига, гледати књиге са елементима проширене стварности, користити роботе, услугу 3Д штампе, претраживати књижни фонд и листати дигитализоване публикације из своје куће. Заједно са Српском православном црквом Библиотека спроводи дигитализацију и објављивање црквених књига и записа са територије Јабланичког округа.

Квалитет културног садржаја Лесковца потврђују и одговори грађана добијени путем анкете, који програме установа културе углавном оцењују занимљивим, односно највећи број испитаника сматра да ови програми задовољавају њихова очекивања. Ово је важна информација за установе културе, јер је потврда да оно што раде привлачи публику, посебно имајући у виду да веома мали број грађана сматра да су програми које нуде установе културе исти и недовољно атрактивни. Грађанима су најзанимљивији програми

које нуде Лесковачки културни центар и Народно позориште, затим следе Народни музеј и Библиотека.

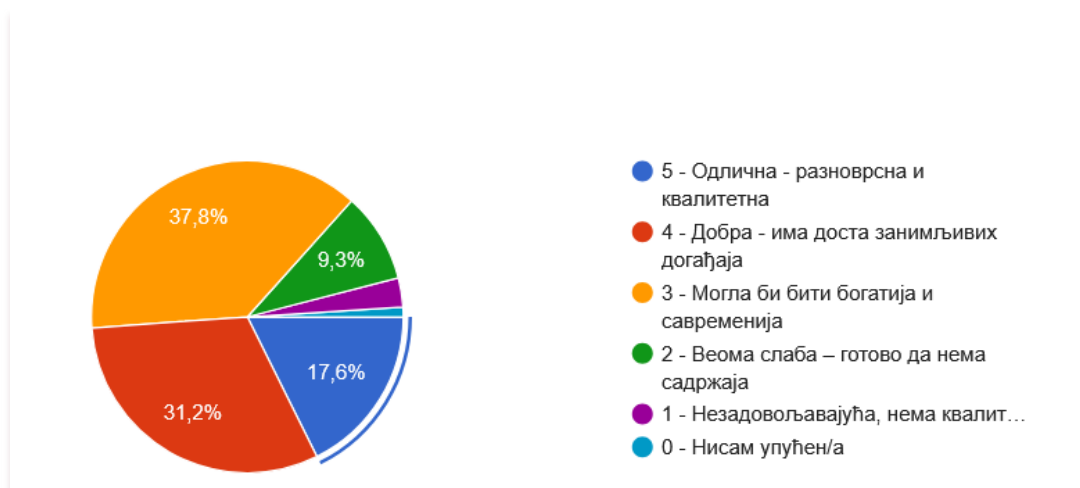
Испитаници анкете најмање посећују Историјски архив, и уз њега домове културе у руралним срединама, те нису ни могли да коментаришу програме које нуде ове установе. Број попуњених упитника од стране грађана из руралних средина је мали 80,6% према 19,4% у корист града. Ипак, број грађана који сматра програме културе у руралним срединама занимљивим чини две трећине испитаника, док их само једна трећина сматра незанимљивим. Као и код оценова програма културе у граду, један део грађана сматра програме домова културе у руралним срединама истим, односно репетитивним, па је потребно размишљати у правцу освежавања и иновирања програма који се нуде. У наредној табели је приказан број посетилаца установа културе у граду Лесковцу у 2025. години.

Табела 3: Посећеност програма установа културе у Лесковцу у 2025. години

Назив установе	Број посетилаца у 2025. години
Историјски архив	900
Народна библиотека „Радое Домановић“	11.310
Лесковачки културни центар	14.500
Народно позориште Лесковац	12.971
Народни музеј Лесковац	21.080
Дом културе „Тихомир Ракић Вељко“ Печењевце	6.386
Дом културе Брестовац	4.728
Дом културе Рома	3.588
Дом културе Грделица	20.850
Дом културе Вучје	9.630
УКУПНО:	105.943

Ако се пријемчивост програма за публику споји са мотивима који утичу на избор културних садржаја, односно програма, пред публиком најбоље пролазе они садржаји који су занимљиви (69%), а затим следи квалитет (51,4%) и иновативност (16,9). Како Позориште и Лесковачки културни центар нуде најразличитији спектар активности и програма, јасно је зашто грађани сматрају програм ових двеју установа занимљивим.

Генерално, грађани сматрају културну понуду Лесковца добром са доста занимљивих догађаја, па је оценом 4 културну понуду Лесковца оценило 31,2% грађана, а 17,6% грађана културну понуду је оценило оценом 5. Да би културна понуда града могла бити богатија и савременија сматра 37,8% грађана који су културну понуду оценили оценом 3, док је 9,3% сматра слабом, оцењујући је оценом 2. Три процента грађана је сматра незадовољавајућом доделивши јој оцену 1, док 1% грађана није упућен.

Графикон 2: Оцена стања културне понуде у Лесковцу

Публика је према наведеном подељена на скоро 50% грађана који су задовољни оним што се нуди, док исто толико сматра да је потребно радити на унапређењу. Овакав став грађана указује на потребу за већом иновативношћу и динамичнијим програмским концептом. У том смислу, Програм Лесковац – Престоница културе 2026. године ће бити одличан начин да се програми иновирају, унапреде и да се у будуће задрже они који су имали добар одазив грађана.

У складу са укусом публике, у граду треба да буде заступљено више позоришних представа (мишљење 54% грађана), и то не само са локалног већ и са ширег подручја. Затим, публика би желела да види концерте страних извођача (мишљење 41,8% грађана), више креативних радионица (мишљење 32,2% грађана), биоскопске пројекције (мишљење 32% грађана), концерте домаћих извођача (мишљење 30,5% грађана), нове фестивале (мишљење 29,7% грађана), а ту су и опере, концерти класичне музике, балетске представе, фолклорне приредбе, трибине на тему културе, књижевне вечери са значајним бројем гласова публике (преко 20%). Ово су програми на које је потребно обратити посебну пажњу приликом избора и креирања програма установа културе у будуће, јер указују на постојање интересовања грађана за садржаје већег продукционог обима и знатно веће атрактивности. Може се рећи да ће део укуса грађана бити задовољен изградњом концертне дворане, кроз програм Лесковац – Престоница културе 2026. године где је планирано одржавање појединих, предложених културних догађаја од стране грађана.

Када су у питању навике публике, анкета показује да највећи део публике посети неки од културних садржаја 1-2 пута годишње и то се односи на галерију, музеј, позориште, библиотеку, концерте, фестивале, манифестације, алтернативне програме у култури и сл. Програме у селима публика из градског језгра не посећује, што имајући у виду да је највећи број испитаних грађана са градског подручја, указује на то да је публика у потпуности подељена територијално. Односно, да градска публика посећује градске културне догађаје и програме, а публика са руралног подручја сеоске. Мањи део грађана посећује културне програме више од 2 пута годишње, и то су најчешће позоришта,

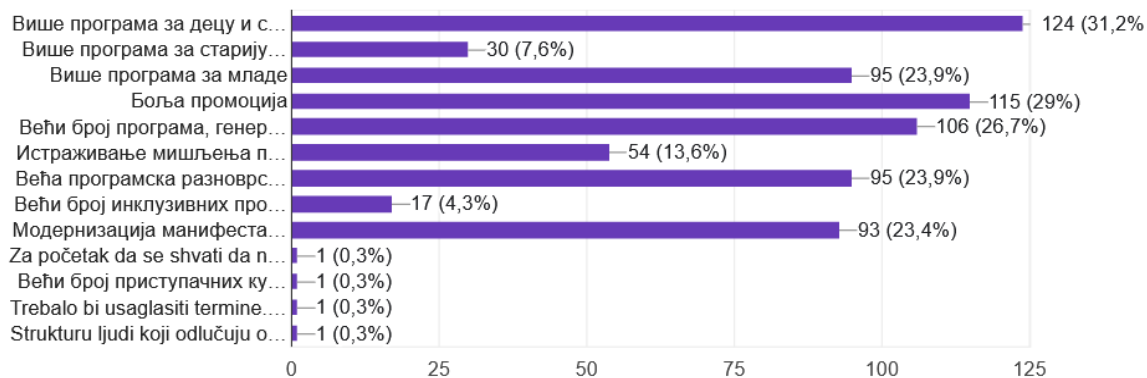
концерти, фестивали и манифестације, односно све то што већ нуде установе културе у својим програмима.

Недостатак времена је основни разлог непосеђивања културних догађаја са учешћем од 51,6% у броју испитаних грађана, следећи разлог је слаба понуда културних програма што сматра 31% испитаних грађана и неинформисаност о програмима што сматра 26,2% грађана. Затим следе недостатак интересовања, лош квалитет програма, недостатак превоза у време одржавања културних програма, итд.

Оно што највише недостаје у културној понуди Лесковца су програми за тинејџере и младе, особе са инвалидитетом, Роме и рурално становништво, сматрају грађани. У овом контексту, установе културе које имају разноврсније програме треба да размишљају о унапређењу културних програма на начин да своје програме боље прилагоде поменутиим циљним групама становништва.

Ради унапређења културне понуде, грађани сматрају да је потребно повећати број програма за децу, урадити бољу промоцију програма, унапредити понуду програма, унаредити понуду за младе, презентовати разнолике програме, модернизовати манифестације, увести истраживања мишљења публике, и сл. Предлози грађана су приказани у графикону испод. Овакви ставови грађана представљају јасан смер за даљи развој културне политике града, пре свега у правцу унапређења разноврсности, увођења савремених формата и оснаживања нових програмских приступа.

Графикон 3: Предлози за унапређење рада установа културе

Анкета је показала да је ради боље размене информација између креатора и конзумента културних садржаја, потребно размишљати у правцу укључивања публике у процес планирања програма установа културе кроз консултације, или на друге прилагођене начине, са циљем даљег развоја разноврсних и циљано усмерених програмских садржаја.

Највећи број грађана сматра да су информације о културној понуди града углавном доступне 46,5%, што значи да понекад нису у могућности да пронађу информације које су им потребне, 28% грађана сматра да су информације увек доступне и лако се налазе, док 14,4% грађана сматра да информације нису довољно доступне и да не могу да нађу информације о дешавањима у култури. Овакви ставови публике указују на значај даљег јачања комуникације са публиком и повећања видљивости културних садржаја, како би

се додатно подстакло активно учешће грађана у културном животу Лесковца. Све ово упућује на потребу за систематичнијим и видљивијим информисањем.

Анкетирани грађани наводе да до информација о културним дешавањима најчешће долазе путем друштвених мрежа и интернет портала, што указује на значај дигиталних канала комуникације са публиком. Иза њих следе препоруке пријатеља, web-сајтови установа, а затим плакати и билборди. Евидентно је да се web-сајтови установа не користе у довољној мери за промоцију догађаја.

Са друге стране, грађани сматрају да промоција културних догађаја на друштвеним мрежама није довољно заступљена (мишљење 34% грађана), као и да недостаје један веома важан начин презентације свих догађаја у култури, кроз јединствени портал за културу (мишљење 31,5% грађана). Израда апликације за мобилне телефоне би помогла у ширењу информација код 15% анкетираних грађана, док би већи број плаката у граду помогао код 16,4% грађана. Евидентно је да би портал посвећен култури знатно допринео унапређењу промоције културних садржаја и он би требало да обухвати програме свих организатора културних догађаја сматрају удружења у култури, а не само јавних установа. На тај начин би се обезбедила свеобухватна и интегрисана презентација културне понуде града. Додатно, грађани у слободним одговорима истичу да постојећи начини промоције нису у довољној мери прилагођени свим старосним групама публике, што упућује на потребу за разноврснијим и циљано усмереним моделима информисања.

Запослени у култури

У установама културе у граду Лесковцу је у 2025. години било запослено укупно 206 лица на неодређено и одређено време. Број запослених опада сваке године и у 2023. години је износио 224 лица, у 2024. 216 лица. Установе културе се суочавају са недостатком стручног кадра у специфичним занимањима као што су историчари уметности, археолози и сл. Додатни проблем представља и чињеница да млади нису заинтересовани за похађање факултета и стицање звања у наведеним областима, а како постоји одлив кадрова, како оних који одлазе у старосну пензију, тако и оних који траже или налазе други посао, установе културе би у блиској будућности могле да се суоче са проблемом редовног функционисања, условљеног недостатком стручног кадра. Уколико се настави тренд нередовног запошљавања млађих кадрова, установе културе у Лесковцу у наредним годинама неће моћи несметано да обављају своју редовну делатност, а старије колеге неће бити у прилици да своје искуство и знање пренесу новим кадровима.

Установе бележе смањење или исти број запослених у приказаном периоду, осим Народног позоришта Лесковац.

Према мишљењу представника установа културе, Лесковац са свим својим капацитетима у култури не располаже са довољним бројем запослених у појединим секторима, односно, број запослених не задовољава потребе струке. Подаци у вези са запосленима у култури, постојећим систематизацијама радних места и описом послова запослених указују да на то да је у већини установа културе потребно извршити анализу постојећих систематизација и описа послова, те пронаћи најоптималније решење за задужења постојећег кадра, интензивније похађање програма стручног усвршавања и евентуално запошљавање нових радника.

Иако поједине установе културе повремено ангажују волонтере за програме које реализују, посебно за фестивале, пракса волонтирања и менторских програма није установљена, па је то сегмент коме је потребно посветити већу пажњу у будуће.

У Групи послова за праћење и развој културе и јавног информисања у оквиру Одељења за друштвене делатности и локалног развоја запослена су четири извршиоца, од чега два са високом стручном спремом и два са средњом стручном спремом. У разговору са запосленима у Групи, а уважавајући чињеницу да је област културе и информисања изузетно обимна и комплексна и да Група за културу врши надзор над реализацијом програма рада и пословања установа културе, закључено је да ово није довољан број запослених како би се благовремено обављали сви послови у овој области. У том смислу, неопходно је повећати број запослених у Групи, посебно имајући у виду чињеницу да један запослени са високом стручном спремом одлази у пензију до краја 2026. године.

Сходно изнесеном, једна је од важних тема којом би План развоја културе града Лесковца требало да се бави је упошљавање нових кадрова у култури.

Међу запосленима у установама културе најзаступљенији су високообразовани са 39,63%, затим следе лица са средњом стручном спремом са 37,33%, лица са вишом стручном спремом са 17,97%. док 5,07% запослених има нижу стручну спрему. Образовна структура запослених је представљена у *Графикону 4*.

Графикон 4: Образовна структура и број запослених у установама културе у Лесковцу

Када је у питању стручно усавршавање, представници установа културе сматрају да су програми стручног усавршавања запослених недовољно заступљени, посебно у области савременог стваралаштва, креативних индустрија и сл. Недостају програми који су у вези са иновацијама у представљању и промоцији културног наслеђа града, који би утицали на повећање атрактивности града. Такође, недостају и вештине које се односе на израду пројеката, посебно оних који би могли да обезбеде додатна средства за реализацију планова и програма установа културе.

Консултативни процес са запосленима у култури

У току консултативног процеса који је спроведен паралелно са израдом Плана развоја културе Лесковца, запослени у институцијама су имали прилику да изнесу своје ставове,

мишљења и проблеме са којима се суочавају у свакодневном раду, као и да дају предлоге за унапређење стања у култури и то на два начина:

- Путем упитника који је припремљен за институције културе
- Путем фокус групе

Упитани **„шта би највише допринело унапређењу културног живота у Лесковцу“** запослени у установама културе су навели следеће:

- Потребно је веће промовисање културе и културног живота у Лесковцу, са циљем да већи део грађанства пробуди свест о могућностима упознавања са свим аспектима културе. Оно што се сматра најбитнијим приоритетом за град јесте већа промоција културе преко свих доступних канала комуникације, како би информације стигле до свих становника града, млађих и старијих, и то на начин који ће их заинтересовати за културни живот. Запослени у Лесковачком културном центру као пример наводе, да је знатно унапређена посећеност програма ЛКЦ-а коришћењем друштвених мрежа за комуникацију са јавношћу. Такође, истакнуто је да је од кључног значаја дневно ажурирање информација о наступајућим догађајима.
- Стручна едукација запослених још увек није заступљена у великој мери, иако је неопходна за унапређење културног живота у Лесковцу.
- Неопходна је боља сарадња између институција културног и образовног карактера, како би се што већи број деце и младих укључио у културни живот од раног узраста и тиме се креирао њихов укус у култури. То се може постићи са више едукативних програма за децу и младе и прилагођене забавне активности које су у складу са модерним временима и технологијама. Потребно је организовати више радионица, књижевних сусрета и других културних догађаја који подстичу њихову креативност.
- С обзиром на чињеницу да Лесковац има значајну културну и историјску баштину, развој културног туризма уз промоцију локалних уметника и историјских споменика би значајно могао да побољша културни живот и доведе нове посетиоце у град.

Упитани **„који су приоритети којима би Град требало да се бави у области културе“** запослени су навели:

- Реконструкцију и адаптацију постојећих објеката, као и стварање услова за настанак нових простора намењених савременом стваралаштву, изложбеним програмима и мултимедијалним садржајима.
- Потребно је инвестирати у реновирање и модернизацију простора културних установа, како би се омогућила боља логистика за организовање различитих програма и догађаја.
- Неопходно је да град какав је Лесковац поседује мултифункционалну дворану за различите културне програме, а такође би требало да има и градски оркестар и градско културно уметничко друштво.
- Неопходно је створити механизме за подршку локалним уметницима, а значајно би било интензивирати сарадњу са другим градовима, културним институцијама и образовним установама, како би се заједничким снагама организовали већи и разноврснији културни догађаји.
- Јачање сарадње између културних и туристичких субјеката, развој туристичких рута и програма који повезују културу, гастрономију и традицију југа Србије,

додатне су могућности које би град Лесковац позиционирале као препознатљиву дестинацију на културној мапи.

- Од кључног значаја је да постоји константно повећање издвајања из буџета за финансирање нових пројеката у области културе, за фестивале, догађаје и манифестације. Изузетно је битна и подршка младим уметницима кроз обезбеђење подстицаја за реализацију нових пројеката.

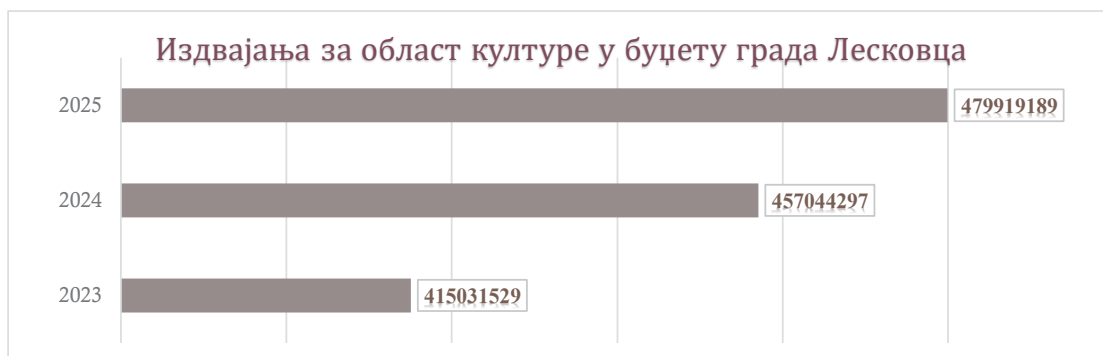
Упитани **да дају предлоге за побољшање сарадње између институција културе, уметника и заједнице** запослени у установама културе су навели следеће:

- Потребно је јачање сарадње између институција културе. Сарадња између институција већ постоји и на задовољавајућем је нивоу, али је потребно боље умрежавање и заједничко наступање ради унапређења културног живота грађана. Потребно је створити нове програме који ће омогућити сталну комуникацију и размену идеја (континуирани састанци и организација радионица свих актера културе заједно).
- Потребна је већа укљученост заједнице у култури - школа и удружења. Потребно је омогућити локалној заједници да буде активан учесник у креирању културних догађаја. Иако сарадња са школама постоји, потребно је интензивирати и договорити додатне облике сарадње, како би култура била доступнија школској деци и уопште младима. Сарадња са локалним уметницима треба да буде активнија путем изложби, књижевних сусрета и других догађаја који ће им омогућити да покажу свој рад широј јавности, а неопходно је и обезбеђивање простора за рад удружења у култури.
- Потребно је развијати културни туризам кроз програме који би укључивали туристичке туре, посете историјским и културним споменицима, као и представљање локалних уметника. Културни туризам би могао да буде од великог значаја за економски развој града и културну размену.
- Потребно је радити на равномерном развоју културе, како у градском тако и на сеоском подручју зато је у наредном периоду потребно више пажње посвети децентрализацији културних садржаја, подршци мањим центрима културе и стварању услова за активније учешће грађана у културном животу.

Финансирање културе у граду Лесковцу

Издавања за културу у буџету града Лесковца су значајна, што указује на то да Град препознаје значај културе и улаже у њен развој. У посматраним годинама (2023, 2024. и 2025.), издвајања за културу бележе стални раст и то у 2024. у односу на 2023. годину 10,1%, у 2025. у односу на 2024. годину 5%, што значи да је највећи раст издвојених средстава за културу у посматраним годинама забележен у 2024. години. Раст издвајања за културу у 2024. у односу на 2023. годину је већи и од процентуалног раста укупног буџета за 2% (номинални раст буџета у 2024. у односу на 2023. годину износи 8,2%), док је у 2025. години у односу на 2024. приближан процентуалном расту буџета који је у 2025. у односу на 2024. годину износио 6,5%. Укупна издвајања за културу из буџета су представљена у графикону испод.

Графикон 5: Издавања за област културе у буџету града Лесковца у 2023, 2024. и 2025. години

У 2023. години за културу је издвојено 7,62% буџета, у 2024. 7,75%, док је у 2025. години издвојено 7,64% буџета. Буџет града Лесковца у 2023. години је износио 5.445.164.915 динара, за културу је издвојено 415.031.529 динара. У 2024. години буџет града Лесковца је износио 5.895.777.513, за културу је издвојено 457.044.297 динара, док је у 2025. години за културу било опредељено 479.919.189 динара од 6.280.228.562 динара градског буџета.

Из буџета Града опредељеног за културу се финансира рад установа културе чији је оснивач град Лесковац и издвајају се средства за финансирање и суфинансирање пројеката у области културе путем Конкурса.

Табела 4: Структура расподеле средстава градског буџета за културу у 2023, 2024. и 2025.

Година	Плате и доприноси		Материјални трошкови		Програми и пројекти		Конкурс за пројекте у области културе	
	РСД	%	РСД	%	РСД	%	РСД	%
2023.	246.967.594	59,50	103,713,606	24,97	50.350.329	12,13	14.000.000	3,37
2024.	280.570.237	61,38	112.326.722	24,57	51.066.283	11,17	13.081.055	2,86
2025.	310.121.832	62,28	111.131.280	23,15	43.702.417	9,1	14.963.660	3,11

Највећи део градског буџета намењеног култури издваја се за плате запослених у установама културе и социјалне доприносе на терет послодавца. За плате и доприносе се у последње три године опредељује између 59,5 и 62,28%, за материјалне трошкове између 23,15 и 24,97%, док се за програме и пројекте установа издваја између 9,1 и 12,13% укупног буџета за културу. У материјалне трошкове спадају стални трошкови попут трошкова струје, грејања, комуналија, комуникација, осигурања, обезбеђења, јубиларних награда запослених, социјалних давања за одлазак запослених у пензију, услуга одржавања рачунара, стручно усавршавање запослених, трошкови путовања, текућих поправки и одржавања, материјала, пореза, такси, опреме и сл.

Иако номинално расту, издвајања за пројекте у култури које спроводе удружења у односу на укупан буџет за културу су приближна у свим посматраним годинама и у 2023. износе 3,37% буџета, у 2024. 2,86% и у 2025. години 3,11% градског буџета.

Графикон 6: Структура расподеле средстава за област културе у 2023, 2024. и 2025. години

Финансирање установа културе

У наредним табелама приказана су средства опредељена за финансирање установа културе у 2023, 2024. и 2025. години са процентом буџета који се издваја за сваку установу понаособ. Издвајања из буџета су за сваку годину, посматрано у процентима, слична, с тим што у се у свакој години примећује номинални раст опредељених средстава за установе, што је у складу са номиналним растом буџета. Највише средстава се процентуално издваја за Народно позориште, затим следи Народни музеј, Лесковачки културни центар и Библиотека, где је и највећи број запослених.

Табела 5: Финансирање установа културе и број запослених у 2023. години

Назив установе	Број запослених (неодређено + одређено)	Средства опредељена у буџету	Проценат средстава у односу на буџет опредељен за културу
Историјски архив	18 на неодређено 2 на одређено	26.564.853	6,40
Народна библиотека „Радое Домановић“	30 на неодређено 1 на одређено	65.009.672	15,66
Лесковачки културни центар	25 на неодређено / одређено	75.823.033	18,26
Народно позориште Лесковац	35 на неодређено 7 на одређено	82.128.906	19,78
Народни музеј Лесковац	40 на неодређено 2 на одређено	76.194.196	18,35
Дом културе „Тихомир Ракић Вељко“ Печењевце	6 на неодређено 1 на одређено	12.945.399	3,11
Дом културе Брестовац	5 на неодређено 1 на одређено	10.454.295	2,51
Дом културе Рома	10 на неодређено 1 на одређено	14.962.610	3,60
Дом културе Грделица	8 на неодређено 2 на одређено	20.624.208	4,96
Дом културе Вучје	7 на неодређено 1 на одређено 1 постављено лице	16.324.357	3,93

Табела 6: Финансирање установа културе и број запослених у 2024. години

Назив установе	Број запослених (неодређено + одређено)	Средства опредељена у буџету	Проценат средстава у односу на буџет опредељен за културу
Историјски архив	18 на неодређено 2 на одређено	31.891.114	6,97
Народна библиотека „Радое Домановић“	30 на неодређено 1 на одређено	69.204.521	15,14
Лесковачки културни центар	24 на неодређено / одређено	83.870.989	18,35
Народно позориште Лесковац	36 на неодређено 18 на одређено	88.708.606	19,40
Народни музеј Лесковац	40 на неодређено 4 на одређено	84.982.245	18,59
Дом културе „Тихомир Ракић Вељко“ Печењевце	6 на неодређено 1 на одређено	13.496.893	2,95
Дом културе Брестовац	5 на неодређено 1 на одређено	11.189.831	2,44
Дом културе Рома	10 на неодређено 1 на одређено	15.502.108	3,39
Дом културе Грделица	8 на неодређено 2 на одређено	25.692.889	5,62
Дом културе Вучје	8 на неодређено 1 постављено лице	19.424.046	4,24

Табела 7: Финансирање установа културе и број запослених у 2025. години

Назив установе	Број запослених (одређено+неодређено)	Средства која се издвајају из буџета у РСД	Проценат у односу на буџет опредељен за установе културе
Историјски архив	16 на неодређено 2 на одређено	33.074.365	6,89
Народна библиотека „Радое Домановић“	29 на неодређено 1 на одређено	73.209.381	15,25
Лесковачки културни центар	22 на неодређено / одређено	78.963.747	16,45
Народно позориште Лесковац	31 на неодређено 22 на одређено	97.909.961	20,40
Народни музеј Лесковац	38 на неодређено 4 на одређено	92.961.632	19,37
Дом културе „Тихомир Ракић Вељко“ Печењевце	6 на неодређено 1 на одређено	14.402.206	3
Дом културе Брестовац	4 на неодређено 1 на одређено	11.968.481	2,49
Дом културе Рома	11 на неодређено 1 на одређено	17.870.238	3,72
Дом културе Грделица	8 на неодређено 1 на одређено	24.499.798	5,10

Дом културе Вучје	7 на неодређено 1 постављено лице	20.095.707	4,18
-------------------	--------------------------------------	------------	------

Када је у питању структура буџета према врсти трошкова градских установа културе, постоје варијације у издвајањима унутар сваке установе што је условљено бројем запослених и програмима које установе спроводе. Тако на пример, према подацима из одлука о буџету, највише средстава за програме и пројекте издваја Лесковачки културни центар. Ова установа реализује манифестације већег обима као што су „Лајф“ фестивал, „Стрингс“, „ФАПОР“, „Фестивал сценских минијатура“, итд.

У наредним табелама представљена је структура буџета градских установа културе према врсти трошкова.

Табела 8: Структура буџета градских установа културе према врсти трошкова у 2023. години

Назив установе	Врста трошкова		
	Плате и доприноси	Материјални трошкови	Програми и пројекти
Историјски архив	22.431.270	4.133.583	/
Народна библиотека „Рadoје Домановић“	40.005.265	23.032.407	1.972.000
Лесковачки културни центар	28.535.395	23.455.638	23.832.000
Народно позориште Лесковац	58.051.432	16.155.611	7.921.863
Народни музеј Лесковац	50.899.410	20.343.786	4.951.000
Дом културе „Тихомир Ракић Вељко“ Печењевце	7.888.519	2.739.880	2.317.000
Дом културе Брестовац	6.441.460	1.625.222	2.387.613
Дом културе Рома	10.763.187	3.786.025	413.398
Дом културе Грделица	11.585.686	4.703.067	4.335.455
Дом културе Вучје	10.365.969	3.738.388	2.220.000

Табела 9: Структура буџета градских установа културе према врсти трошкова у 2024. години

Назив установе	Врста трошкова		
	Плате и доприноси	Материјални трошкови	Програми и пројекти
Историјски архив	25.981.063	4.650.052	1.260.000
Народна библиотека „Рadoје Домановић“	44.639.596	19.241.924	5.323.000
Лесковачки културни центар	31.567.822	30.625.666	21.677.500
Народно позориште Лесковац	69.172.845	16.668.872	2.866.889
Народни музеј Лесковац	56.889.506	24.045.124	4.047.615
Дом културе „Тихомир Ракић Вељко“ Печењевце	8.760.915	2.468.978	2.267.000
Дом културе Брестовац	7.280.329	1.553.072	2.356.430

Дом културе Рома	11.554.780	3.387.566	559.762
Дом културе Грделица	13.922.995	6.351.807	5.418.087
Дом културе Вучје	10.800.385	3.333.661	5.290.000

Табела 10: Структура буџета градских установа културе према врсти трошкова у 2025. години

Назив установе	Врсте трошкова		
	Плате и доприноси	Материјални трошкови	Програми и пројекти
Историјски архив	27.304.178	5.370.186	400.000
Народна библиотека „Радое Домановић“	46.917.885	22.766.496	3.525.000
Лесковачки културни центар	34.005.838	26.127.909	18.830.000
Народно позориште Лесковац	79.634.836	14.708.295	3.566.830
Народни музеј Лесковац	64.400.670	24.033.522	4.527.440
Дом културе „Тихомир Ракић Вељко“ Печењевце	9.791.271	2.353.930	2.257.000
Дом културе Брестовац	8.011.555	1.916.360	2.040.566
Дом културе Рома	13.447.214	3.714.807	708.227
Дом културе Грделица	14.267.680	6.360.964	3.871.154
Дом културе Вучје	12.340.702	3.778.805	3.976.200

Средства приказана у делу Пројекти и програмске активности Народно позориште Лесковац усмерава на припрему богатог, квалитетног и разноврсног програма. Једна је од најзначајнијих установа културе на југу Србије са традицијом дугом 130 година, са широким репертоаром вечерњих представа и богатим репертоаром дејчјих представа.

Народни музеј Лесковац је у приказаном периоду реализовао пројекте попут: издавања Лесковачког зборника који је категорисан као водећи национални научни часопис категорије М24, израде публикација „Лесковачки путник“ и „Царичин град, место где је рођен цар“, израде монографије „Драгољуб Станковић Чиви“ и „Археолошких локалитета на територији општине Црна Трава“, реализације поставке „Дрво живота“, „Нумизматика“, организације научних скупова и сл.

Народна библиотека „Радое Домановић“ Лесковац је у периоду од претходне три године средства определила за програме и пројекте попут Фестивала дејчјег стваралаштва „Уметник из школске клупе“, штампања публикација, организовања бројних радионица, научних програма, спровођења конкурса. Реализовани су и пројекти „Библиотечки трг“ и „Мобилна библиотека Јабланичког округа“ и објављиван је часопис „Нови Легат“.

Основна делатност Историјског архива Лесковац је заштита архивске грађе и регистратурског материјала, стога ова установа не усмерава велики део средстава за програмске активности. Архив је у периоду од претходне три године спровео одређени број пројеката попут организовања изложбе и издавања публикација поводом „80 година од ослобођења Лесковца и околине“ – кроз две фазе, као и пројекат „65 година постојања и рада Медицинске школе у Лесковцу“.

Дом културе Грделица у оквиру програмских активности и традиционалне манифестације „Грделичко лето“ организује различите програме попут „Грделичке регате“, „Мото скупа“, „Сајма вина“, „Грчке вечери“. Ова установа организује и манифестацију „Грделичка јесен, као и дечји етно фестивал „Деца певају“.

Дом културе Вучје средствима опредељеним за програмске активности реализује традиционалне манифестације као што су „Дани воденица“, „Сабор народног стваралаштва“, „Фолк фест“.

Дом културе Рома средствима опредељеним за програмске активности реализује различите манифестације попут Лесковачке гусанијаде, Турнира у шаху, стоном тенису, многобројних радионица и едукација, разних трибина посвећених женама, здрављу, као и обука за помоћ при запошљавању. Традиционално се обележава и Међународни дан Рома.

Дом културе Брестовац средствима опредељеним за програмске активности реализује традиционално „Брестовачко лето“, песнички конкурс „Бранку Миљковићу у част“, такмичење у певању изворних песама „Извор“, књижевни конкурс за награду Миша Цветановић.

Дом културе Печењевце је у последње три године средствима за програме реализовао традиционалне манифестације: културно лето под називом „Светоилијске вечери“, Фестивал кратког филма на тему екологије, такмичење рецитатора духовне поезије „Јефимија“, традиционалну ликовну колонију „На крилима маште“, као и изложбу слика са исте колоније.

Сопствене приходе у култури остварују Лесковачки културни центар (2023-2025. године 26.654.083 динара), Народно позориште Лесковац (2023-2025. године 11.648.815 динара), Историјски архив Лесковац (2023-2025. године 4.223.525 динара), Народни музеј Лесковац (2023-2025. године 2.763.044 динара), Народна библиотека „Радоје Домановић“ (2023-2025. године 1.085.265 динара) и у мањој мери Дом културе Вучје (2023-2025. године 100.165 динара).

Поједини програми и манифестације установа културе се делимично финансирају средствима из других извора, путем конкурса, и то првенствено конкурса Министарства културе, али и других министарстава, попут Министарства правде.

Буџет у 2026. години

Планирани буџет у 2026. години за установе културе је 535.101.000 динара на извору 01 – приходи из буџета. Установе су планирале своје приходе у износу од 27.460.000 динара, док су трансфери од других нивоа власти планирани у износу од 37.147.000 динара, што укупно износи 599.708.000 динара.

Увећање средстава за културу у 2026. години, Град је обезбедио од Министарства културе конкурсима за средства за пројекат Лесковац - Престоница културе 2026. године који је одобрен, што је омогућило додатна средства опредељена за област културе у износу од 398.358.742 динара.

Средства из буџета за реализацију пројеката у култури

Град Лесковац сваке године расписује Конкурс за финансирање и суфинансирање пројеката у култури и пројеката уметничких, односно стручних и научних истраживања у култури. У 2023. години износ средстава опредељених за овај Конкурс износио је

14.000.000 динара и подржана су 52 пројекта, у 2024. години је издвојено 13.081.055 динара и подржана су 43 пројекта, док је у 2025. години са 14.963.660 динара подржан 51 пројекат.

Износ опредељених средстава за Конкурс у 2026. години износи 15.000.000 динара, а имајући у виду да је у 2026. години град Лесковац понео титулу Престонице културе, додатних 10.000.000 динара опредељено је у оквиру буџета пројекта Престоница културе „Лесковачки павиљон културе“, за финансирање и суфинансирање пројекта из ове области.

Табела 11: Конкурс за финансирање и суфинансирање пројеката у области културе

Година	Буџет опредељен за Конкурс	Број подржаних пројеката
2023.	14.000.000	52
2024.	13.081.055	43
2025.	14.963.660	51

Пројекте оцењује стручна комисија која се састоји од пет чланова. Критеријуми наведени у конкурс позивају се на Уредбу о критеријумима, мерилима и начину избора пројеката у култури који се финансирају и суфинансирају из буџета Републике Србије, Аутономне Покрајине, односно јединица локалне самоуправе (Службени гласник РС 105/16 и 112/2017), а циљ конкурса је обезбеђење финансијских услова за реализацију пројеката који доприносе: неговању и развоју културне традиције, стварању нових и савремених вредности, афирмацији стваралаца, носилаца и организатора, подстицању стваралаштва, повећању културне продукције, односно, развоју средине у целини.

Највећи број подржаних пројеката био је из области музике, потом књижевности, народних и уметничких игара, фотографије, стрипа и ликовне уметности. Организоване су бројне манифестације, фестивали и програми.

Удружења грађана у култури

Важан део културне понуде града чине и други актери у култури, који су активни у домену заштите традиције, наслеђа и савременог стваралаштва. Наиме, на територији Лесковца функционише преко 20 удружења грађана у култури који су организатори бројних фестивала и манифестација. У наставку су поменута најистакнутија удружења грађана, са дугом традицијом и значајним међународним манифестацијама и признањима у области културе:

Фото-клуб „Лесковац“ је основан давне 1944. године са циљем едукације младих људи, промоције фотографије као уметности и промоције културе и уметности. Од самог оснивања, Фото клуб има одличну сарадњу како са организацијама из Србије, тако и са организацијама из иностранства. Током седам деценија постојања, реализован је велики број међународних и ауторских изложби фотографија, као и пројеката у области уметничке фотографије, промоције културе и очувања културне баштине. На плану међународне сарадње, Фото клуб реализује пројекат Самит фотографа екс Југославије, који данас представља једну од најзначајнијих међународних манифестација на простору Балкана. Ова манифестација има за циљ да унапреди сарадњу и оснажи

пријатељство фотографа и фото организација, са идејом стварања иновативних програма, културних садржаја и уметничких радова у области фотографије.

Удружење љубитеља стрипа и писане речи „Никола Митровић Кокан“

Лесковачка школа стрипа „Никола Митровић Кокан“ је једна од само две школе стрипа на Балкану и као таква, више од двадесет пет година организује Балканске смотре младих стрип аутора. Поред тога, Лесковачка школа стрипа организује: стрип изложбе у Лесковцу, јавне часове стрипа на отвореном у лесковачким школама, конкурс за стрип каиш за основне школе. Издате су: монографија „Лесковачки стрип 1950-2010“ и организована је пратећа изложба у градовима широм Србије, меморијална монографија „Кики Рот“ Николе Митровића Кокана, меморијална монографија „Best of Bosko“ Миодрага Велиčkовића Мивела, монографија "20 година Лесковачке школе стрипа"; српско-бугарско издање „Вековници“, међународно издање „Бескрвни“, издање посвећено Првом светском рату „До пакла и назад“. Ово је једини пројекат у Лесковцу који је подржан кроз програм Креативна Европа, Европске уније.

Камерни гудачки оркестар „Аморозо“ („Amoroso“) је формиран марта 2002. године под покровитељством УНДП и Града Лесковца. Оркестар чине професионални музичари из Лесковца и Ниша. Ансамбл је одржао велики број концерата на најпрестижнијим концертним подијумима нашег културног простора, а промовише и представља уметничку продукцију града Лесковца и на међународним гостовањима.

Градски дечји хор "Звездице" је учесник бројних такмичења и носилац значајних награда и признања: Интернационални фестивал дечјих и омладинских хорова, Братислава - победник категорије, специјална награда за културу певања, специјална награда за најимпресивнији наступ; Међународни хорски фестивал, Охрид - 1. награда, специјална награда за најбољи сценски наступ; Међународни хорски фестивал у Херцег Новом максималних 100 поена— Гран при; ФЕДЕХО, Београд - Гран при; 1. награда за најбоље изведену уметничку композицију, 1. награда за најбољи сценски наступ; Интернационално такмичење хорова, Римини - 2. награда; ХорФест Ваљево - Гран при; Међународни хорски сусрети, Бања Лука; 48. Мокрањчеви дани, Неготин; У ритму Европе, Коларчева задужбина; ТрилМе, Познањ; ВОХ МУНДИ, Темишвар; Деца певају за децу - помозимо Тиршовој - Беч; целовечерњи концерти у Марибору и Трсту; Интернационални фестивал дечјих хорова - Дрезден. Хор је објавио три компакт-диска: "У ритму Европе", "ДАН" и "Нешто лепо" Према мишљењу критичара часописа „НИН“ концерт „Звездица“ у СКЦ-у у Београду сврстан је у 5 најзначајнијих музичких догађаја у 2014. години у Србији.

Културно уметничко друштво „Леминд“ Лесковац је основано 1979. године са циљем да се стручним радом негују и кореографски уобличавају народне игре и песме. Циљ Друштва је да се народна игра и песма нађена на терену обради и кореографски прилагоди извођењу на сцени. У протеклим годинама, Друштво је створило 25 кореографија под називом „Игре и песме народа Србије“, преко 6.000 играча, 200 музичара и 150 вокалних солиста и приредило је 2.150 концерата у Србији, Аустрији, Немачкој, Бугарској, Грчкој, Словенији, Хрватској и Македонији.

Вокална група „Либеро“ је основана 2010. године са циљем очувања, неговања и унапређења вишегласног певања „a cappella“. Репертоар се заснива на српској духовној и народној музичкој баштини, али и делима европске и светске музичке литературе. Поред духовне и световне музике овај камерни састав негује и обраде из домена поп, џез и евергрин музике. Вокална група Либеро је одржала преко 200 јавних наступа, велики број целовечерњих концерата у земљи и иностранству, учествовала је на

многобројним фестивалима и освојила престижне награде. „Либеро“ често одржава концерте са духовном и етно музиком домаћих композитора у лесковачкој Цркви Рођења Пресвете Богородице - „Оцаклији“, саграђеној 1803. године, што представља посебан доживљај за све присутне у овом јединственом амбијенту, са врхунском акустиком и посебном атмосфером цркве.

Удружење „Музичка комуникација“ основано је као невладино, непрофитно удружење. Ради на стварању услова за бављење музиком, организовању музичких семинара, фестивала, музичких кампова, организовању хуманитарних концерата, музичких такмичења. У фокусу удружења су омладинска, социјална и еколошка политика, стварање услова за економичне набавке квалитетних инструмената, нотног материјала и пратеће музичке опреме, као и други послови од заједничког интереса из области културе и укључивања маргинализованих група у друштвене токове живота. Удружење „Музичка комуникација“ је између осталог основано и због недостатка неформалног музичког образовања младих у Лесковцу и околини и подизања свести о култури у Лесковцу и Србији на виши ниво.

Део лесковачке културне баштине су и хорови: Лесковачко црквено певачко друштво „Бранко“; Градски хор „Рузмарин“; Мешовити лесковачки хор „Скобаљић“; Дечји црквени хор „Бранко“; Лесковачки црквени ансамбл „Бранко“. Хорови промовишу и чувају духовну, традиционалну, етно и световну музику ових простора. Лесковац је град са веома богатом музичком културном традицијом, што ови хорови проносе на фестивалима у региону и освајају бројне награде.

У саставу Лесковачког културног центра од 2013. године функционисао је и **Ансамбл народних игара и песама "Абрашевић"** под вођством уметничког руководиоца и кореографа Братислава Станисављевића. Ансамбл је основан далеке 1905. године као КУД "Абрашевић". Афирмишући дела националне културне баштине и традиционално народно стваралаштво, "Абрашевић" је одржао више од 10.000 концерата широм Европе. Добитник је значајних признања на престижним међународним фестивалима у земљи и иностранству. „Абрашевић“ тренутно није активан, али се предузимају активности на поновном успостављању његовог рада.

Удружење пензионера града Лесковца сваке године организује међународну манифестацију „Фестивал фолклора“. Фестивал окупља удружења старијих грађана из различитих крајева Србије, али и из околних земаља, пре свега из Бугарске и Северне Македоније. Фестивал има завидну традицију, значајан је сегмент културног живота локалне средине. Организовањем оваквих манифестација где се фолклор, уметност створена у народу, преноси од старијих суграђана на млађе, чува се културна баштина и упознаје народно стваралаштво прошлих епоха.

Удружење дистрофичара Јабланичког округа је важан носилац културних активности особа са инвалидитетом у Лесковцу. У партнерству са Лесковачким културним центром 2019. године реализовало је пројекат „Корак ближе култури“, који је омогућио особама са инвалидитетом да путем веб платформе прате културне програме који се дешавају у Лесковачком културном центру. У 2020. години, реализован је пројекат „Ми можемо све“ који је кроз партнерску сарадњу са ОСИ удружењима из Лесковца подстицао стваралаштво и презентацију радова особа са инвалидитетом. Сарадња на овом пројекту подстакла је идеју фестивала културе „Ми можемо све“.

Удружења грађана се финансирају пројектно, аплицирањем за средства на јавним конкурсима града Лесковца и Министарства културе Републике Србије.

Консултативни процес – удружења грађана и самостални уметници

Током консултативног процеса са представницима удружења грађана у култури, самосталних уметника и професионалаца у култури, истакнуто је да је сарадња са градом Лесковцем на задовољавајућем нивоу. Нарочито је истакнут значај Конкурса за пројекте у култури који се (су)финансирају из буџета Града. Ова иницијатива је посебно похваљена од стране удружења, али је истакнуто да је важан сегмент реализације финансираних пројеката њихово вредновање након реализације, са циљем идентификовања субјеката који дају значајан допринос у култури. Такође, постоји потреба да се путем конкурса подрже млади уметници из сфере визуелних уметности, дизајна, анимације, односно креативних индустрија, чиме би се направио баланс између старих и нових креативних индустрија.

Истакнуто је и да је Град доста учинио на унапређењу приступачности за особе са инвалидитетом, али да је и даље потребно радити на томе да се обезбеде адекватна места за њих у циљу праћења културног програма у институцијама културе.

Када је у питању инфраструктура у култури, цивилни сектор сматра да је Лесковцу неопходна: летња позорница за одржавање културног програма у летњим месецима на отвореном, адекватан простор за одржавање концерата, као и обезбеђивање већег броја паркинг места у близини институција културе које реализују програме за публику. Недостатак довољног броја паркинг места представља озбиљан проблем приликом одржавања важних културних догађаја.

Представници удружења грађана сматрају да је потребно унапредити и координацију и сарадњу између независне културне сцене Лесковца и институција културе ради размене идеја, обогаћивања програма у култури и адекватнијег ширења културе. Оваква врста сарадње би могла да реши много важних питања која се тичу: боље промоције индивидуалних стваралаца (термини за завичајне и мање познате ауторе); обезбеђивања адекватног простора за рад локалних удружења и самосталних уметника и уз то адекватно технично опремање просторија за рад слободних уметника из креативних индустрија; подршке младим ауторима на конкурсима за израду визуелног идентитета манифестација и догађаја у култури; веће заступљености манифестација слободних уметника како би пронашли своје место на локалној културној сцени. Решавање свих ових питања би унапредило локалну културну сцену, а обезбеђивање простора за рад различитих удружења (укључујући и културно уметничка друштва која чувају локалну и српску фолклорну традицију) је кључно за све представнике удружења у култури.

Конкретни предлози за унапређење локалне културне сцене града Лесковца се односе на оснивање симфонијског оркестра, организовање већег броја концерата, издвајање средстава за едукативне концерте за децу, за подршку стваралаштву на локалном дијалекту (представе, књижевне вечери, приредбе на тему историје града), обогаћивање културног програма ван градског подручја, у сеоским срединама, као и на обогаћивање летњег културног програма у Лесковцу фестивалима, сликарским и другим радионицама.

Сматра се да је оно што недостаје Лесковцу као граду сајам књига, који би могао бити и мањег обима и карактера, али који би свакако подстицао локалну популацију на читање. Од значаја би била и израда портала о култури и догађајима у култури који би објединио све информације из света културе.

SWOT ANALIZA

Чланови Радне групе за израду Плана развоја културе града Лесковца 2026-2030. године, на радионици одржаној 12.2.2026. године, идентификовали су кључне потенцијале, изазове и развојне потребе у систему културе на територији града Лесковца.

Израда SWOT анализе је заснована како на анализи доступних статистичких података, тако и на информацијама којима су располагали представници релевантних културних установа, организација и удружења. Овај документ садржи обједињену SWOT анализу културног сектора града Лесковца. SWOT анализа, заједно са анализом стања у култури представља основу на бази које су дефинисани конкретни циљеви, мере и активности за период спровођења Плана развоја културе града Лесковца од 2026. до 2030. године.

Анализа се фокусира на све важне чињенице кључне за развој културе у Лесковцу, културних политика и пројеката у култури. Фокусира се на кадрове, инфраструктуру, промоцију програма и пројеката, финансирање, видљивост установа културе, сарадњу свих актера на локалном нивоу који креирају културну нишу града.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
- Богато културно-историјско наслеђе (Дуга и богата историја града са археолошким остацима из свих периода као и јединствени споменици) - Повољан географски положај града (Коридор 10) (Лесковац је раскрсница значајних путева и спој језичко културних различитости) - Одлична институционална основа у култури - Задовољавајућа улагања града у културу - Манифестације културе са дугогодишњом традицијом - Добра база удружења у култури и самосталних уметника (песма, игра, музика...) - Постојање богате нематеријалне културне баштине (лесковачка четворка, дијалекат...) - Квалитетни људски ресурси у култури - Споменик природе „Кањон реке Вучјанке“ - Гостопримљивост и јужњачки темперамент - Бројни атрактивни локалитети, од којих су многи погодни за разноврсна културна дешавања и развој културног туризма - Богата гастрономска понуда	- Мали број реализованих међународних пројеката - Недостатак функционалних објеката у руралним срединама - Неадекватност простора установа културе (зграда библиотеке, архива...) - Недостатак простора за културна дешавања (концертна дворана, летња башта) - Недостатак простора за рад удружења и друштава из области културе - Недовољно развијена путна инфраструктура до значајних локалитета - Недостатак иницијативе младих за гајење фолклорне традиције - Недовољан број линија превоза у време одржавања манифестација - Неадекватни комуникациони алати за ширење информација о догађајима у култури - Слаба изложеност младих садржајима културе - Недостатак одговарајућег приступа младима - Недовољна информисаност младих о дешавањима у култури - Недовољан обим културних садржаја у школама и школским програмима - Недовољна промоција и презентација културно-историјског наслеђа и институција културе града - Недовољна координација активности међу субјектима у области културе, појединача, градских институција, удружења - Отпор појединца да промени начин рада
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
- Мере подршке државе у области културе - Програм Престоница културе 2026. - Тренд повећања буџетских средстава за потребе културе - Фондови (конкурси) за пројекте културе - Реализација програма едукације различитих група грађана о културном наслеђу - Уметници који раде и стварају ван Лесковца - Инострани уметници који гостују у Лесковцу - ЕХРО - Специфичност подручја југоисточне Србије (дијалекат, гастрономија...) - Сарадња културних установа са школама у граду и региону, како би се подигла свест младих о значају посећивања културних догађаја - Међународна размена (градови побратими) - Умрежавање културних установа са културним установама градова у региону кроз представе, концерте, сликарске изложбе, књижевне вечери - Интензивнија стручна едукација запослених у култури	- Недостатак кадрова у култури - Могућност нестабилних финансија и политичке ситуације у региону - Комерцијализација културе – Прилагођавање тржишту ради остваривања добити - Неусклађеност законских аката из различитих области - Економска ситуација појединца - Неједнак приступ културним садржајима - Губитак идентитета и традиције као тренд - Немотивисаност запослених у култури

ЦИЉЕВИ И МЕРЕ ПЛАНА РАЗВОЈА КУЛТУРЕ ГРАДА ЛЕСКОВЦА СА ДЕФИНИСАЊЕМ ЖЕЉЕНЕ ПРОМЕНЕ

ВИЗИЈА

Лесковац је Град сусрета који негује своје културно наслеђе, доступан је за сарадњу, упознавање и истраживање у култури и уметности, а културни и уметнички садржаји су део свакодневнице свих грађана.

Визија града Лесковца у области културе изражава тежњу да град Лесковац поново буде посебно место сусрета и стварања у култури, град у који људи долазе и са задовољством се увек враћају, град по мери свих грађана који активно учествују у културном и друштвеном животу и град који своје културно наслеђе гаји, подстиче и преноси на касније генерације.

Територијално позициониран у јужном делу Србије, кроз тематски широк дијапазон тема у култури, од културног наслеђа до савременог стваралаштва, Лесковац ће настојати да омогући ствараоцима и публици да активно учествују у креирању културног простора и програма и да на најбољи начин представи себе у Србији и ван њених граница. Град Лесковац има своју предност, јер се налази на раскрсници путева који га повезују са целим светом, што омогућава циркулацију изванредних људи и невероватних идеја у културном и креативном простору и то ће учинити да Лесковац буде препознатљивији на културној мапи значајних градова. Ова очекивана, жељена промена на којој ће заједно радити Градска управа Лесковца, локалне културне и образовне институције, цивилни сектор и слободни уметници учиниће Лесковац регионалним културним центром са значајним местом у европском културном простору.

Визија Лесковца у култури се ослања на визују из Плана развоја града Лесковца која ставља фокус на културу, односно на обавезу Града да води бригу о томе да грађани имају богат и разноврстан културни живот.

Општи циљ

Општи циљ Плана развоја културе града Лесковца за период 2026 – 2030. године гласи:

Очување богате културне баштине Лесковца уз подстицање савременог културног стваралаштва иновација, дигитализације, доступности културе свим грађанима, јачање сарадње између субјеката у култури и осталих институција, и подршку локалним уметницима и креативним индустријама.

Општи циљ развоја културе града Лесковца садржи све елементе који представљају стуб развоја културе у граду у периоду трајања и спровођења Плана развоја културе града Лесковца за период 2026-2030. године, ради обогаћивања културног живота грађана. Општи циљ изражава опредељеност града да обнови, заштити и негује своју богату културну баштину, да утиче на очување и незаборав локалне културе, традиције и обичаја, да омогући равноправно укључивање свих грађана у културни живот, бољу повезаност између актера на локалном нивоу, да подстиче и промовише уметничко стваралаштво као слободни израз људског духа, да приближи културне садржаје свим генерацијама и прилагоди их различитим укусима, уз незаобилазну интерпретацију културног наслеђа која одговара савременим изазовима развоја технологија и комуникацијских система путем дигитализације. Сви наведени елементи обогатиће културну понуду града Лесковца, важну покретачку платформу будућег развоја шире локалне средине.

У контексту унапређења културе и културног живота у граду Лесковцу, општи циљ има централну улогу у дефинисању праваца развоја културе и неопходних активности које ће обезбедити већи продор културе до свих чланова локалне заједнице. Овај циљ је темељ на којем су изграђени посебни циљеви и на којем ће се градити конкретне мере и решења у култури на локалном нивоу, а који су усмерени на унапређење културног живота локалног друштва.

Општи циљ је усклађен са општим циљем из Нацрта стратегије развоја културе Републике Србије за период од 2020. до 2029. године који гласи: „Унапређење улоге културе у животу грађана Републике Србије“ и са приоритетним циљем 3.1. из Плана развоја града Лесковца за период од 2023. до 2029. године који гласи: „Развити и унапредити културу и креативно стваралаштво“.

За мерење жељене промене на нивоу општег циља биће коришћени следећи **показатељи учинка** (показатељи ефеката јавне политике):

Показатељ ефеката јавне политике	Базна година	Почетна вредност	Циљана година	Циљана вредност	Извори верификације
Учешће издвојених средстава за културу у буџету града	2025.	7,64%	2030.	8%	Одлука о буџету
Проценат задовољних грађана програмима у култури од одабраног узорка за истраживање	2025.	Није мерено	2030.	45%	Истраживање задовољства грађана
Број посетилаца програма установа културе	2025.	105.943	2030.	115.000	Извештаји о раду установа културе

Посебни циљеви и мере

Поред општег циља, Радна група за израду Плана развоја културе дефинисала је 3 посебна циља и у оквиру њих мере и активности које су детаљно представљене у наредном поглављу заједно са показатељима учинка и резултата, на основу којих ће се пратити остварење циљева. Циљеви и мере Плана развоја културе Лесковца за период 2026-2030. године су произашли из анализе стања у култури, консултативног процеса, SWOT анализе и резултат су предлога и мишљења чланова Радне групе за израду Плана развоја културе Лесковца.

ПОСЕБНИ ЦИЉ 1 Унапређена повезаност и капацитети актера у култури	
МЕРА 1.1:	Унапређење сарадње са удружењима и подстицање креативних индустрија, разноликости и креативних израза самосталних уметника
МЕРА 1.2:	Развијање културних потреба и навика ученика и младих
МЕРА 1.3:	Унапређење капацитета и рада запослених у култури

ПОСЕБНИ ЦИЉ 2 Уведена савремена презентација културног наслеђа и савременог стваралаштва и повећана атрактивност културних знаменитости, локалитета и манифестација	
МЕРА 2.1:	Повећање туристичке атрактивности културне понуде Лесковца уз унапређење видљивости
МЕРА 2.2:	Коришћење дигиталних технологија у очувању и промоцији културне баштине
МЕРА 2.3:	Унапређење постојећих културних манифестација и унапређење културне понуде

ПОСЕБНИ ЦИЉ 3 Унапређена инфраструктура и опремљеност установа у култури	
МЕРА 3.1:	Унапређење и адаптација радног, изведбеног и изложбеног простора установа културе
МЕРА 3.2:	Изградња објеката у култури
МЕРА 3.3:	Ревитализација споменика и локалитета у култури

ПОСЕБНИ ЦИЉ 1: Унапређена повезаност и капацитети актера у култури

Установе културе су кључни актери у спровођењу културне политике и остваривању развоја културе на локалном нивоу. Међутим, често, ограниченост средстава и људских

ресурса значајно утиче на оно што установе могу да понуде и спроведу. У укупним средствима које Град издваја за културу, већи део средстава одлази на финансирање функционисања установа културе, док је део средстава за појединачне пројекте и програме мањи. Оваква расподела средстава се пресликава и на конкурсну процедуру и на одобрена средства по пројектима. Финансира се већи број пројеката, али су средства за појединачне пројекте често мањег обима.

Са друге стране, савремени захтеви публике где је потражња за визуелно снажном презентацијом догађаја и културног наслеђа знатно заступљена, захтева непрестано унапређење рада установа културе и представљања културног миљеа на локалном нивоу. У том смислу све је већи притисак на институције у култури да пажљиво планирају своје активности на средњорочном или чак дугорочном плану, да налазе алтернативне начине прибављања средстава, да улажу у своје људске ресурсе и организационе капацитете, како би оптимизовали свој рад и задовољили различите укусе публике. Једино на тај начин они могу да остану стварни носиоци стварања, обликовања, очувања и преношења културних вредности које изграђују друштво на локалном нивоу.

Овде не треба занемарити ни улогу цивилног сектора и струковних удружења која окупљају уметнике и професионалце у култури, а који имају значајну улогу у креирању уметничке и културне сцене Лесковца и доприносе развоју савременог стваралаштва, стварању иновативних уметничких форми, креативних индустрија и алтернативних уметничких израза и модела у култури. Они обогаћују културну сцену града, зато је важно у наредном периоду додатно унапредити сарадњу јавног и цивилног сектора, креирати нове начине заједничког рада на развоју локалне културне сцене и препознавању града Лесковца у Србији и ван њених граница.

Такође, за културни развој локалне средине од изузетног значаја је излагање деце културним садржајима од раног узраста, што је основ за њихово усмеравање ка интензивнијем учествовању у културном животу града. Културне потребе се јављају још у најранијем детињству, а развој културних потреба условљен је степеном културне партиципације. Све установе културе имају развијене програме који подразумевају учешће младих у презентацији програма које нуде, али је потребно створити услове за веће учешће у креирању културних садржаја који би подигли интересовање младих за културу. Иако постоје одређене активности и контакти, потребни су синергијски односи између образовања и културе са тачно утврђеним програмом, циљевима и начином рада, како би се повећао ниво изложености младих културним догађајима, а самим тим се и позитивно утицало на обликовање културног укуса и потреба деце и младих. Посебни циљ 1 Плана развоја културе града Лесковца ће се стога бавити и унапређењем сарадње између образовног система и културе, где би се конкретним активностима утицало на развој културних потреба и навика ученика, уз подизање свести о значају савременог стваралаштва и културно-историјског наслеђа.

Остваривањем овог посебног циља тежи се стварању професионално ојачаног, координисаног и транспарентног локалног система културе, који омогућава квалитетно програмско деловање, равномерни развој културне сцене и дугорочну одрживост установа културе и цивилног сектора. Такође, овим циљем ће се утицати да се локални актери у култури повежу и да кроз међусобну сарадњу омогуће квалитетно и ефикасно трошење ограничених јавних средстава, с обзиром на присутну повећану потребу за развојем у овој области у складу са савременим стандардима.

Показатељи учинка	Базна година	Почетна вредност	Циљана година	Циљана вредност	Извори верификације
% запослених у установама културе који су изложени било ком виду едукације ради унапређења рада и професионализације	2025.	Није мерено	2030.	50%	Одлука о буџету
Удео културних и креативних активности локалних удружења и појединаца у културним програмима Града	2025.	Није мерено	2030.	20%	Извештаји о раду установа културе
Број сати у току школске године које свака генерација деце проведе изложена културним садржајима на организован начин (сарадња између школа и културних институција)	2025.	Није мерено	2030.	20	Извештаји основних и средњих школа

Ради постизања наведених вредности показатеља учинка за **Посебни циљ 1**, дефинисане су **стратешке мере** које ће бити предузете у периоду спровођења Плана развоја културе града Лесковца за период 2026 -2030. године. Реч је о следећим мерама:

МЕРА 1.1: Унапређење сарадње са удружењима у култури и подстицање креативних индустрија, разноликости и креативних израза самосталних уметника

Опис мере:

У оквиру мере планирано је успостављање уређеног, координисаног и развојно оријентисаног система сарадње са ванинституционалним сектором који треба да допринесе развоју културног живота у Лесковцу, размени информација о савременим уметничким тенденцијама и координисаном планирању активности. Оснивање Савета за културу допринеће заједничком обликовању културне понуде Лесковца, а Савет ће бити задужен и за праћење спровођења Плана развоја културе града, вршиће мониторинг и евалуацију реализованих активности.

Реализацијом појединих активности очекује се и унапређење културне понуде, циљано усмеравање одређених финансијских ресурса Града за пројекте у култури који могу да допринесу очувању и развоју културног идентитета града и развоју нових креативних сектора. То се може постићи увођењем додатних критеријума за вредновање пројеката у овој области.

Велики акценат у оквиру ове мере се ставља на обезбеђивање услова за рад постојећих удружења, друштава и самосталних уметника у области културе, што значајно може да утиче на унапређење културне разноврсности, окупљања већег броја грађана у центар културног стварања и дешавања града Лесковца, као и очување културног идентитета. Нагласак је

стављен и на решавање проблема културно-уметничких друштава, чије је постојање кључно за очување локалне и националне фолклорне традиције.

Активности у оквиру Мере 1.1.

1. Формирање Савета за развој културе састављеног од представника удружења у култури, истакнутих уметника и јавног сектора (размена информација о савременим уметничким тенденцијама, праћење реализације развоја културе).
2. Унапређење конкурса за одабир пројеката у области културе у складу са приоритетима из Плана развоја културе за период 2026-2030. године.
3. Подстицање развоја креативних сектора као што су дизајн, дигиталне уметности и др. кроз конкурсе.
4. Обезбеђивање адекватног простора за рад удружења и друштава из области културе.
5. Подршка раду локалних КУД-ова у очувању и одржавању традиционалних игара, песама, народних ношњи и обичаја.

Тип мере: информативно-едукативна, подстицајна

Процена потребних финансијских средстава: 95.000.000 РСД

Могући извори финансирања: интерно и екстерно

Одговорност за спровођење (носилац мере): Одељење за друштвене делатности и локални развој

Други учесници у спровођењу: Градско веће – члан Градског већа задужен за културу и туризам, установе културе чији је оснивач град Лесковац, удружења у култури, самостални уметници, професионалци у култури

Показатељи резултата	Базна година	Почетна вредност	Циљана година	Циљана вредност	Извори верификације
Број иницијатива Савета за развој културе за реализацију заједничких активности јавног и приватног сектора	2025.	-	2030.	10	Уговори, записници са састанака
Број унапређених простора за несметан рад удружења и друштава из области културе	2025.	-	2030.	1	Уговори са удружењима о коришћењу адаптираног простора
Број подржаних пројеката креативног сектора	2025.	5	2030.	15	Закључени уговори
Број подржаних културно уметничких друштава	2025.	1	2030.	3	Извештај Одељења за друштвене делатности и локални развој

МЕРА 1.2: Развијање културних потреба и навика ученика и младих**Опис мере:**

Ова мера је усмерена на подстицање веће укључености деце у културни живот града од најранијег узраста и подстицање синергијских односа између установа образовања и културе, успостављањем формалне сарадње између њих. Мера доприноси ширењу културе, унапређивању едукације деце у култури и подизању свести младих о значају савременог стваралаштва и културно-историјског наслеђа. Проблем младих у култури је, врло често, неприлагођеност садржаја савременим токовима и ономе што они очекују, па би полазна основа у реализацији ове мере било истраживање потреба младих у култури спровођењем истраживања. Активности су предложене на начин да приближе догађаје и манифестације у култури различитим узрастима деце, да се деци омогући да учествују у креирању програма који се тичу њих или да учествују у дефинисању циљева и мера у оквиру својих културно – едукативних програма.

Мера такође подразумева увођење редовне праксе посете ученика установама културе, креирању културних рута за ученике ради упознавања са културно историјским наслеђем града, обичајима и традицијом, праксу извођења наставе у установама културе, као и организацију посета запослених из установа културе образовним институцијама, осмишљавање тематских радионица и сл.

Активности у оквиру Мере 1.2.

1. Дефинисање потреба младих у култури спровођењем истраживања.
2. Израда Програма у култури који су намењени деци и младима.
3. Реализација Конкурса за пројекте за децу и младе у култури.
4. Формално успостављање сарадње између установа културе чији је оснивач Град и образовних институција.
5. Едукација младих о нематеријалној културној баштини (очување традиције, језика – дијалекта и обичаја).
6. Развој тематских културних рута за децу и младе уз постављање мултимедијалних водича.
7. Промовисање занимања у култури намењених ученицима завршних разреда.
8. Оснивање одељења за тинејџере у Народној библиотеци Лесковца.
9. Организовање летњих школа и радионица у култури за децу и младе током летњег распуста.
10. Укључивање деце и младих у креирање програма за младе у оквиру ЛКЦ-а.

Тип мере: информативно-едукативна

Процена потребних финансијских средстава: 8.000.000 РСД

Могући извори финансирања: интерно и екстерно

Одговорност за спровођење (носилац мере): Одељење за друштвене делатности и локални развој

Други учесници у спровођењу: Градско веће – члан градског већа задужен за културу и туризам, члан градског већа задужен за омладину, члан градског већа задужен за образовање, установе културе чији је оснивач Град, предшколска установа, основне и средње школе, Канцеларија за младе

Показатељи резултата	Базна година	Почетна вредност	Циљана година	Циљана вредност	Извори верификације
Број развијених културних програма намењених деци и младима у складу са мишљењима из истраживања	2025.	-	2030.	3	Извештаји о раду установа културе
Број реализованих едукација из области културе у школама	2025.	-	2030.	25	Извештаји о раду установа културе
Број развијених културних рута за децу и младе	2025.	-	2030.	3	Извештаји о раду установа културе
Број спроведених мерења потреба и информисаности младих о културно историјском наслеђу	2025.	-	2030.	2 (на почетку и на крају спровођења Плана)	Анализа истраживања

МЕРА 1.3: Унапређење капацитета и рада запослених у култури

Опис мере:

Реализацијом ове мере постиже се институционално и кадровско јачање запослених у установама културе, са централним местом планирања рада у средњорочном периоду, унапређеном организацијом рада, унапређеном међусобном сарадњом између установа и бољом промоцијом програма и пројеката које установе спроводе. Такође, неопходно је употпуњавање кадровских потенцијала Одељења за друштвене делатности – Одсека за културу, спорт и информисање, како би се предвиђене активности спроводиле у складу са потребама које План развоја културе града Лесковца изискује.

Важан део спровођења активности из ове мере се односи на континуирано образовање, обучавање и усавршавање стручног кадра у установама културе са циљем усклађенијег и одрживог функционисања система културе на локалном нивоу, који је спреман да одговори на реалне потребе грађана, савремене прохтеве и укусе и допринесе већој улози културе у развоју друштва. Од суштинског значаја за унапређење културног живота грађана и укључивања Лесковца на међународну културну сцену је едукација кадрова у установама културе за аплицирање код различитих финансијера и фондова и обезбеђивање додатних средстава за реализацију иновативних пројеката у култури, иновирања рада и презентације садржаја које свака установа културе нуди.

Активности у оквиру Мере 1.3.

1. Запошљавање нових кадрова у Одсеку за културу, спорт и информисање и реализација стручног усавршавања.
2. Организовање стручног усавршавања за запослене у институцијама културе чији је оснивач Град, ради усвајања најновијих метода очувања и промоције културне баштине.
3. Припрема средњорочних планова развоја установа културе.
4. Реализација студијских посета за запослене у установама културе.
5. Оптимизација рада у установама културе (измена систематизације радних места, реорганизација рада).
6. Успостављање сарадње између установа културе и израда заједничких програма за реализацију културно-туристичких тура.
7. Израда Плана маркетинга установа културе заједно са годишњим програмом рада.
8. Спровођење истраживања културне партиципације и мишљења грађана Лесковца, ради прилагођавања програма локалних установа културе.
9. Спровођење евалуације програма Лесковац – Престоница културе.
10. Успостављање стручне праксе и/или менторства у установама културе за ученике средњих школа.
11. Ангажовање волонтера за реализацију програма установа културе.

Тип мере: институционално – управљачко - организациона

Процена потребних финансијских средстава: 10.000.000 РСД

Могући извори финансирања: интерно и екстерно

Одговорност за спровођење (носилац мере): Одељење за друштвене делатности и локални развој

Други учесници у спровођењу: установе културе чији је оснивач Град

Показатељи резултата	Базна година	Почетна вредност	Циљана година	Циљана вредност	Извори верификације
% запослених у култури који похађају програме стручног усавршавања	2025.	Није мерено	2030.	20	Извештаји о раду установа културе
Број установа културе у којима је извршена оптимизација рада	2025.	-	2030.	5	Извештаји о раду установа културе
Број спроведених истраживања о културној партиципацији и мишљењу грађана	2025.	-	2030.	2 (на почетку и на крају спровођења Плана)	Извештаји о раду установа културе
Број развијених програма за реализацију културно-туристичких тура	2025.	1	2030.	5	Извештаји о раду установа културе
Број прилагођених програма установа културе према предлозима и	2025.	-	2030.	2	Извештаји о раду установа културе

мишљењима грађана (након истраживања)					
--	--	--	--	--	--

ПОСЕБНИ ЦИЉ 2 Уведена савремена презентација културног наслеђа и савременог стваралаштва и повећана атрактивност културних знаменитости, локалитета и манифестација

Анализа ресурса у култури указује на то да град Лесковац има значајно културно наслеђе, велики број самосталних уметника и стваралаца, као и традицију у организацији значајних културних догађаја и манифестација. Са друге стране, анализа стања у култури је показала да културна понуда града треба да буде још богатија и савременија, а промоција програма који се нуде боља.

Ради боље презентације, препознатљивости и промоције културног богатства града Лесковца потребна је већа развијеност дигиталне инфраструктуре у култури. Неопходна је примена интерактивних, савремених начина презентације културолошког богатства, што значајно доприноси повећању знања и свести о важности културе међу грађанима и другим посетиоцима, као и потреби да се овакви садржаји посећују.

Делимично недостаје и подршка народној игри која живи најпре кроз културно-уметничка друштва, а поред тога град нема симфонијски оркестар за извођење дела класичне музике, који представља стуб културног живота већих градова. Манифестације у култури су развијене, али би облик њихове презентације требало у већој мери да прати трендове у свету, што би допринело освежењу лесковачке културне сцене.

Град Лесковац има значајан потенцијал за развој културног туризма, који је потребно развијати имајући у виду значајне манифестације које Лесковац организује уназад годинама, а које у град привлаче многе посетиоце не само са локалног, већ и регионалног и ширег подручја. Овај сегмент културе је потребно развијати плански и систематски како би Лесковац, уз своју туристичку понуду, могао да промовише богатство материјалног и нематеријалног културног наслеђа и да ојача своју препознатљивост на културној мапи Србије. То подразумева развој конкурентних и атрактивних културно-туристичких производа који могу да задовоље укусе савременог туристе или конзумента културних садржаја, а њихова презентација мора да буде инвентивна, иновативна и привлачна.

Посебан циљ 2 према томе настоји да одговори на савремене изазове и апетите данашњег конзумента, као и на изазове у развоју технологија и комуникацијских система у култури, како би културни садржаји били пријемчивији грађанима и посетиоцима Лесковца. Усмерен је ка развоју процеса дигитализације, који је од великог значаја за истраживање, заштиту, представљање и интерпретацију локалног културног наслеђа, као и представљање и интерпретацију савременог стваралаштва.

Његовом реализацијом се очекује и унапређење партиципације грађана у културном животу града и њиховог уживања у културним садржајима, што свакако доприноси

бољем квалитету живота заједнице. У исто време, Посебан циљ 2 је веома важан за развој културних потреба свих генерација, при чему најважнију улогу имају установе културе које треба да раде на промоцији и афирмацији својих садржаја кроз сарадњу са грађанима, медијима, појединцима у култури и организацијама цивилног друштва.

Показатељи учинка	Базна година	Почетна вредност	Циљана година	Циљана вредност	Извори верификације
% грађана који су најмање 2 пута присуствовали неком културном догађају/посетили културну знаменитост у периоду од 12 месеци (од одабраног узорка за истраживање)	2025.	Није мерено	2030.	30%	Истраживање задовољства грађана
Удео креативних и дигиталних презентација у култури у односу на укупан број презентација у култури	2025.	5%	2030.	10%	Извештаји о раду установа културе
Удео унапређених манифестација и догађаја у култури у односу на укупан број манифестација и догађаја	2025.	5%	2030.	10%	Извештаји о раду установа културе

МЕРА 2.1: Повећање туристичке атрактивности културне понуде Лесковца уз унапређење видљивости

Опис мере:

Суштина реализације ове мере јесте намера града Лесковца да кроз различите активности унапреди туристичку атрактивност културне понуде и интензивније промовише своју локалну културу, уметнике и знаменитости. То ће се постићи осмишљавањем културно-туристичких тура и увођењем садржаја који ће подигнути атрактивност Лесковца као града, где гастрономија и туризам нису и не треба да буду једини мотиви посете граду. Реализацијом ове мере посетиоцима града се омогућава да упознају историју Лесковца, културну баштину и савремено стваралаштво, са намером да им се пружи већи ужитак приликом боравка у граду.

Такође, овом мером се подиже атрактивност културне понуде Лесковца постављањем touch-screen табли/плоча у граду са информацијама о програмима из културе и виртуелним турама кроз лесковачку историју. У циљу унапређења промоције културних догађаја у Лесковцу, током реализације пројекта Лесковац – Престоница културе 2026, биће израђена дигитална градска платформа за културу. На платформи ће бити представљене установе и организације у култури, културна понуда Лесковца, и биће омогућена интерактивна комуникација путем четботова. Дигитална платформа ће представљати својеврсни културни водич кроз културни

живот града. Овако замишљена, платформа омогућава свима да се упознају са свим оним што Лесковац може да понуди у култури и да бирају садржаје који их интересују.

Активности у оквиру Мере 2.1.

1. Попис свих материјалних и нематеријалних културних добара од локалног, регионалног или ширег значаја.
2. Постављање информативних, touch-screen табли/плоча у граду са приказом важних културних локалитета и дешавања у култури.
3. Развој виртуелних тура у култури.
4. Развој културно-туристичких пакета који укључују посете културним знаменитостима, учествовање у локалним манифестацијама и дегустацији локалне гастрономије.
5. Израда дигиталне градске платформе за културу (Престоница културе).
6. Промоција културно-историјских споменика и културне понуде Лесковца на значајним местима окупљања у граду путем ЛЕД екрана.
7. Осликавање мурала на старим зградама у граду.
8. Увођење панорамских аутобуса за обилазак археолошких локалитета и знаменитости.
9. Перформансе у култури на отвореном.
10. Постављање и обнављање туристичке сигнализације на значајним културно-туристичким тачкама ван градског подручја.
11. Обезбеђивање интензивнијег и временски прилагођеног јавног превоза у међумесном саобраћају у време трајања значајних културних манифестација и догађаја.

Тип мере: информативно – едукативна,

Процена потребних финансијских средстава: 75.000.000 РСД

Могући извори финансирања: интерно и екстерно

Одговорност за спровођење (носилац мере): Одељење за друштвене делатности и локални развој

Други учесници у спровођењу: установе културе чији је оснивач Град, Туристичка организација Лесковца, удружења грађана у култури, Одељење за комунално-стамбене послове, саобраћај и инфраструктуру.

Показатељи резултата	Базна година	Почетна вредност	Циљана година	Циљана вредност	Извори верификације
Број идентификованих и промовисаних културно-туристичких пакета	2025.	-	2030.	3	Извештај о раду Одељења за друштвене делатности и локални развој
Број догађаја/активности који повећавају културно-туристичку атрактивност града	2025.	-	2030.	3	Извештај о раду Одељења за друштвене делатности и локални развој
Број муралом осликаних зграда у граду	2025.	-	2030.	3	Извештај о раду Одељења за друштвене

Број комуникационих алата који унапређују информације о догађајима и новостима у култури	2025.	3	2030.	5	делатности и локални развој Извештај о раду Одељења за друштвене делатности и локални развој
--	-------	---	-------	---	---

МЕРА 2.2: Коришћење дигиталних технологија у очувању и промоцији културне баштине

Опис мере:

У оквиру ове мере планиране су активности које се односе на осавремењивање културне понуде Лесковца коришћењем дигиталних технологија и комуникационих система, са циљем унапређења пријемчивости културних садржаја намењених различитим генерацијама, од деце и младих до одраслих и старијих грађана. Планирани процес дигитализације лесковачке културне баштине ће савременом посматрачу омогућити представљање и интерпретацију културног наслеђа на интересантан начин, омогућавајући му да кроз визуелни приказ доживи дух старих времена.

Документовањем нематеријалне баштине кроз видеозаписе, фотографију, едукативне публикације, културни садржаји ће постати приступачнији и ближи публици. Такође, дигитализација архивске грађе, завичајних збирки, посебних фондова итд. је од великог значаја за истраживање и заштиту културног наслеђа града и омогућиће свим заинтересованим грађанима да лакше приступају грађи која их интересује. Дигитализацијом ће се конзументу у култури омогућити интерактиван однос, приликом чега ће сам моћи да бира садржаје који су за њега интересантни.

У оквиру ове мере планирано је и унапређење интернет страница установа културе, на начин да буду приступачне за особе са инвалидитетом.

Активности у оквиру Мере 2.2.

1. Дигитализација збирке Народног музеја Лесковац.
2. Дигитализација архивске грађе.
3. Дигитализација Завичајне збирке и посебних фондова, црквених књига и рукописних збирки завичајних аутора.
4. Документовање нематеријалне баштине кроз видеозаписе, фотографију, и писану грађу.
5. Реализација специјализованог курса за израду 3D модела, анимацију и визуелизацију за запослене у установама културе.
6. Израда мултимедијалних водича за локалитете.
7. Унапређење веб сајтова установа културе уз прилагођавање потреба особа са инвалидитетом.

Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга

Процена потребних финансијских средстава: 25.000.000 РСД

Могући извори финансирања: интерно и екстерно

Одговорност за спровођење (носилац мере): Одељење за друштвене делатности и локални развој

Други учесници у спровођењу: установе културе чији је оснивач Град

Показатељи резултата	Базна година	Почетна вредност	Циљана година	Циљана вредност	Извори верификације
Број припремљених мултимедијалних водича за локалитете	2025.	-	2030.	3	Извештај о раду Одељења за друштвене делатности и локални развој
Број установа културе које су завршиле дигитализацију грађе	2025.	-	2030.	2	Извештај о раду установа културе
Број места у граду на којима се промовише локална културна баштина	2025.	-	2030.	3	Извештај о раду Одељења за друштвене делатности и локални развој

МЕРА 2.3: Унапређење постојећих културних манифестација и унапређење културне понуде

Опис мере:

Фестивали и манифестације су један од идентитета града Лесковца, зато је ова мера посвећена унапређењу атрактивности постојећих догађаја у култури, са циљем повећања заинтересованости публике за њих и њихове веће препознатљивости на широј културној сцени.

Такође, мера подразумева и увођење нових културних активности ради унапређења културне понуде града почевши од програма Лесковац – Престоница културе 2026. године, у оквиру које ће по први пут бити реализоване поједине активности као пилот пројекти. Ова мера подразумева и реализацију активности које директно укључују поједине циљне групе грађана (нпр. старе, особе са инвалидитетом) да активно учествују у културном животу Лесковца, организовање програма посвећених локалној историји, знаменитим личностима из Лесковца и обележавању јубилеја. По први пут ће се грађанима омогућити да и сами учествују у креирању културног живота града путем реализације партиципативног програма Чаршијске приче, како би се присетили старог Лесковца и његове главне улице Краља Петра I која је била срце градског живота и која је у потпуности уништена током савезничког бомбардовања 1944. године, кроз изложбу фотографија и записа. Циљ је и да се кроз програм „Цеп’ свет“ изађе из локалних оквира кроз партнерство са међународним установама и организацијама у области културе.

Активности у оквиру Мере 2.3.

1. Реализација учешћа локалног становништва и публике у креирању културног живота града кроз програм Чаршијске приче (програм Престонице).
2. Организација радионица сликарства, вајарства, израде мозаика и занатства за старију циљну групу.
3. Развој и реализација инклузивних културних програма.
4. Реализација програма Наша Србија (програм Престонице).
5. Реализација догађаја Линија сећања (програм Престонице).
6. Представљање живота и дела Николе Скобаљића (витешки фестивали, едукативни програми, радионице са повезивањем са савременим вредностима части, одговорности и заједништва).
7. Постављање споменика краљу Милану (програм Престонице).
8. Реализација програма Цел свет (програм Престонице).
9. Унапређење манифестација установа културе чији је оснивач Град на градском и сеоском подручју.
10. Организација догађаја летњи дани сликарства и гастрономије (школа сликања и кувања).
11. Оснивање градског симфонијског оркестра.
12. Набавка концертног клавира.
13. Обезбеђивање прилагођених садржаја уз тумаче и титлове за особе са инвалидитетом.
14. Организовање трибина за представљање живота и рада познатих лесковчана „Spark&Stars“ – Престоница културе.

Тип мере: Информативно-едукативна

Процена потребних финансијских средстава: 100.000.000 РСД

Могући извори финансирања: интерно и екстерно

Одговорност за спровођење (носилац мере): Одељење за друштвене делатности и локални развој

Други учесници у спровођењу: установе културе чији је оснивач Град, Музичка школа, удружења у култури

Показатељи резултата	Базна година	Почетна вредност	Циљана година	Циљана вредност	Извори верификације
Број нових активности у културној понуди Лесковца	2025.	-	2030.	4	Извештај о раду Одељења за друштвене делатности и локални развој
Број манифестација које су унапређене програмски	2025.	5	2030.	8	Извештај о раду установа културе
Основао градски симфонијски оркестар (Да/Не)	2025.	Не	2030.	Да	Извештај о раду Одељења за друштвене делатности и локални развој

ПОСЕБНИ ЦИЉ 3 Унапређена инфраструктура и опремљеност установа у култури

Један од највећих проблема локалног система културе јесте дотрајалост објеката, неадекватна техничка опремљеност институција, недостатак простора за базичне делатности установа културе, какви су на пример депои у музеју и архиву, простор за библиотекарску делатност, домови културе у селима који захтевају реконструкцију, итд. Према мишљењу грађана Лесковца, реконструкција објеката у култури је нешто чему треба посветити највише пажње, иза чега следи изградња нових објеката и техничко опремање установа. Локална самоуправа из свог буџета издваја значајна средства за ревитализацију објеката и омогућавање несметаног рада установа културе, али слаба заступљеност капиталних пројеката финансираних споља знатно успорава овај процес. Због тога локална самоуправа мора да прибегне етапном улагању у унапређење објеката културе, што захтева време.

Потреба за плански усмереним капиталним улагањима у установе културе, као и инвестиционом одржавању културне инфраструктуре подразумева јасно дефинисане приоритете и већи ангажман локалних актера у култури за прибављање ресурса ван локалног буџета. Овоме треба придодати и бригу о очувању и заштити културних добара, меморијалних споменика, археолошких налазишта, музеја и спомен-обележја, који представљају симболе остатка прошлости Лесковца и његове околине.

Решавање проблема стања објеката установа културе и њихово техничко опремање су грађани навели као важан сегмент за унапређење културног живота у Лесковцу. Један део сматра да је потребно радити и на изградњи нових објеката што ће и бити фокус овог Плана развоја културе. Свакако, стварање функционалних, безбедних и савремено опремљених простора за рад установа културе, уз истовремено очување и ревитализацију културног наслеђа, представљају приоритет Града.

Остваривањем **Посебног циља 3** тежи се дугорочном очувању културне инфраструктуре и непокретних културних добара, обезбеђивању адекватне опреме за развој програма и активности, као и унапређењу капацитета за организацију културних садржаја.

Показатељи учинка	Базна година	Почетна вредност	Циљана година	Циљана вредност	Извори верификације
% установа културе у којима је извршена реконструкција дела или целог објекта у односу на све објекте у култури	2025.	30	2030.	50	Извештаји о раду установа културе

Број места за публику у установама културе	2025.	1.507	2030.	2.400	Извештаји о раду установа културе
Број локалитета у култури на којима су извршени инфраструктурни радови у односу на укупан број локалитета	2025.	-	2030.	1	Извештаји о раду установа културе
% буџета за културу који се издваја за очување и обнову културног наслеђа	2025.	1%	2030.	20%	Одлуке о буџету

МЕРА 3.1: Унапређење и адаптација радног, изведбеног и изложбеног простора установа културе

Опис мере:

У оквиру ове мере планирано је обнављање инфраструктурних и техничко-технолошких капацитета објеката у култури, ради стварања функционалних и савремено опремљених просторних услова за рад установа културе. Решавање проблема стања објеката установа културе је од стране учесника консултативног процеса оцењено као приоритет за унапређење културног живота у Лесковцу у области инфраструктуре, иза чега следи изградња нових културних центара и објеката. Реализација ове мере доводи до унапређења културног живота грађана Лесковца, стварањем пријатног и модерног амбијента приликом боравка конзумента лесковачке културне сцене у њима, али се у исто време отвара и могућност да се одржавају културни програми најразличитијих форми.

С обзиром на велике потребе обнове и адаптације, најпре ће се пописати стање објеката културе, како у градском тако и у руралном подручју, и у зависности од хитности санације, реконструкције и изградње, направиће се листа приоритета. У оквиру ове мере ће се реализовати и два пројекта санације објеката у оквиру пројекта Лесковац – Престоница културе 2026. године (Адаптација сале Народног музеја у Лесковцу и реконструкција, опремање и адаптација зграде Дома војске у концертну дворану), чиме ће се унапредити капацитети за организацију савремених културних садржаја и развој нових програма и активности у култури. Приликом обнове и реконструкције водиће се рачуна о приступачности установа културе за несметано кретање особа са инвалидитетом, деце и старијих лица.

Активности у оквиру Мере 3.1.

1. Израда листе постојећих објеката културе и дефинисање потреба за новим објектима уз приоритизацију према степену важности и хитности обнове, реконструкције или изградње.
2. Израда и усвајање плана обнове, реконструкције и изградње објеката уз дефинисање годишњег издвајања средстава из буџета за реализацију активности.

3. Реконструкција, опремање и адаптација зграде Дома војске у концертну дворану, Музичку школу и летњу башту (Лесковац – Престоница културе).
4. Адаптација сале Народног музеја у Лесковцу (Лесковац – Престоница културе).
5. Санација депоа Народног музеја у Лесковцу.
6. Реконструкција Дома културе Брестовац.
7. Реконструкција велике сале Дома културе Печењевце.
8. Реконструкција Дома културе Вучје (мала сала).
9. Реконструкција комплекса Дома културе Грделица.
10. Реконструкција Музеја текстилне индустрије Стројковце.
11. Измештање фонда Народне библиотеке „Радоје Домановић” у Грделици у адекватне просторије.
12. Измештање завичајне збирке са галеријским простором Народне библиотеке „Радоје Домановић” у Лесковцу.
13. Реконструкција, адаптација и опремање летње баште Лесковачког културног центра.
14. Повећана приступачност културних објеката и места дешавања особама са инвалидитетом, укључујући и адекватно планирање места за седење.
15. Извођење архитектонско – грађевинских радова за трећу фазу сталне поставке Буне, устанци и ратови.

Тип мере: Обезбеђивање добара и пружање услуга од стране учесника у планском систему

Процена потребних финансијских средстава: Није могуће проценити због недостатка плана и пројектно техничке документације за реконструкцију и опремање

Програм: Лесковац Престоница културе 228.658.742,00 РСД

Могући извори финансирања: интерно и екстерно

Одговорност за спровођење (носилац мере): Одељење за друштвене делатности и локални развој

Други учесници у спровођењу: установе културе чији је оснивач Град

Показатељи резултата	Базна година	Почетна вредност	Циљана година	Циљана вредност	Извори верификације
Број реконструисаних објеката културе	2025.	3	2030.	5	Извештај о раду установа културе
Број објеката са унапређеном приступачношћу за особе са инвалидитетом	2025.	4	2030.	6	Извештај о раду установа културе
Број технички унапређених просторија и сала за реализацију програма у култури	2025.	10	2030.	13	Извештај о раду установа културе

МЕРА 3.2: Изградња објеката у култури**Опис мере:**

Ова мера је усмерена на активности које се тичу капиталних улагања у установе културе и културну инфраструктуру. Мером се најпре решава недостатак адекватног простора за Историјски архив и Библиотеку, а затим и адекватан приступ до Скобаљић града, средњовековног утврђења који се налази на стрмој и неприступачној литици, југозападно и изнад села Вучја.

Ради заштите историјске грађе и проширења капацитета за њен смештај, Историјском архиву је потребна нова зграда с обзиром на то да је зграда коју користи неадекватна, нема довољно смештајног простора и у поступку пред Агенцијом за реституцију враћена је наследницима. Изградњом нове зграде Архива, омогућио би се рад установе у новим и адекватним условима.

Такође, постојећи просторни и технички капацитети библиотеке не одговарају у потпуности савременим потребама корисника, обиму књижевног фонда и развојним правцима библиотечно-информационе делатности. У садашњој згради не постоји адекватан и заштићен простор за завичајни фонд, зато је потребна изградња мултифункционалног културно-образовног центра, са отвореним и приступачним простором за све категорије корисника. Овом мером планира се и изградња Градске галерије, због недостатка оваквог простора у граду.

Активности у оквиру Мере 3.2.

1. Изградња новог објекта Народне библиотеке Лесковац.
2. Изградња новог објекта Историјског архива Лесковац.
3. Уређење приступа до Скобаљић града.
4. Изградња Градске галерије.

Тип мере: Обезбеђивање добара и пружање услуга од стране учесника у планском систему

Процена потребних финансијских средстава: Није могуће проценити средства због недостатка пројектно техничке документације за изградњу објеката

Могући извори финансирања: интерно и екстерно

Одговорност за спровођење (носилац мере): Одељење за друштвене делатности и локални развој

Други учесници у спровођењу: Историјски архив, Библиотека, Музеј, Градско веће – члан градског већа задужен за област планирања и изградње

Показатељи резултата	Базна година	Почетна вредност	Циљана година	Циљана вредност	Извори верификације
Број новоизграђених објеката у култури	2025.	-	2030.	2	Извештај о раду Одељења за друштвене делатности и локални развој

МЕРА 3.3: Ревитализација споменика и локалитета у култури**Опис мере:**

Један од важних чинилаца локалне културе града Лесковца су споменици у култури и локалитети који чине лесковачко непокретно културно добро из прошлости, а који су од великог значаја за културу града. У оквиру ове мере град ће реализовати активности у вези са унапређењем стања споменика, спомен обележја и локалитета у циљу очувања, заштите и повећања њихове атрактивности. Намера је да локални споменици културе постану део туристичке понуде града Лесковца, омогућавајући посетиоцима да се упознају са културним вредностима града.

Активности у оквиру Мере 3.3.

1. Обнављање комплекса „Спомен парк Револуције“.
2. Обнављање комплекса споменика у Араповој долини.
3. Изградња парковско рекреативних садржаја на платоу брда Хисар у складу са мерама заштите регистрованог археолошког локалитета.
4. Обнављање споменика у Грделици.
5. Унапређење управљања спомеником природе Кањона реке Вучјанке.
6. Обнављање споменика Палим за отаџбину 1912-1918. године.

Тип мере: Обезбеђивање добара и пружање услуга од стране учесника у планском систему

Процена потребних финансијских средстава: Није могуће проценити средства због недостатка пројектно техничке документације

Могући извори финансирања: интерно и екстерно

Одговорност за спровођење (носилац мере): Одељење за друштвене делатности и локални развој

Други учесници у спровођењу: установе културе чији је оснивач Град, Одељење за урбанизам, Градско веће – члан градског већа задужен за област планирања и изградње

Показатељи резултата	Базна година	Почетна вредност	Циљана година	Циљана вредност	Извори верификације
Број покренутих или реализованих активности на ревитализацији споменика и локалитета у култури	2025.	3	2030.	5	Извештај о раду Одељења за друштвене делатности и локални развој

ОКВИР ПРОГРАМСКОГ БУЏЕТА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА РАЗВОЈА КУЛТУРЕ ЛЕСКОВЦА ЗА ПЕРИОД 2026 – 2030. ГОДИНЕ

Изработом и усвајањем Плана развоја културе града Лесковца за период 2026 – 2030. године (у даљем тексту План), стварају се услови за доследно спровођење дефинисаних мера и активности уз обезбеђивање потребних финансијских средстава из буџета града Лесковца и средстава која би се могла обезбедити путем аплицирања на конкурсима за финансирање пројеката у области културе од стране донатора или виших нивоа власти. Финансијска средства за реализацију Плана се у знатној мери очекују из буџета града Лесковца за већину мера којима се овај План бави, али се приликом израде Плана ослањало и на средства из осталих познатих извора, како би се обезбедила боља реализација свих активности предвиђених документом. Такође, водило се рачуна да се све активности које су саставни део свакодневног рада институција које ће спроводити активности дефинисане Планом не планирају у укупним средствима потребним за реализацију документа, већ да се ове активности спроводе у оквиру редовног ангажовања запослених, односно служби у оквиру надлежних институција.

Када је реч о надлежностима локалних самоуправа у Републици Србији, са посебним фокусом на програме и пројекте у култури, средствима буџета града Лесковца највише ће бити подржане планиране мере у области унапређења сарадње са организацијама цивилног друштва, унапређења културних навика и обликовање укуса у култури код деце и младих, унапређења капацитета и рада установа културе, унапређења културне понуде, дешавања и манифестација и уопште, унапређења сарадње између свих актера у култури са циљем повећања атрактивности културне понуде Града. Практично, кроз финансирање реализације активности и пројеката предвиђених Планом развоја културе града Лесковца за период 2026 – 2030. године, омогућиће се унапређење стања у већини области значајних за развој културе Лесковца.

Када су у питању инфраструктурна улагања у објекте културе, локалитете и изградњу нових објеката, град Лесковац ће се значајно ослањати на средства из других извора, пре свега на програме Министарства културе Републике Србије и средства из осталих извора. Значајна средства за инфраструктурна унапређења ће пружити Министарство културе кроз пројекат Лесковац – Престоница културе 2026. године. Одређивање износа потребних средстава за инфраструктурне пројекте није било могуће предвидети у току израде Плана развоја културе услед недостатка пројектно-техничке документације за њихову реализацију, која би могла да пружи прецизније информације о потребним финансијама.

Обезбеђивање донаторских средстава током трајања спровођења Плана развоја културе је у надлежности Канцеларије за ЛЕР у оквиру Одељења за друштвене делатности и локални развој, односно установа културе задужених за различите делатности у култури. Планирани инфраструктурни пројекти би требало да буду у фокусу Града у периоду спровођења Плана, јер захтевају обезбеђење значајних

средстава из других извора и подразумевају ангажовање већег броја актера из различитих сектора.

У циљу реализације Плана развоја културе Лесковца за период 2026 – 2030. године, неопходно је вршити адекватно планирање дефинисаних расхода у буџету Града у складу са мерама и активностима из Плана. Највећи број активности је потребно финансирати у оквиру Програма 13 – Развој културе и информисања. Са друге стране, поједине активности је потребно планирати у оквиру Програма 7 – Организација саобраћаја и саобраћајна инфраструктура – активности које се тичу путне инфраструктуре, поједине у оквиру Програма 3 – Развој туризма, а поједине у оквиру Програма 8 - Предшколско васпитање, Програма 9 – Основно образовање, Програма 10 – Средње образовање и Програма 14 – Развој спорта и омладине.

У складу са Упутством за израду програмског буџета, спровођење појединих мера, односно активности потребно је планирати **у оквиру програмске активности** (текућа и континуирана делатност корисника буџета чијим спровођењем се постижу циљеви који доприносе достизању циљева програма), односно **као пројекат** (временски ограничен пословни подухват корисника буџета са јасно дефинисаним исходом, односно променом која се жели постићи, потребним ресурсима и управљачком структуром).

Потребно је планирати додатна средства за Програм 13 – Развој културе и информисања у време спровођења Плана развоја културе Лесковца за период 2026-2030. године, у складу са пројектованом просечном годишњом стопом инфлације, односно активностима које ће се спроводити у току трајања реализације Плана. Додатна средства која се очекују из буџета Града могу значајно утицати на степен реализације Плана развоја културе, стога их је потребно пажљиво размотрити, испланирати и пронаћи позиције у оквиру којих је могуће обезбедити средства. Један од битних фактора у планирању средстава из буџета јесте чињеница да се неке активности спроводе само у једној години реализације Плана, а неке се спроводе у континуитету, током трајања важења Плана развоја културе, па је стога неопходно да се планирање потребних средстава пажљиво разматра на нивоу сваке буџетске године.

ОКВИР ЗА ПРАЋЕЊЕ, ВРЕДНОВАЊЕ УЧИНКА И ИЗВЕШТАВАЊЕ О СПРОВОЂЕЊУ ПЛАНА РАЗВОЈА КУЛТУРЕ ЛЕСКОВЦА 2026 – 2030. ГОДИНЕ

Локални план развоја културе Лесковца за период 2026-2030. године се спроводи реализацијом мера и активности које су дефинисане Планом, а за његово спровођење одговорна је **Радна група за спровођење Плана развоја културе Лесковца, вредновање учинка и извештавање**, коју ће именовати Градско веће града Лесковца, након усвајања Плана. Радна група треба да буде састављена од институција и појединаца у култури који су били задужени за израду документа, односно представника Одељења за друштвене делатности и локални развој, Канцеларије за ЛЕР, представника Градског већа, представника институција културе чији је оснивач Град, представника цивилног сектора, представника Канцеларије за младе и Туристичке организације Лесковца. У спровођење Плана развоја културе потребно је укључити и Савет за развој културе града Лесковца, чије је формирање предвиђено овим планом, а који својим активностима и препорукама такође доприноси реализацији Плана.

Одговорност за спровођење активности предвиђених Планом развоја културе Лесковца ће имати локални актери који су наведени као носиоци, односно партнери у спровођењу мера и активности из Плана развоја културе, у зависности од области којима припадају, и то су: Одељење за друштвене делатности и локални развој, **које ће истовремено координирати целокупним процесом спровођења документа**, представници институција културе (свако у својој области), представници удружења грађана у култури, самостални уметници, представници Канцеларије за младе, представници Туристичке организације Лесковца, представници образовних институција. **Заједничким деловањем они обезбеђују реализацију Плана** који треба да допринесе унапређењу културе на локалном нивоу.

Радна група за спровођење Плана развоја културе Лесковца треба да се састаје квартално (4 пута годишње) како би размотрила динамику спровођења мера и активности из Плана. Радна група утврђује:

- ✓ које су активности планиране у текућој години,
- ✓ које су активности реализоване и/или чија је реализација у току
- ✓ служи као канал за размену информација између носилаца и партнера задужених за реализацију појединачних мера и
- ✓ разматра уочене проблеме и начине њиховог превазилажења.

Састанке Радне групе **сазива Координатор за спровођење Плана развоја културе, односно Одељење за друштвене делатности и локални развој**, које уједно утврђује и дневни ред састанака, а **административне послове за Радну групу обавља Канцеларија за ЛЕР**.

Одељење за друштвене делатности иницира активности које су дефинисане Планом, док активности спроводе институције културе чији је оснивач град Лесковац, у зависности од ресора њиховог рада.

Праћење реализације мера врши се преко показатеља учинка (показатељи резултата), који су дефинисани Планом и то за сваку појединачну меру. За праћење остварености циљева користе се показатељи исхода (за посебне циљеве) и показатељи ефеката (за општи циљ), чије су циљане вредности за последњу годину реализације Плана прецизно дефинисане самим документом. Праћење реализације Плана развоја културе обухвата низ задатака међу којима се налазе:

- ✓ редовна комуникација и размена информација између свих актера укључених у реализацију Плана развоја културе Лесковца за период 2026-2030. године и то електронским путем, одржавањем кварталних састанака и подношењем извештаја,
- ✓ прикупљање података и информација о томе како тече реализација конкретних мера и активности, укључујући и формирање оних евиденција које до сада нису вођене, а битне су за праћење и евалуацију,
- ✓ дефинисање превентивних мера у случају појаве ризика који могу угрозити спровођење Плана, односно предлагање конкретних акција за решавање проблема када се појаве и угрозе спровођење конкретних мера и активности,
- ✓ информисање јавности и свих заинтересованих страна о томе како тече спровођење Плана,
- ✓ припрема и подношење једногодишњег и трогодишњег извештаја о реализацији Плана развоја културе Лесковца за период 2026-2030. године.

Вредновање учинка (евалуација) подразумева оцену релевантности, ефикасности, ефективности и одрживости Плана развоја културе Лесковца за период 2026-2030. године у циљу његовог преиспитивања и унапређења, било у процесу његове ревизије или током новог процеса стратешког планирања. За разлику од мониторинга спровођења Плана, који представља континуиран процес током целокупног периода на који се План усваја, евалуација, односно вредновање учинака остварених применом Плана развоја културе, биће периодично рађена. Вредновање учинка подразумева спровођење *ex-post* анализе ефеката у складу са одредбама Закона о планском систему и Уредбе о методологији израде докумената јавних политика. Планирано је да *ex-post* анализа Плана развоја културе Лесковца за период 2026-2030. године буде спроведена у последњем кварталу 2030. године, како би се обезбедила независна процена ефеката спроведеног Плана, као и улазне информације и препоруке за даље планирање развоја културе у Граду Лесковцу.

Вредновање учинака спроводи Радна група за праћење спровођења Плана развоја културе града Лесковца, вредновање учинака и извештавање у сарадњи са Одељењем за друштвене делатности и локални развој. Планирано је да се вредновање учинака врши након истека сваке треће календарске године од дана усвајања Плана, а финално вредновање након завршетка планског периода, када се врши и вредновање реализације Плана у целини.

Годишњи извештај о реализацији Плана развоја културе града Лесковца за период 2026-2030. године припрема Радна група за праћење спровођења Плана развоја културе града Лесковца, вредновање учинака и извештавање најкасније до 30. априла текуће године за претходну календарску годину. Одговорност за припрему годишњих извештаја има Одељење за друштвене делатности и локални развој, које најкасније до 15. јануара текуће године доставља образац годишњег извештаја свим партнерима (набројаним у документу и члановима радне групе) да га попуне у погледу остварених показатеља резултата за мере и активности у чијој реализацији су

непосредно учествовали. Рок за прикупљање података за потребе годишњег извештаја не може бити дужи од месец дана. Одељење за друштвене делатности након прикупљања података приступа обједињавању годишњег извештаја, како би га до 20. априла упутило Радној групи за праћење спровођења Плана развоја културе града Лесковца, вредновање учинака и извештавање. Годишњи извештај прво одобрава Радна група, а затим га подноси Градском већу града Лесковца до наведеног рока.

Годишњи извештај садржи информације и податке о напретку и резултатима у спровођењу активности и мера у претходној години, и то податке о оствареним годишњим вредностима показатеља учинка на нивоу циљева и мера, уз образложење одступања између циљаних и остварених вредности показатеља учинка, статусу спровођења активности, као и одступања од планираних рокова за спровођење активности и обезбеђеним и утрошеним финансијским средствима.

Трогодишњи / финални извештај о реализацији Плана развоја културе града Лесковца за период 2026-2030. године припрема и подноси Радна група за праћење спровођења Плана развоја културе града Лесковца, вредновање учинака и извештавање и доставља га Скупштини најкасније у року од 120 дана по истеку сваке треће календарске године од дана усвајања Плана. Подела одговорности и начин припреме трогодишњег извештаја су исти као и код годишњих извештаја, само се за ову прилику користи посебан образац трогодишњег извештаја.